

USVA

Joulunumero 2010

<i>Pääkirjoitus</i>	3
<i>Petri Salin: Aikansa kutakin, sanoi pässi kun päättä leikattiin</i>	4
<i>Niko Peltonen: Tähdelenä</i>	16
<i>Kirjoituskilpailuja</i>	25
<i>Tuomas Saloranta: Merestä nousi pää</i>	26
<i>Markus Koskimies: Vilukissa</i>	40
<i>Mari Saario: Punaorvokkien laulu</i>	42
<i>Petri Laine: Viimeinen</i>	55

Yhteystiedot / Vastaava toimittaja:

Anne Leinonen / usvazine@gmail.com,

Kiisterintie 146, 50670 Otava

USVA KIITTÄÄ KULUNEESTA
VUODESTA KAIKKIA
YHTEISTYÖTAHOJA, LEHDEN
LUKIJOITA JA KIRJOITTAJIA!

Kansikuva: Andreas Gradin | Dreamstime.com

Graafinen ulkoasu: Eija Lappalainen

Taitto: Anne Leinonen

Kuvitus ja grafiikat: Patrick Breig | Dreamstime.com, Alexander Glagolev | Dreamstime.com, Ying Feng Johansson | Dreamstime.com, Jumpingsack | Dreamstime.com, Jostein Hauge | Dreamstime.com, Sergey Nikolaev | Dreamstime.com, Polina Pomortseva | Dreamstime.com, Rangpl | Dreamstime.com, Selestron76 | Dreamstime.com

Kirjoittajat: Markus Koskimies, Petri Laine, Niko Peltonen, Mari Saario, Petri Salin, Tuomas Saloranta,

Hallintoneuvosto: Petri Salin, Petri Laine, Helena Numminen, Raija Komppa-Rannaste, Datapeltojen pehtoori, Anne Huotarinen, Eija Laitinen, Markku Lappalainen, Ulla Huopaniemi-Sirén, Liisa Rantalaiho. Sari Peltoniemi, Irma Hirsjärvi

Tekstien ja kuvien copyright on tekijöillä.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa osoitteessa

<http://www.usvazine.net>

Usvan 4b/2010:n eli joulunumero 2010:n julkaisupäivä:
23.12.2010

Sisällys

Usvan joulunumero 2010 ei sisällä yhtään joulutarinaa. Sen sijaan sen sivuilla on tarinoita sekä tulevaisuuden sodasta että kansalaissodan jälkeensä jättämistä arvista, luokkayhteiskunnan ja sosiaalisen epätasa-arvon repimästä kaupungista.

Aikansa kutakin sanoi pässi kun päättä leikattiin.

Petri Salinin novelli on hulvaton tarina Tampereella ja lähipaikkakunnilla käytävästä kaupungin tyhjentämisooperaatiosta, jota pelataan ihan omilla säännöillä. Ammukset lentävät, ohjeita totellaan ja esimiesten sekopäisiä käskyjä noudatetaan, jos noudatetaan.

Niko Peltosen *Tähdelenä* on melankolinen rakkaustarina, kertomus hetkistä, jotka lähentävät ihmisiä, mutta silti vievät erilleen. Novellin miljöönä on eriarvoistumisen kahtiajakama kaupunki.

Tuomas Salorannan novelli *Merestä nousi pää* on itsenäinen jatko-osa novellille *Lihan lapset* (Usva 1/2007). Kapteenin johtaman laivan arki rikkoutuu, kun shamaani ottaa hoiviinsa merestä löytyneen irtopään.

Markus Koskimiehen *Vilukissa* sopii oivallisesti hyiseen, talviseen ilmaan: pienimuotoisessa novellissa kaksi ystävää tapaa, mutta kuten kohtaamiset yleensä, ei kaikki ole niin yksiselitteistä.

Mari Saarion *Punaorvokkien laulu* tuo vuoden 1918 tapahtumat nykypäivään, ammattikoulua käyvien poikien elämään. Luvassa on kummituksia, menneisyyden salaisuuksia ja ajankohtaista nuoren ihmisen hätää.

Usvan joulunumeron päättää sattuvasti **Petri Laineen** *Viimeinen*, novelli, joka sijoittuu jonkin kauan tulevaisuuteen. Se onkin oivallinen päätös Usvan vuodelle 2010.

PÄÄKIRJOITUS

Tämä Usvan ylimääräinen numero on jouluspesiaali ilman yhtään joulutarinaa. Tekstejä parista edellisestä numerosta jäi yli, koska moni lähestyi vastaavaa toimittajaa ja halusi saada tekstejään ennen taukoa julki, joten oli luontevaa kasata vielä yksi numero. Joukkoon valikoitui melko synkeitä sävyjä, dystopioita tai muuten vain rankkoja tarinoita. Kahdessa tarinassa viitataan sotaan, toisessa tulevaan ja toisessa menneeseen. Kolmannessa on muuten vain yhteiskunta rapautunut ja eriarvoistunut. Yhdessä tarinoista ollaan kovin kylmissään. Onneksi viimeisessä tarinassa on edes pilkkahdus toivoa, vaikka maailma on karusti muuttunutkin.

Toivottavasti nämä raskassävyiset novellit antavat ajateltavaa ja tekevät joulusta ja uudesta vuodesta elämyksellisen!

*

Usva aloitti ilmestymisensä vuonna 2005 ja tämä jouluspesiaali on lehden 28:s numero. Novelleja on julkaistu 5 - 10 kappaletta per numero. Se on iso määrä novelleja, on esitelty uusia kirjoittajia ja tehty kurkistuksia uudenslaisiin maailmoihin.

Usva otettiin uutena novellikanavana hyvin vastaan, jopa ihmeteltiin, miksi scifi- ja fantasiaharrastajien lehdet eivät ole aiemmin päätyneet nettiin. Lehdessä on debytoinut moni myöhemmin muualla esille tullut kirjoittaja: joukossa on kirjailijoita ja vakavasti kirjailijaksi aikovia. Usva on järjestänyt kirjoituskilpailuja, julkaissut teemanumeroita ja tehty kolme englanninkielistä numeroa. Taloudellista

tukeakin on tullut apurahoina omiin erillishankkeisiin, kiitos Kordelinin säätiölle ja Etelä-Savon kulttuurirahastolle! Toiminnan oheen on muodostunut luontevia leiritapaamisia, joiden aikana on työstyetty kaunokirjallisia tekstejä ja edistetty kirjallisia hankkeita ja yhteisöllisyyttä. Usvasta ja sen kautta julkaisseista kirjoittajista on muodostunut yhteisö, jonka jäsenet tekevät yhteistyötä muissakin hankkeissa.

Lehteä täytyy kuitenkin kehittää, ja lehden päätoimittajankin on syytä kehittää itseään. Samalla sapluunalla tekemisen vaarana on se, että tekijät kyllästyvät ja taso laskee. Toisaalta myös tahti on ollut melkoinen, ja kirjoittajatkin voivat tarvita hengähdystaukoa.

Työlistalla on www-sivujen uudistaminen ja mahdollisesti digilehden tekeminen - tai ainakin formaatin monipuolistaminen. Mielessä on myös pari uudenlaista kokeilua. En kuitenkaan lupaa mitään, sillä paljon riippuu siitä, millaiseksi omat hankkeeni ensi vuonna muodostuvat, ja miten saan apua uudistusten tekemiseen.

Toivon mukaan vuonna 2012 nousee uusi ja uljaampi lehti, joka tarjoaa jälleen spekulatiivista elämystä lukijoilleen. Usvan tauolla olessa kannattaa lukea ahkerasti muita science fictionia ja fantasiaa julkaisevia lehtiä: Porttia, Tähtivaeltajaa, Spiniä, Kosmoskynää, Alienistia, Legolasta, Enhörningeniä... Odotettavissa on myös uusrahvaanomaisen spekulatiivisen fiktion projekteja, tilaisuuksia siis kirjoittajien osallistua teksteillään. Usva siis lämpimästi suositteleekin kirjoittajia piipahtamaan täällä:

<http://tpjs.zerodistance.org/urs/>

Anne Leinonen

P.S. Leiritoiminta jatkuu tauon aikana.

AIKANSA KUTAKIN

SANOI PÄSSI KUN PÄÄTÄ LEIKATTIIN

Petri Salin

Kokonaisen kaupungin tyhjentäminen on sinänsä helppo operaatio. Siihen ei tarvita kuin kaksi määrätietoista toimenpidettä. Juoksevan veden katkaiseminen tekee kerrostalosta hetkessä pahasti liikakansoitettun luolaston. Asumeista ne jotka eivät suosiolla ymmärrä jättää taloa ovat parin päivän sisällä epätoivoisessa asemassa. Luolaihmissiä. Vettä voi ehkä noutaa läheisestä purosta tai järvestä mutta sitä ei ole koskaan tarpeeksi. Ei kaikille. Eikä lähistöllä yleensä ole vesistöä. Ja jos on niin ehkä nekin vedet on myrkytetty heittämällä sinne kuolleiden ruhoja tai muuta biojätettä. Joskus jopa psykotrooppeja. Helpostihan senkin tekee jos tahtoo vedensaannin estää. Mistä janoinen sen tietää? Pakkohan hänen on saastunutta vettä ottaa jos ei muuta ole. Henkensä uhalla.

Saan tiedon korvanappiin. Ajoneuvo on nopeasti näköetäisyydellä. Jo kaukaa näemme että se lähestyy liian suurella nopeudella. Kuski jarruttaa kiivaasti, ajoneuvon pyörät lukkiutuvat, jarrut kirskuvat, metalli vääntyy rivosti. Kuski kurkkii varovaisesti ympärilleen ratin takaa. Ei näe mitään uhkaavaa. Hän sanoo jotain apukuskille joka vastaa hermostuneesti. Hän avaa oven, hyppää ulos. Ei vielä mitään.

Sadevettäkin voi yrittää kerätä talteen – vaan entä kun ei viikkoihin sada? Joka päivä pitää kuitenkin

juoda. Ja miten kerrostalossa onnistuu vessassa käynti ilman juoksevaa vettä? Huonosti. Ikkunastako ulosteet heitetään? Mistä muualtakaan?

Kuski ottaa muutaman askeleen. Pysähtyy. Katselee ympärilleen. Ottaa muutamaan lisäaskeleen. Rohkaistuu sitten ja lähtee kulkemaan kohti kujaa joka pursuaa ylitäysiä jätetyynyreitä ja jätettä kaikissa mahdollisissa astioissa ja olomuodoissa. Tuoreena ja jo viikkokausia käyneenä. Haaskalinnut lennähtävät laiskasti taivaalle narkästystään kirkuen. Mies vetää kasvoilleen hengityssuojaimen ja käsiinsä tukevat käsineet. Vyöltään hän ottaa paksun raskaan pampun jolla karkottaa isommat ja sitkeämmät haaskalla kävijät.

Tulta.

Ensimmäinen laukaus osuu miestä olkavarteen. Hän horjahtaa hiukan, kuin joku olisi odottamatta potkaissut takaapäin perseeseen, sitten hän vajoaa hitaasti polvilleen. Vasta silloin hän tajuaa että häneen on osunut. Mutta vain olkaan. Ei pahasti. Hän voi vielä selvitä. Jäteautolle ei ole kuin pari metriä. Hän selviää. Totta kai hän selviää. Kunhan nousee nopeasti jaloilleen ja kapuaa hyttiin ja ajaa pois.

Tarkk'ampuja odottaa ohjeita. Päähän seuraavaksi? Vai sydämeen? Ei, sanon. Ammu kaulaan. Kaulaan? Kaulaan, sanon, mutta sillä lailla ettei se heti kuole. Antaa niiden vähän aikaa nauttia esityksestä. Antaa niiden katsella ikkunoistaan miten se sätkee ja vuotaa

kuiviin. Antaa niiden kuunnella sen tuskanhuutoja läpi yön. Sittenpä muistavat. Ja oppivat. Jaa ketkä, tarkk'ampuja sanoo. Hä? minä sanon. Niin kuskit vai siviilit? tarkk'ampuja sanoo. No kummatkin, minä sanon.

Toinen toimenpide on jätehuollon estäminen. Vettä saa aina jostain, jos ei muuta niin tipoittain. Kyllä niillä tipoilla joku pysyy hengissä. Jonkin aikaa. Mutta jätehuollon estäminen muuttaa koko korttelin kaatopaikaksi. Joka paikassa haisee ja jos on vähänkin lämmin ilma hajusta tulee heti sietämätön. Kaikki haisee mädäntyneeltä, kaikki haisee kalmolta. Hyönteisiä on joka paikassa. Koko ajan oksettaa. Ei siihen koskaan totu. Ei ihminen. Taudit alkavat vauhdilla levitä rottien ja muiden syöpäläisten välityksellä. Ja millä peset kädet tautien leviämisen estämiseksi kun ei ole vettä edes juotavaksi? Vedettömässä luolassa voi elää, jotenkuten. Kaatopaikan tautipesäkkeessä ei kukaan selviä hengissä.

Tulta.

Mies nousee seisomaan eikä ehdi täysin kääntyä ympäri ennen kuin toinen laukaus osuu häntä kaulaan. Veri purskahtaa, luoti osuu suoneen, ehkä liiankin turmiollisesti. Mies lysähtää jäteautoa vasten ja jää siihen. Vie käden kaulalle, yrittää estää veren tulon. Turhaan. Korisee. Yskii verta. Yrittää nousta. Yskii lisää verta. Jää siihen. Ei kykene edes huutamaan. Katson tarkk'ampujaa pahasti. Hän näyttää käsillään ettei syy ollut hänen, maali liikkui. Pudistan päätä. Tahdoin huutoa, sanon. Ääntä ja huutoa läpi yön. Tarkk'ampuja ei sano mitään. Ammattimies ei selittele.

Sillä aikaa apukuski lymyilee pelokkaana jäteauton ohjaamossa ja miettii kuumeisesti. Yrittääkö pakoon jäteautolla vai jalkaisin. Epätoivoisen miettimisen jälkeen hän repii oven auki ja syöksyy kadulle, pois päin kujalta. Jäteauto on liian iso maali, yksi osuma singolla ja koko paska räjähtää, jalkaisin hänen on helpompi livahtaa kortteleiden sokkeloon, kadota vaikka maan alle viemäriaukosta. Väärä ratkaisu.

Tulta.

Luoti lävistää pakenevan apukuskin pään ohimon kohdalta ja hän on kuollut jo ennen kuin kaatuu maahan.

Menee koko yö ennen kuin kuski kuolee.

Kukaan lähitaloista ei uskalla tulla ulos auttamaan häntä. Eikä häntä enää voisikaan auttaa. Ennen

aamun ensi sarastusta käsken miehet ulos poteroistaan polttamaan tyhjän jäteauton. Ikkunat säpäleiksi, renkaat tyhjiksi, soihtu bensatankkiin. Liekit valaisevat iloisesti sen kun hirtämme kuolevan kuskin lähimmästä lyhtypylvästä jonka lamppu on jo kauan sitten isketty rikki. Kuolleen apukuskin ripustamme pää alaspäin viereisestä pylvästä. Siitäpä oppivat. Seuraavan jäteauton tuleminen kestää yli viikon. Olemme sitäkin vastassa. Sitä seuraavaa ei enää tule. Ihan viisas päätös.

Tietenkin kaupungin voisi tyhjentää myös hyökkäämällä talojen ja asukkaiden kimppuun. Mutta sellainen olisi typerää ja kääntyisi nopeasti itseään vastaan. Eihän kenenkään tarkoitus voi olla ihmisten tappaminen vaikka pelkkiä siviilejä ovatkin. Eikä varsinkaan kiinteistöjen vaurioittaminen. Ei sotilaat sellaista voi tehdä.

EU:n rauhanturvajoukkojen saapuessa kaivaudumme syvemmälle poteroihimme. He jaksavat partioida täydellä miesvahvuudella vajaan viikon, sitten suurin osa poistuu muihin kiireellisempiin tehtäviin. Vedenjakelun he saavat toimimaan tilapäisin järjestelyin, mutta ontuvasti. Jätehuoltoon he eivät edes viitsi paneutua. Kusenkeltaisista kypäriä käyttävät rauhanturvaajat eivät ole ammattisotilaita vaan heidät on määrätty rauhanturvaamistehtäviin siksi että yhteiskunta on katsonut tarpeelliseksi rangaista heitä. He ovat varkaita, narkkareita, työttömiä, he ovat veltoja sosiaalipummeja ja selkärangattomia aseistakieltäytyjiä, he ovat anarkisteja ja vihreitä ja seksuaalirikollisia. Yhteiskunnan pohjasakkaa. Juuri sitä ainesta josta ei ole sotilaksi.

Ei tarvita kuin muutama laukaus heidän suuntaansa ja he pudottavat aseensa ja juoksevat. Ammumme heidän peräänsä mutta ihan vain hivin vuoksi. Juokseva vesi lakkaa jälleen juoksemasta yhdellä täsmällisesti sijoitetulla älykranaatilla. Kranaatti räjähtää niin että putkistoon tulee satoja pieniä reikiä puolen kilometrin matkalla. Maa-aines muuttuu niiltä kohdin liejuksi ja mutavelliksi.

Jätevuorien tienoilla kuhisee vähän väliä epäilyttävästi mutta kukaan ei tahdo mennä tarkistamaan. Mitä se meille kuuluukaan. Yksi jääkäri on näkevinään jotain ja tyhjentää paniikissa lippaansa jätteisiin. Kummitus, hän huutaa. Kalpea kummitus! Toiset nauravat hänelle. Aina joltakulta pettää hermot vaikka tehtävä olisi kuinka leppoisa.

Kapteeni tulee katsomaan miten tehtävä edistyy.

Montako asukasta vielä näissä taloissa, hän haluaa tietää. Pari tuhatta, vastaan. Niinkö monta, hän sanoo ja ottaa huikan hopeoidusta kenttäpullosta jonka kylkeen on kirjailtu hänen monogramminsä. Hajusta päätellen ei vettä. Pakko niiden on lähteä, sanon, ennemmin tai myöhemmin. Ja kauanko vääpeli arvioi että siihen menee, hän sanoo. Viikko? Kuukausi? Vuosi? Sanon että vaikea sanoa. Estäkää niiden vedensaanti, kapteeni sanoo painokkaasti, estäkää hyvä mies niiden vedensaanti niin sillä ne karkotetaan kolmessa päivässä. Ettekö te sitä nyt itse tajua?

Hyvä idea, sanon. Mutta kun Tampere sattuu sijaitsemaan kahden suht ison järven välissä, sanon. Pitäisikö ne myrkyttää? Jaa mitkä? kapteeni sanoo. Järvet, minä sanon. Älkää olko typerä, kapteeni sanoo. Ei kokonaisia järviä voi myrkyttää. Niinpä, minä sanon. Myrkytätte vaan sen verran kuin on tarpeen, kapteeni sanoo. Loistava idea herra kapteeni, sanon ja teen liioitellusti kunniata ja katselen kuinka hän hyppää gaziin ja ajaa pois.

Milläs estät vedensaannin kokonaan? Järvistä perkele? Et millään. Koski me ollaan tukittu mutta ei sillä ole mitään merkitystä. Kyllähän tietysti kaupunginosat on helppo tyhjentää mutta järvien äärellä olevat korttelit ovat ongelma. Niissä ne sitkeimmät janarit asuvat. Aina näin.

Miinoitamme oman kaistaleemme Pyhäjärven rantaa ja vedämme piikkilankaa Laukontorin ympärillä. Koko rantaahan ei millään voi miinoittaa eikä järvelle pääsyä voi kokonaan estää. Sitä voi kuitenkin vaikeuttaa, vaikeuttaa ratkaisevasti. Pari optimistista yrittäjää lähtee yöllä ylittämään piikkilankaa. Annan heidän mennä. Jotta muut näkevät mitä tapahtuu. Piikkilanka ei juurikaan hidasta heidän vedenhakumatkaansa. Miinat kyllä. Räjähdykset tulevat piikkilangan toiselle puolelle jääneille saattajille kivana yllätyksenä. Räjähdykset valaisevat yötä sen verran että annan miesten vähän ammuskella heitäkin.

Piikkilangan molempiin päihin kaivautan poterot ja asennan kookoot. Niiden kantomatka on sen verran pitkä ja osumatarkkuus sen verran hyvä että veden hakemisesta tulee todella hankala ja kaiken lisäksi vaarallinen operaatio. Se riittää monelle. Mitä järkeä jäädä jos vesitilkkaan saa uhrata puolet päivästä? Ämpäreitä ei kukaan uskalla kantaa, ämpärin kanssa on paha juosta tulta pakoon. Sitä paitsi miehillä

on ohjeet ampua kaikkia joilla on ämpäri. Ämpärin kantaminen on kuolemantuomio. Anteeksi. Korjaan. Ämpärin kantaminen aiheuttaa meidän taholtamme asukin suuntaan asukin kannalta epäedullisen toimenpiteen. Kuten asia virallisesti ilmaistaan näin aseellisen arvovalintavaikuttamisen piirissä.

Kapteeni tulee uudestaan katsomaan miten operaatio edistyy. Montako niitä on vielä jäljellä, hän kysyy. Ehkä puolet siitä mitä viimeksi, sanon. Vielä? Puolet? Kapteeni ei ole lainkaan tyytyväinen. Nämä ovat niitä sitkeimpiä, sanon, eivät ole oikeissa hievahtaakaan ja ovat valmiita vaikka miten pitkään asemasotaan. Ne on tšekäläiset niin luopäitä että ihan piruuttaan pistävät hanttiin. Tahallaan jumittavat aseisiin. Huono juttu, kapteeni sanoo ja potkaisee kuivaa maata, todella huono juttu. Ollaan jo muutenkin aikataulusta jäljessä ja pahasti, kaupungin olisi pitänyt olla jo tyhjä viime viikolla viimeistään.

Kalliiksi tule, hän sanoo ja kaivaa saappaankärjellään jotakin soran keskeltä. Näyttää haljenneelta kukkaruukulta. Kyllä me ne ulos saadaan, sanon, vaikka tänään. Kapteeni noukkii ruukunsirpaleen maasta ja pyyhkii sen nenäliinallaan puhtaaksi. Se on tummansinistä lasitettua keramiikkaa. Pinnalla kiinalaistyyliä lohikäärmeitä ja kolme pahasti vinoa palmua. Jos vaan saadaan sytyttää pari taloa palamaan ja ampua pari rappua singoilla paskaksi, jatkan. Tai käyttää psykotrooppisia hermomyrkkycoktaileja. Kapteeni kyllästyy sirpaleeseen ja viskaa sen järveen.

Ei, hän sanoo pitkästyneesti. Ei mitään sellaista. Johan tästä on keskusteltu. Meidän työsopimuksessa kaikki tuollainen on kielletty eikä me ruveta sopimusta rikkomaan. Sehän vasta kalliiksi tulisikin jumalauta. Ja kai vääpeli muistaa mitä tapahtui viimeksi kun käytettiin psykotrooppeja ja genotoksiineja?

Mitä herra kapteeni sitten ehdottaa että me tehdään, minä kysyn, millä me sitten ne häädetään jos ei saa käyttää normaaleja työmenetelmiä? Mitä suuria viisauksia herra kapteenilla on meille tällä kertaa jakaa? Keksitte jotain, kapteeni sanoo. Niin mitä? minä sanon. Jotain tehokasta, hän sanoo. Mutta teette sen nopeasti. Tuloksia tuloksia!

Huokaan syvään. Vanhaan hyvään aikaan saimme käyttää miinoja joissa oli vaikka mitä herkkuja. Astuit sellaisen päälle niin kuului kevyt metallinen napsahdus ja miinan yläosasta nousi ohut teleskooppimainen uloke joka avautui kuin kukkanen. Sitten se pullautti ilmoille

kevyen täsmähenkäyksen bakteereja tai viruksia tai mitä lie mutageenisia myrkkymömmöjä ja kaikki sadan metrin säteellä kaatuivat samassa silmänräpäyksessä kuolleina maahan. Välillä niissä oli niin salaisia aineita ettei edes meille kerrottu mitä ne olivat. Ja mitä väliä sillä olikaan. Pääasia että toimivat. Ne olivat hyviä aikoja ne.

Kutsun ryhmänjohtajat koolle ja yritämme löytää ratkaisua. Lopulta nuori alikersantti keksii sen – miinoitetaan jokaisen vielä asutun talon ympäristö niin ettei kukaan pääse ulos eikä sisälle. Pakkohon niiden on sitten antautua. Tai nääntyvät kuoliaaksi. Kestää päivän markkeerata jokainen asuttu talo ja kaksi vetäistä jokaisen ympärille kolminkertainen miinarinki. Siitä ei kukaan mene läpi. Nyt niillä ei ole muuta vaihtoehtoa kuin heiluttaa valkoista lippua ja lähteä. Kun viimeiset miinat on haudattu maan lepoon alkaa soida. Raketteja sataa taivaan täydeltä ja joka puolella kookoot laulavat. Jumalauta! Hyökkäys! Käsken miehet taisteluasemiin ja vastaamme tuleen kaikella mitä meillä on. Hyökkääjällä on etuasema sillä meidän tehdessä töitä he ovat kaivautuneet hyviin aseisiin kun taas me olemme avomaalla ja suojattomia. Ja meidän liikkumavaramme on minimaalinen koska joka puolella meitä ympäröi miinakentät. Kusessa ollaan.

Suunnittelen nopeasti taktiikan. Tänne ei voida jäädä, täällä meidät teurastetaan. Meidän on pakko vetäytyä ja kutsua apuvoimia. Ainakin ilmatukea tarvitaan ja heti. Niillä on pikaisen havainnon mukaan vähintään kolme tankkia ja ne on sijoitettu vähän liiankin hyvin. Tunnissa ne moukaroivat meidät jauhelihaiksi. Kovaa tulitusta Ratinasta! Yritän omalla radiolla päästä läpi mutta ne tukkivat yhteydet. Radisti! huudan. Missä radisti! Hyökkääjän miesvavuudesta on mahdoton päästä selville. Ehkä niitä ei olekaan niin paljon kuin luulisi. Jos ei ole niin parilla singolla voimme tuhota tankit ja sitten niiden muut joukot ovat ilman suojaa.

Lähetän tiedustelupartion. Partio palaa ja haavoittunut kersantti antaa tilanneraportin panssaritykityksen keskellä. Ne on omia, hän sanoo. Mitä? huudahdan. Omia, kersantti toistaa. Yritittekö mennä puhumaan, kysyn. Joo mutta ne ampu, kersantti sanoo. Hän pitelee kylkeään. Osuma näyttää pahalta ja vuotaa kuin seula. Lääkintämies! joku huutaa. Lääkintämies! Panssarivaunun tykki osuu takanamme olevaan taloon joka syttyy palamaan. Joku on löytänyt

kaatuneen radistin ja tuo radion minulle. Muumipappa! huudan luuriin, kuuleeko Muumipappa! Kuuntelen! Täällä Pikku Myy! Toistan: täällä Pikku Myy! Kuuleeko jumalauta Muumipappa! Kuuntelen! Viiden minuutin keskeytymättömän huutamisen jälkeen Muumipappa vihdoin vastaa pahan rätinän keskellä. Muu...pa ku...ee...telen! Ilmoittakaa saatana päämajaan että ollaan hyökkäyksen kohteena! huudan. Komppania on hyökkäyksen kohteena! Omat hyökkää! Käskekää niiden jumalauta lopettaa! Kuuleeko Muumipappa! Pikku Myy kuittaa saatana!

Kestää vielä vartin ennen kuin viesti menee hyökkääjälle ja tuli on seis. Sen ajan me jatkamme ampumista ja saamme puhtaan osuman yhteen tankkiin joka räjähtää herkullisesti. Komppanianpäällikkö itse saapuu tarkastamaan tilanteen. Mitä helvettiä täällä pelleillään, hän karjuu naama punaisena, ammutte omia! Ne tuli suoraan päälle, karjun takaisin. Mitä meidän olisi pitänyt herra kapteenin mielestä tehdä! Pyytää ne teelle? Kai teillä on silmät päässä! kapteeni karjuu. Kai te jumalauta vähän katselette ketä ammutte! Mitä helvettiä siinä kukaan mitään ehtii katsella kun miestä kaatuu vierestä kuin heinää! minä karjun. Viereen rullaava panssarivaunu keskeyttää huutomme.

Luukku aukeaa ja ulos kapuaa mustaan barettiin puettu eversti. Kumpikaan meistä ei tee kunniaa. Eversti jää odottamaan tervehdystä ja ilmoitusta. Kumpaakaan ei tule. Mitä helvettiä te kumpipäät täällä teette! eversti huutaa kun tajuaa että eihän meillä ole aikomustakaan tervehtiä. Kapteeni kokoaa itsensä ja alkaa selittää että komppania on täällä työtehtävissä tyhjentämässä kaupunkia asiakkaan laskuun. Eversti keskeyttää hänet. Mitä helvettiä! hän huutaa. Kenen asiakkaan? Kapteeni kertoo. Mehän täällä ollaan tyhjentämässä kaupunkia asiakkaan laskuun, eversti sanoo ja nimeää oman komppaniansa asiakkaan joka ei ole sama kuin meidän asiakkaamme.

Ne on saatana antaneet saman toimeksiannon kahdelle eri komppanialle, naurahdan. Esikunnan kusipäät saatana.

Koska teidän toimeksiantonne on päivätty, kapteeni kysyy. Kumpikin upseeri kaivaa esille toimeksiantonsa. Meidän on päivätty aikaisemmin. Mikä tekee meidän tehtävästä sitovan ja laillisesti pitävän, kapteeni sanoo ja hymyilee ivallisesti. Herra eversti on hyvä ja poistuu meidän työmaalta häiritsemästä meidän työtä. Mars mars. Jumalauta kapteeni! eversti huutaa.

Näkeekö kapteeni nämä, eversti sanoo ja osoittaa kauluslaattaansa. Kolme ISOA ruusuketta saatana! Keräätte nyt ne teidän hinttarinne pois meidän jaloista ja painutte helvettiin täältä! Ennen kuin annan miehille käskyn jatkaa tulitusta!

Illalla. Aliupseerikerholla. Viinaa kaksin käsin. Nuppi turvoksiin.

Kun en enää pysy pystyssä rojahdan nurkkapöytään. Pöydässä nuokkuva lihava eläkeikäinen sotilasmestari havahtuu ja alkaa mutista itseksensä. On tääkin elämää, hän sammaltaa. Ennen sotilasurassa oli hohtoa. Ennen oli kunniakasta olla sotilas. Ei enää. Ei saatana enää. Ennen sai olla ylpeä asetakista. Me oltiin isänmaan miehiä. Nyt kun on saatana palkka-armeija niin kuka vaan nilkki kuka vaan hämämies kuka vaan paskahousu voi ostaa meidät. Tue vaan oikeaa puoluetta tarpeeksi suurella rahalla niin voit ostaa meidät hoitamaan bisneksiäs saatana. Sponsoroi oikeaa äijää ja sä omistat armeijan. Ei saatana! Ei tässä hommassa ole enää mitään kunniaa. Mun asetakki on likanen! Kuulettekste! Te ootte liannut mun asetakin!

Älä lässytä, sanon. Jaa hä? sotilasmestari sanoo ja yrittää katsoa minua. Nythän vasta onkin hienoa olla sotilas, minä sanon. Ennen me oltiin vaan kassulla ja koulutettiin jotain pirun vammasia nutipäitä joista ei koskaan ollut mihinkään. Ne mitään miehiä ollut. Homoja ja mammanpoikia ja sitten ne kuitenkin keskeytti ja lähti sivariin jos niille korotti ääntään. Se mitään sotilaan elämää ole. Nyt meillä on pääministeri joka vaikka täysi kusipää onkin niin joka ymmärtää asioita ja kaikki voittaa.

”Pojat kansan urhokkaan, mi Puolan, Lützin, Leipzigin ja Narvan mailla vertaan vuoti, viel’ on Suomi voimissaan, voi vainolaisten hurmehella peittää maan”, sotilasmestari alkaa laulaa ja yrittää suoristautua. ”Pois, pois rauhan toimi jää, jo tulta kohta kalpa lyö ja vinkuen taas lentää luoti. Joukkoon kaikki yhtykää, meit’ entisajan sankarhenget tervehtää.” Sitten hän kääntyy seinään päin ja oksentaa.

Älä jätkä lässytä, toistan, nythän meillä vasta hyvä on. Me saadaan joka päivä tehdä sitä työtä johon meidät on koulutettu. Me saadaan tehdä oikeaa työtä. Enää ei tarvi leikkiä sotilasta. Nyt me ollaan sotilaita. Oikeesti. Emmä tätä varten liittynyt armeijaan,

sotilasmestari sanoo. Emmä mikään huora oo. Mitä sen on väliä kenen piikkiin me hommia tehdään, sanon, pääasia että saadaan tehdä sitä mitä me rakastetaan tehdä. Ja valtion kassaan nekin rahat menee. Osa niistä.

Perkele sä olet aivan idiootti kusipää, sotilasmestari sanoo. Me mitään luolamiehiä olla jotka nuijii toisiaan luukalikoilla päähän! Täysi kusipää idiootti! hän toista ja yrittää pöydän yli kimppuun. Isken häntä nyrkillä naamaan. Hetkessä tappelu leviää koko aliupseerikerhoon. Kukaan ei tiedä miksi tapellaan. Kukaan ei välitä. Kaikkia vaan ottaa pannuun. Raskaasti.

Sitten onkin taas jano.

Aamalla Pieksämäki. Terroristit ovat hyökänneet Ideaparkkiin. Nuori vänrikki pitää pihalla käskynjaon ryhmänjohtajille. Kukaan ei oikein jaksu kuunnella. Vänrikin valinta operaation johtoon kertoo operaation tärkeydestä. Pakkohan tämäkin on hoitaa kun kerran asiakas maksaa. Eikä oteta mitään tyhmiä riskejä, vänrikki lopettaa puheensa, nää voi olla vaarallisia kavereita joten hoidetaan homma sen mukaan. Poliisit ovat evakuoineet rakennuksen ja saartaneet sen. Joka puolella saartorenkain ympärillä seisoskelee uteliasta paikkakuntalaista.

Poliisioperaatiota johtava pitkä savolainen ylikomisario ryntää tekemään tilanneraporttia ja selittämään operaation tämänhetkistä statusta. Sysään hänet syrjään ja hän kaatuu katselijoiden sekaan. Pidä äijäs poissa meidän jaloista ettei niille käy hassusti, huikkaan ohi mennessäni. Tää on ammattilaisten keikka. Katselijoita naurattaa.

Päätä särkee eilisestä. Missä niitten pitäisi olla? vieressäni kulkeva ylikersantti kysyy kun olemme sisällä puolivalmista teollisuushallia muistuttavassa Ideaparkissa. Ei mitään tietoa, vastaan, kai ne on paenneet kuset housuissa noita ulkopuolella päivystäviä poliiseja. Huhuu, ylikersantti huutaa ja päästää rynnäkkökiväärillä sarjan ostosparatiisin kattoon, missä työ ootte? Tulkaa tulkaa esille vaan niin saatte namuja! Tuli seis! vänrikki huutaa ja juoksee browning kädessä paikalle. Mitä täällä tapahtuu? Kuka ampui? Emmä ainakaan mitään kuullut, ylikersantti sanoo muka hämmästyneenä. Kuulitko sä? En mäkään kuullut mitään, minä sanon nauraen, en sitten yhtään mitään. Vänrikki katsoo pahasti ja työntää pistoolin takaisin

koteloon.

Nousemme toiseen kerrokseen joka on yhtä hylätty kuin ensimmäinen. Täällä ketään ole, ylikersantti sanoo. Ne on taas ylireagoinut johonkin viherpiipertäjäkehoppihomoihin jotka on osoittaneet mieltä ympäristön raiskaamista vastaan ihan plakaattien kanssa, sanon. Varmaan niin, ylikersantti sanoo. Ei tänään jaksaisikaan matsata tosissaan, sanon. Vaan kun kerran ollaan täällä, ylikersantti sanoo ja päästää sarjan Alkon ison näyteikkunan läpi ja astuu sisälle pimennettyyn liikkeeseen. Vänrikki on taas kärppänä paikalla browningiaan heiluttelemassa. Mitä tapahtuu? hän huutaa. Kuka ampui? Mikä tilanne? Lepo vaan, liike turvattu, ylikersantti sanoo rauhallisesti ja sulloo kalliimpia konjakkipulloja selkäreppuunsa.

Mitä te teette ylikersantti? vänrikki kysyy. Laitatte heti takaisin ne pullo! Ylikersantti ei ole kuulevinaan. Kieltäytyykö ylikersantti tottelemasta käskyä? vänrikki kysyy ja osoittaa ylikersanttia pistoolilla. Siltähän se vähän vaikuttaa, minä sanon sillä ylikersantti vain jatkaa selkäreppunsa vuoraamista. Konjakin lisäksi tuntuu kelpaavan myös parempi viski. Eikä muuten olisi ensimmäinen kerta, jatkan, onhan ylikersantti tässä aikaisemminkin alennettu sotilasmestarista ja peräti kahdesti ja kummallakin kerralla just tällaisista kurinpidollisista syistä.

Ammunko mä sitä persuuksiin? kysyn. Jos se siitä vähän ottaisi opikseen? Vaikka en kyllä usko. Mitä asiakaskin sanoo jos me ryövätään sen liikehuoneistoja vaikka pitäisi torjua terrorismia? vänrikki sanoo huolestuneena. Voi ihan olla ettei tykkää, minä sanon. En mä ainakaan yhtään tykkäisi siitä jos joku jolle minä maksan kusee mun kengille, sanon. Jumalauta ylikersantti, vänrikki sanoo ja vetää liikkuvat taakse, kieltäydyytkö te noudattamasta esimiehen suoraa käskyä? Isken vänrikkiä koopeen tukilla takaraivoon ja astun sisälle Alkoon.

Niillä on täällä ihan hyvää tavaraa, ylikersantti sanoo ja työntää litteän pullon kumpaankin reisitaskuunsa. Kelpaahan tämä krapulan lääkkeeksi, sanon ja vedän siivut Napoleonina. Paskat täällä mitään terroristeja on, ylikersantti sanoo ja tarttuu ojentamaani pulloon. Turha reissu. Paska reissu. Joo, sanon. Tyhjennän selkäreppun ammuksista ja muonasta ja muusta roinasta ja täytän sen pulloilla. Kaadan kenttäpullon vedet lattialle ja täytän sen Lagavulinilla. Mutta kun kerran ollaan täällä,

sanon ja tulitan hyllyjen pullorivistöjä ja päästän pari lyhyttä sarjaa liikkeen ulkoikkunasta läpi. Ihan vaan ulkona seisoskelevien savolaisten iloksi. Saa nekin jotain puheenaihetta. Ei taida kehenkään osua. Ei haittaa.

Se mikä sotilaan urassa on perseestä on se että vaikka välillä toimeksiannot voivat olla hyvinkin rahakkaita niin eihän niistä penniäkään tipu meille. Ei. Ei vahingossakaan. Me saadaan vaan palkka. Komppanianpäällikkö ja esikunnan äijät ottavat oman siivunsa ja loput menee valtiolle. Mutta kuka tekee työt? Me. Kuka pistää henkensä alttiiksi joka päivä? Me. Kuka saa kuulan nahkaansa? Me. Eikä välistäkään koskaan oikein pääse vetämään. Ei muuta kuin mitättömiä merkityksettömiä summia. Tai jotain pikkusalää. Se ottaa päähän. Raskaasti.

Joskus kun pääsisi sellaiselle keikalle josta pääsisi tileille. Ihan oikeasti tileille.

Siirrymme Alkosta käytävälle ja ammuimme rikki viereisen muotiliikkeen näyteikkunan ja heitämme sisälle kranaatin. Kaasunaamarit päälle ja räihinäksi, käsken miehiä radion kautta. Pian tuliase laulaa ympäri ostosparatiisia ja kranaattien iloisia räjähdyksiä kuuluu vähän joka puolelta. Pitäisikö sytyttää koko paska palamaan? ylikersantti sanoo. Kun kerran tultiin. Siitä vaan, minä sanon, antaa palaa. Pitäähän meidät savustaa terroristit ulos.

Ryhdyn jakamaan miehille palopommeja ja he heittelevät niitä liikkeisiin. Olisi perkele pitänyt olla mukana enemmän kasseja viinaa varten, ylikersantti harmittelee virittäessään pommeja rakennuksen keskustassa sijaitsevaan suihkulähteeseen. Suihkulähde esittää Apolloksi puettua pääministeriä kyntämässä edistyksen peltoa. Vesi virtaa vuolaana hänen suustaan kuin viisaus konsanaan. Närästää kun ei tullut ajatelleeksi etukäteen vaan mistä sen aina etukäteen tietää. Paska homma, minä sanon. Vaan mistä sen tosiaan etukäteen tietää?

Kun suihkulähde on paskana ja pääministeri säpäleinä ja joka puolella palaa annan vetäytymiskäskyn. Tuli seis! Eiköhän tää ole tässä, sanon. Ja kohta on ruoka-aikakin, ylikersantti sanoo. Joo, sanon, päivä pulkassa.

Pikku Myy Hemulille! Pikku Myy Hemulille! Kuuleeko Hemuli kuuntelen! Kauppakeskus Ideaparkki turvattu, terroristit tuhottu viimeiseen mieheen, ei omia miestappioita, raportoin pikaisesti komppaniaan. Lähdetään tästä tulemaan kotiin. Ja jättäkää jumalauta meillekin ruokaa ja sitä jälkiruokaa kanssa tai ei hyvä

heiluu! Pikku Myy kiittää. Mitä tänään on jälkiruokaa? ylikersantti kysyy. Kuulemma jäätelöä ja mansikoita, sanon, joten kannattaa pistää kaasua pohjaan ettei lopu ennen kuin me ollaan ruokalassa. Mitäs vänrikki, ylikersantti kysyy. Mitä siitä? sanon. Että jätetäänkö Ideaparkkiin? ylikersantti sanoo. Tulkoon perässä, sanon, sitten kun ehtii ja viitsii. Oppiipahan talon tavoille.

S seuraavalla viikolla palaamme Tampereelle. Asiakas haluaa että me turvaamme Tampereen asuttamisen, kapteeni selittää. Ensin tyhjennetään ja sitten täytetään, sanon. Juuri näin, kapteeni sanoo. Sama asiakas? sanon. Ei kun toinen, kapteeni sanoo. Asemakaavaan on tehty muutoksia ja Tampereen talousalueelle tarvitaan sittenkin lisää ostovoimaa ja maksavia talouksia. Mutta ostovoimaisempia talouksia kuin aikaisemmin. Ja? sanon.

Te erottelette ne, kapteeni sanoo, päästätte läpi kunnolliset ihmiset ja siirätte muut leirille. Mistä me ne erotetaan, kysyn. Punnitaan lompakko? Kapteeni ojentaa minulle sädeaseelta näyttävän skannerin. Tämä laite lukee vasempaan ranteeseen upotetun kansalaissirun, kapteeni sanoo. Niin? sanon ja tutkin lukijaa. Vien sen omalle ranteelleni ja se piippaa ja näyttöruutu herää eloon ja näyttää heti punaista. Stop!

Seis! Pääsy kielletty! Ei ole meikäläisellä menemistä uuden asemakaavan paratiisiin.

Kansalaissirun toimintoja on vähän laajennettu ja tietokantojen ulottuvuuksia lisätty, kapteeni sanoo, eduskunnan päätöksellä. Koska? sanon. Toissapäivänä, kapteeni sanoo, mutta ei siitä ole pidetty turhaa meteliä. Salassako sen menivät tekemään? sanon. Ei suinkaan, kapteeni sanoo. Aivan avoimesti ja demokratiamme peruseriaatteita noudattaen ja kunnioittaen ja ihan perustuslaillisessa järjestyksessä. Pääministerin toiveen mukaisesti asiasta tiedotetaan ainoastaan niille tahoille joiden tarvitsee tietää siitä. Muille asia ei vähääkään kuulu.

Vedämme tiesulut väylälle ja piikkilanka-aidat väylän laiduille. Tiesulun ja tarkastuspisteiden takana bussit odottavat niitä joiden kansalaissiru piippaa väärin. Ei ostovoimaa, ei kauppoja. Adios. Bussit täyttyvät liian nopeasti ja päätän että on järkevämpää käyttää kuljetuksiin kuorma-autoja. Vain noin yksi kymmenestä autokunnasta saa jatkaa matkaansa. Hylätyistä autoista tulee suuri riesa. Mihin minun on tarkoitus kaikki autot laittaa? Kuka ajaa ne pois?

Otan yhteyttä komppaniaan mutta siellä ei kukaan tiedä eikä ketään kiinnosta. Lähestyn asiakkaan edustajaa. Asia ei kuulu asiakkaalle. Otan uudestaan yhteyttä komppaniaan. Mihin helvettiin minä kaikki

autot laitan? Ei vastausta. Soitan oikeusministeriöön. Mihin ne lain mukaan on vietävä? Kenen vastuulla ne ovat? Oikeusministeriön mukaan ne ovat yhä omistajiensa vastuulla. Mutta kun omistajat on kärrätty leirille, sanon. Seuraa vaivaantunut hiljaisuus. Oikeusministeriön edustaja ehdottaa että ehkä omistajia voisi sakottaa. Helvettiäkö minä sakottamisista välitän, huudan, kun pitää päästä autoista eroon kun ne tukkivat kaikki paikat! Niitä on niin paljon ettei kohta saatana sekaan mahdu!

Voinko mä myydä niitä, kysyn, ja tilittää sitten vaikka voitoista nimellisen provikan valtiolle? Ihan vaan siksi että päästään romuista eroon? Sillä tavalla kaikki voittaa. Valtio saa ilmaista rahaa. Mä pääsen ongelmastani. Asuttaminen ja/tai leirittäminen voi jatkuu esteettä. Kaikki voittaa? Vai mitä?

Oikeusministeriön edustaja ei sano mitään. Vai mitä? toistan painokkaasti. Kyllä, oikeusministeriön edustaja sanoo pitkällisen tauon päätteeksi, kyllä minusta on viisainta ja juridisesti kiistattomasti selvintä että sakotatte autoja niin kauan kunnes omistajat tulevat noutamaan ne. Tällä tavalla valtiota ei ainakaan voida moittia mistään.

Kiertopartio palaa tukikohtaan. Ne on vielä siellä, ylikersantti ilmoittaa. Jaa ketkä, sanon. No ne kusipää panssarimiehet jotka ajoivat meidät pois, ylikersantti sanoo. No mitä ne vielä siellä tekevät, minä sanon. Yrittävät vielä tyhjentää kaupunkia, ylikersantti sanoo ja nauraa, mutta nyt ne joutuvat tappelemaan rauhanturvaajienkin kanssa. No voi jumalauta, huudahdan.

Tie tarkastuspisteen kohdalla on pahasti tukossa ja autojono jatkuu silmän kantamattomiin. Siellä ne tuuttaavat ja tööttäävät kuin niiden henki riippuisi siitä miten paljon meteliä ne saavat aikaiseksi. Eikä yhtään kuorma-autoa ole odottamassa kun ne kaikki on taas ajossa. Koska kuorma-autot on tulossa takaisin, kysyn komppaniasta. Ei ne pääse läpi kun kaikki väylät on jumissa, komppaniasta vastataan. Ehkä niitä tulee huomenna. No mitä me täällä sillä aikaa tehdään, huudan. Jatkatte kuten normaalisti, komppaniasta vastataan.

Ja mihin mä kaikki leiritettävät pistän! huudan. Lähetätte ne leirille kuten normaalisti, komppaniasta vastataan. No ilman muuta, vastaan, hyvä ehdotus ja Pikku Myy kiittää ja kuittaa.

Nyt me tehdäänkin niin että pistetään tie tukkoon

ja lähdetään jätkät Manseen, sanon. Entä nää autoilijat, ylikersantti sanoo. Siinähan kököttävät, minä sanon. Ja jos joku niistä yrittää lähteä takaisin niin vartiomies saa ampua kovilla.

Saavumme salaa Pyynikiltä päin mistä vihollinen ei osaa odottaa meitä. Suuri osa Pyhäjärven rannalla olevista taloista on jo kärsinyt tykkituloista ja ainakin parikymmentä on ilmiliekeissä. Kaupungin profiili näyttää jotenkin oudolta. Näsinneula on kaadettu, sanon kun keksin mistä se johtuu. Tosta ei asiakas kyllä tykkää, ylikersantti sanoo, ei kyllä yhtään tykkää. Mitäs meni palkkaamaan sähläreitä, sanon, kyllähän sen tietää mikä lopputulos on kun palkkaa sähläreitä. Just niin, ylikersantti sanoo ja sylkee.

Alueen parametrejä ei ole turvattu, ainuttakaan vartiomiestä ei näy kummaltakaan puolelta. EU:n rauhanturvaajat taistelevat tänään ihan tosissaan. Panssarikomppania on sumputtanut ne täysin Hämeenpuiston eteläpähän eikä niillä ole muuta vaihtoehtoa kuin lymyillä moukaroitujen pasiensa takana ja vastata tuleen. Taistella henkensä edestä. Panssarivaunuja on kuusi kappaletta ja kaikkien isot putket on suunnattu rauhanturvaajiin. Miehiä panssarivaunujen takana on korkeintaan kaksisataa. Ei ainuttakaan konekivääriä, muutama raketinheitin ja liekinheitin, muuten aseistus on pelkkää koopeeta ja ärkoota.

Monta sinkoa meillä on, kysyn tvälliltä. Neljä, hän vastaa. Kranaatinheittämiä? kysyn. Yksi, tväl vastaa. Älykranaatteja? kysyn. Kolme, tväl vastaa. No eihän meillä sitten ole hätiä mitiä, sanon. Kaksi kookoota? Kaksi, tväl vastaa, vaikka toisessa on syöttöongelma ja vyö jumittaa aina aika ajoin. Tää on vähän liian helppoa, sanon ja levitän kartan. Kannattaako niitä vastaan hyökätä? hermostunut yliluutnantti kysyy. Onhan ne sentään omia joukkoja. Ei me ketään vastaan hyökätä, minä sanon. Meillä on asiakas. Asiakas on antanut meille toimeksiannon. Toimeksiantoa ei voi toteuttaa jos kaupungissa on häiriötekijöitä jotka pyrkii toimimaan asiakkaan etua vastaan. Meidän tehtävä on poistaa häiriötekijät ja turvata kaupungin asuttaminen. Ja me poistetaan häiriötekijät oli ne sitten mitä tahansa ja etenkin sellaiset kusiaivoiset häiriötekijät joiden tehtävä on tyhjentää kaupunki.

No onhan se kyllä niinkin, yliluutnantti sanoo ja

näyttää vielä hermostuneelta, mutta ehkä pitäisi kuitenkin ottaa yhteyttä komppaniaan? Paskat me mitään ilmatukea tarvitaan näitten pällien kurittamiseen, ylikersantti sanoo.

Singot tähän, tähän, tähän ja tähän, näytän kartalta. Kranaatinheitin tähän. Ohjelmoitte ensimmäisen kranaatin tuohon ja toisen tuohon. Tuhovoima 75, sirpaloituminen 100, lokalisaatio 90. Ei meidän tankkeja tarvitse kokonaan tuhota, sanon, vain tykkitornit. Mutta jos kokonaan tuhoutuvat niin ei sitä kukaan jää itkemään. Tukkipäät niiden radioyhteydet – nyt!

Johdan hyökkäystä kookoolta. Singot ja heitin – valmiina – tulataa! Heitin – ladatkaa – valmiina – tulataa! Tuli vapaa!

Kaikki kuusi panssarivaunua saavat tuhoisan osuman ja miehistöt yrittävät pelastautua ulos palavista metallihihyistä parhaansa mukaan. Yksi tankeista ehtii kääntää torniaan muttei tiedä minne suunnata tykkiään ja samassa jälkimmäinen älykranaatti irrottaa koko tornin muusta tankista. Yksi teräksisestä tulihelvetistä pakoa yrittävä on vanha ystäväni panssarieversti jonka ylimielisyys on aika lailla karissut miehestä sitten viime näkemän. Suuntaan kookoon ja annan palaa. Eversti saa siipeen. Seuraava sarja menee ohi. Perkele.

Vihollisen jalkamiehet ovat yllätysiskusta vielä pahasti tainnoksissa mutta upseerit yrittävät saada heidät maihin alas alas alas suojaan jumalauta ja suuntaamaan aseensa meitä kohti. Suojaan tankkien taakse! Mutta ei – takaisin! Tankkien takana he ovat rauhanturvaajien maalitauluina. Tappavan tarkalla tulituksella ajamme vihollisen rannalle jossa heillä on entistä vähemmän suojaa. Rauhanturvaajat saavat uutta pontta ja yhtyvät hyökkäykseen. Ihan kiva.

Liekinheittimet! huudan. Kauniina väikkyä muisto urhojemme, kuolossa mekin vasta kalpenemme. Liekinheittimet – tulata! Eespäin rohkeasti vaan, ei kunniaansa myö sun poikas milloinkaan! Ajakaa ne järveen saatana! Uljaana taistolippu liehu, voitosta voittohon sä vielä meitä viet! Singot valmiina! Pitäkää ne tiiviisti yhdessä ettei ne pääse pakoon! Singot – tulata! Eespäin nyt kaikki, taisto alkakaa, saa sankareita vielä nähdä Suomenmaa! Ajakaa ne mereen! Kaunis on kuolla kun joukkosi eessä urhona kaadut! Tulata tulata tulata! Syvä iskumme on viha voittamaton! Tulata!

Päästelen kookoolla todella mehukkaita sarjoja kun

nuori alikersantti tulee nykimään hihasta. Älä piru vie tule häiritsemään nyt! sanon ja ammun vaihteen vuoksi rauhanturvaajia. Ettei niille tule turhan suuria luuloja itsestään. Ei kun ihan tosi sun pitää nähdä tää, hän sanoo. Niin mikä? sanon ärtyisästi. Juuri kun pääsee kunnolla vauhtiin ja alkaa innostua niin aina on joku keskeyttämässä.

Alikersantti johtaa minut Keskustorille erään suuren kerrostalon savuaville raunioille. Talo on saanut osakseen tusinan verran pahoja osumia ja luhistunut täysin. Useimmat alueen kerrostaloista ovat romahtaneet sorakasoiksi tai räjähtäneet sorakuopiksi ja toisista ei ole jäljellä kuin hiiltynyt luuranko. Ja tietenkin kaikkialla haisee mätänevä biologinen jäte. Kukas sen olisi käynyt korjaamassa pois. Haju on moninkertaisesti pahentunut edellisestä kerrasta, osin tietenkin siksi että nyt joka puolella makaa maahan puoliksi hautautuneita pommien ja raketien silpomia raatoja. Tosin ruudin ja napalmin tuoksu peittää sen miellyttävällä tavalla. Niin mitä? sanon. Sitten näen.

Talo on romahtanut niin täydellisesti koska sen alla ei ole mitään. Ei mitään muuta kuin tyhjää. Tännepäin, alikersantti ohjaa minua. Tossa noin, hän sanoo ja osoittaa rynnärillä. Tossa näetsä?

Kädet ylös! joku huutaa takanani. Vilkaisen. Panssarieversti osoittaa minua käsiaseella. Mukanaan hänellä on muutama koopeella varustettu panssarijääkäri. Kädet ylös nyt jumalauta! hän toistaa. Eikö sana kuulu vai eikö se tehoa? Ei tehoa, sanon. No jo nyt on perkele! panssarieversti sanoo. Älä siinä koohota pyssysi kanssa vaan tule katsomaan, sanon. Mikä toi on, hän sanoo päästessään rauniokuilun reunalle ja nähdessään siellä retkottavan raadon. Alikessu tässä ampui sen, sanon. Kävi päälle, alikersantti selittää.

Niin mutta mikä se on? eversti toistaa. Mikä herran nimessä se on?

”Se” muistuttaa etäisesti ihmistä. Sillä on kalpea harmaa melkein läpinäkyvä iho ja suuret maitomaisen kalvon peittämät silmät. Se on alaston. Sen kädet ja jalat muistuttavat hieman räpylöitä mutta niissä on pinnalla lukemattomia pieniä imukuppeja. Etkö näe? sanon. Hä? eversti sanoo. Se on tietenkin mutantti, sanon. Edellisten arvovalintaevakuointien aikana jotkut on paenneet maan alle, kaivautuneet syvälle talojen alapuolella sijaitseviin luoliin ja louhineet niistä itsellensä uuden asuinsijan. Mutta miksi se on tuon

näköinen, eversti sanoo. Ne on ne aikaisemmin käytetyt hermomyrkyt vissiin olleet vähän tehokkaampia kuin luultiin, sanon.

Tulihan niistä vähän valituksia, eversti sanoo, mutta jotkut hysteerikot on aina valittamassa ihan vaan valittamisen vuoksi. Ydinsäteily, alikersantti sanoo. Hä? minä sanon. Että eikö se aina ole se ydinsäteily joka muuttaa ihmiset hirviöiksi? Eikun ydinsäteily tekee eläimistä jättikokoisia, kalju panssarikersantti sanoo. Hämähäkeistä sun muista. Just, alikersantti sanoo. Mutta on ne silti hirviöitä kun ne on jättikokoisia. Joo, panssarikersantti sanoo, mutantit on aina hirviöitä.

Eversti tökkii mutantin raatoa pistoolillaan ja potkaisee sen reunan yli. Meinaat että niitä on enemmänkin tuolla alhaalla, hän sanoo. Ihan taatusti, minä sanon. Miten niin, eversti sanoo. Katsohan tarkemmin, sanon ja osoitan fikkarilla. Selvästi näkyy luolien suuaukkoja ja outoja kivirakennelmia niiden ympärillä. Ja kun oikein tarkkaan katsoo niin voi nähdä muutaman mutantin vilkuilevan peloissaan ylöspäin, tehottomia ikuiseen pimeyteen tottuneita silmiään räpytellen. No jo on piru! eversti huudahtaa ja tyhjentää pistoolinsa mutantteja kohti. Mitä me nyt tehdään? hän sanoo. Syydetään alas kaikki palopommit ja raketit mitkä meiltä löytyy? Ei, minä sanon.

Voit olla oikeassa, eversti sanoo, ei meillä ole toimeksiantoa päästää noista hirviöistä ilmoja pihalle. Paras että otetaan yhteyttä esikuntaan ja pyydetään tarkempia ohjeita. Ei me sitäkään tehdä, minä sanon. Ai ei vai, eversti sanoo. Miksei?

Koska mulla on suunnitelma, minä sanon.

Valitsen viisitoista luotettavinta miestäni. Panssarieversti tekee samoin. Varustamme jokaisen koopeellä tai ärkoolla ja käsiaseella. Joka toiselle pistämme savukranaatit ja joka toiselle trimmatut kyynelkaasut. Minä otan minisingon. Kaasunaamarit naamalle, kypärät päähän, pimeäsensoirit päälle, köysitikkaat paikoilleen ja menoksi. Luolaihmisille kyytiä!

Selitäs vielä se sun suunnitelma, eversti sanoo ja hieroo vasenta olkansa. Osuma ei ole paha mutta kookon lyijyannoksia on nahassa kaksin kappalein ja käsi tukevasti kantositeessä. Olen jo pyytännyt anteeksi. Eversti ei kannaa kaunaa, vahinkoja sattuu ja aina roiskuu kun rapataan.

Nää on harvinaisia mutantteja, sanon. Tää on meidän iso tilaisuus. Ei tällaisia veijareita ole missään muualla. Niiden silmät näkee pimeässä, niiden imukuppiräpylöillä voi kiipeillä ylös alas pitkin kallioseinämiä. Ties mitä muita poikkeuksellisia ja herkullisia ominaisuuksia niillä on. Ajattele vaan miten arvokkaita niitten geenit on teollisuudelle.

Mille teollisuudelle? eversti kysyy. Lääketeollisuudelle, vastaan. Viihdeteollisuudelle. Sotateollisuudelle. Vapaa-ajan teollisuudelle. Näiden veijareiden geenit on kultaakin kalliimmat. Ja me myydään mutanttigenit teollisuudelle ja kääritään isot rahat? eversti sanoo ja alkaa vihdoon tajuta homman nimen.

Ei, minä sanon. Ei vai? eversti sanoo. Ei vaan me patentoidaan geenit ja kääritään siitä paljon paljon isommat rahat, sanon. Mutta eihän me voida sellaista tehdä, eversti sanoo. Armeija ei ikinä anna meille lupaa hyödyntää mutanttien geenejä. Eihän me saada edes virallisesti käydä läpi kaatuneitten taskuja. Mutta mepä ei kysytäkään lupaa, sanon. Nää on meidän mutantteja. Me löydettiin ne ja ne kuuluu meille.

Ja kun asiaa tarkemmin ajattelee niin mehän ne luotiinkin meidän myrkyillä, sanon vielä, joten meillähän on oikeastaan niihin täydet tekijänoikeudet.

Laskeudun ensimmäisten joukossa. Alhaalla luolastossa ei näy ketään. Ne on vähän säikkyjä, sanon. Ei tarvii setiä pelätä! huudan. Sedät on ihan kilttejä! Mustaamakkaraa tarjolla! Tappara on terästä! Toiset tulee kaukaa perästä! Montako niitä me tarvitaan? eversti kysyy viimeisen miehen kavuttua köysitikkaita luolamiesten valottomaan valtakuntaan. Ei meidän koko luolastoa tarvi tyhjentää, sanon asiaa hetken pohdittuani, kolme neljä varmaan riittää mutta parempi varmuuden vuoksi ottaa niitä niin paljon kuin saadaan.

Elävänä vai kuolleena? eversti kysyy. En mä ole mikään varsinainen geeniekspertti mutta kai elävänä on parempi, vastaan. Tuoreempi geenitavara. Vaikka kannattaa ottaa mukaan kuolleetkin, lisään. Aina niillä jotain arvoa on. Myydään vaikka museoon.

Minne se ammuttu veijari tippui? kysyn. Tuonne kai, eversti viittaa heti oikealla puolellamme sijaitsevan pettävän syvänteen suuntaan.

Ok, sanon. Pitää käydä hakemassa se. Sinä sinä ja sinä! eversti karjuu. Menette hakemaan luolamiesraadon ja viette sen ylös ja lastaatte autoon. Palaatte sitten heti takaisin miesvahvuuteen. Mars mars! Te muut seuraatte minua! Ja pidätte aseet valmiina! Varmistin pois!

Syvänneestä kuuluu tuskanhuutoja ja laukauksia. Ryntäämme katsomaan. Ketään ei löydy. Kalliot ovat veren tahrimia. Miehet ovat poissa. No perkele! eversti sanoo. No johan nyt on perkele! Nythän ne kutaleet vasta itselleen hankaluuksia hankki! Tulta!

Avaamme tulen. Tulitamme kaikkea mikä liikkuu. Mikään ei tosin liiku. Tulitamme varjoja ja kallionseiniä ja luolien suuaukkoja. Heitämme savukranaatteja ja kylvämme ympärillemme kyynelkaasua. Tästä ne kurjat ei selviä hengissä! eversti karjuu ja minä laukaisen minisingon. Tuli seis! huudan. Savun hälvettyä tarkastamme tilanteen. Omia on kaatunut viisi. Vihollisella ei vaikuta olevan tappioita lainkaan. Tulta! eversti karjuu ja kaikki alkavat taas päästellä sarjoja.

Tuli seis! minä komennan. Tällä kertaa omia ei kaadu kuin kaksi mikä on ihan hyvä tulos. Ei nää luolajolpit oikein tunnu tajuavan pelin henkeä, ylikersantti sanoo. Sinä ja sinä tuonne luolaan! eversti alkaa jakaa käskyjä. Sinä ja sinä tuohon luolaan! Sinä ja sinä tuonne luolaan! Te kaksi tuonne!

Onko viisasta hajottaa ryhmä? sanon. Ei niitä enää ole hengissä, eversti sanoo. Ei tällaisen tulimyrskyn jäljiltä. Ei millään. Meidän ei tarvitse kuin käydä noukkimassa talteen niiden ruhot ja asia on pihvi. Toivotaan vaan ettei niitten ruhot liikaa kärsineet räjähdyksissä, sanon. Ettei niitten kaikki hyvät geenit ole menneet rikki.

Odotamme miehiä viisi minuuttia. Kymmenen minuuttia. Puoli tuntia. Miehet! eversti huutaa. Takaisin! Kuuluuko! Eivät vastaa radiokutsuun, sanon. Odotamme viisi minuuttia. Odotamme kymmenen minuuttia. Eivät taida tulla takaisin, sanon. Nyt ne vasta virheen teki, eversti sihisee hampaidensa välistä. Miehet! hän huutaa ja alkaa tulittaa koopeella yksikäsisesti. Seuratkaa minua!

Melkein kaikki seuraavat everstiä. Räjähävät laukaukset kaikuvat hetken ajan luolissa ja kuolevat sitten pois. Sitten ei kuulu edes huutoja. Odotamme vähän aikaa. Kukaan ei tule takaisin. En olettanutkaan tulevan.

Alkaa tää homma olla suhteellisen selvä, sanon jäljellä oleville miehille, eiköhän pojat paineta takaisin ylös. Vasta silloin huomaa että köysitikkaat ovat poissa. Olisi ehkä kannattanut jättää vartija. Vaikka tuskin se mitään olisi auttanut.

Mitä me nyt tehdään? ylikersantti kysyy ja

painautuu kallioseinämää vasten. Vedän esille käsiaseeni. Sehän tässä hiukkasen mua itseäkin mietityttää, sanon. Valopommi välähtää ja sokaisee meidät. Tunnen kylmät räpylämäiset kädet kaulallani. Sitten pimenee.

Valtaistuinsali on sekä korkea että leveä ja koristeltu hyvin omaperäisin veistoksin joista on vaikea sanoa mitä ne oikein esittävät. Mutanttijumalia? Teletappeja? Valtaistuini on koottu pääkalloista. Keskellä salia viisi mutanttia rummuttaa sääriluilla metallisia roskapönttöjä ja toiset mutantit ulvovat kuorossa rummutuksen tahtiin. Kaikkialla haisee homeelta ja märiltä villasukilta. Käyneiltä märiltä villasukilta.

Ylimutantti nostaa räpylänsä ja mekastus loppuu kuin seinään. Ole hyvä, ylimutantti sanoo sihisevällä äänellään ja ojentaa valtaistuimeltaan minulle kivitarjotinta. Noukin tarjottimelta jotakin ja työnnän sen suuhuni nenääni pidellen niin etten maista mitään. Parempi vaan etten tiedä mitä nielen.

Joten, ylimutantti jatkaa, kuten aikaisemmin selitin niin ymmärrät varmaan meidän tilanteen. Juu kyllä, vastaan. Ihan hyvähän meillä on ollut täällä kaikki nämä vuodet ja kivasti ollaan viihdytty, ylimutantti sanoo ja nielee kourallisen verran tarjottimen antia. Mutanttipalvelija huomaa tarjottimen olevan vaarassa tyhjentyä ja leikkaa nopeasti raskaassa mätänemistilassa olevasta ihmisruumiista muutaman mehukkaan siivun.

Mutta väestö kasvaa ja tilat käy ahtaiksi, ylimutantti sanoo. Ja nyt viime aikoina on vähän alkanut tuntua siltä että olisi ihan mielenkiintoista kokeilla jotain uutta. Että voisi kasvaa ja levittää siipensä ja nousta lentoon. Noin kuvainnollisesti sanoen. Aha, minä sanon.

Tää luolasto on ollut meidän maailma mutta eihän se koko maailma ole, ylimutantti sanoo ja juo jotain tummaa ja paksua ihmiskallosta. En edes tahdo tietää mitä. Suuri maailma on tuolla ylhäällä, hän sanoo ja pyyhkii kämmensyrjällä suutaan ja ohuita tuntosarvimaisia viiksiiän. Sitä minä olen yrittänyt teroittaa meidän nuorille. Siellä ne varsinaiset haasteet on nykymaailmassa. Ei me voida jäädä tänne koloon kykkimään loppuelämäksemme. Tai tietenkin voidaan mutta mitä järkeä siinä olisi? Ei mitään, minä sanon. Ei todellakaan mitään, ylimutantti sanoo ja naurahtaa kevyesti. Ei semmonen enää ole nykyaikaa. Täytyy yrittää. Sillä ja vain sillä me meidän yhteiskunnan pyörät pidetään pyörimässä. Yrittäjäys on se joka pitemmän päälle lyö leiville ja tuo perheelle särvintä

pöydälle. Sitä paitsi veden saanti on täällä alhaalla ainainen ongelma. Sama juttu jätehuollon kanssa. Et tajuakaan kuinka paljon meidän ajasta ja energiasta menee pelkästään niiden hoitamiseen.

Valtaistuimen vieressä on kolme isoa kivistä kirstua. Minua varten sytytettyjen soihtujen valossa ylimutantti esittelee niiden sisällön minulle. Yksi niistä on täynnä hopeaa. Toinen niistä on täynnä kultaa. Kolmas pursuaa jalokiviä.

Ylhäällä oleva maailma on haaste johon meidän pitää tarttua rohkeasti jotta me voidaan kasvaa ja kehittyä ihmisinä, ylimutantti sanoo ja napsii suuhunsa lisää herkkupalojaan limaisia huuliaan äänekkäästi maiskutellen. Me ja meidän yhteiskuntarakenteet voi kehittyä niin monella tasolla ja tavalla. Jos et kasva ja kehity niin kuolet. Se on luonnon laki. Joo, minä sanon.

Mutta kun katsos me ollaan säikkyä ja ujoa väkeä, ylimutantti sanoo. Me ei kauheasti tykätä mistään kauheista tungoksista ja väenmassoista.

Meinaatte siis tulla ylös? minä sanon ja aavistelen pahinta. Just niin, ylimutantti sanoo. Ylös tultais. Sellainen olisi tarkoitus.

Ja mihin te mua tarttette? kysyn.

Mutantit auttavat minut luolastosta takaisin ylös valoon ja vapauteen ja raikkaaseen ilmaan.

Mikä tilanne? yliluutnantti tahtoo tietää. Missä muut? Sysään hänet syrjään ja istahdan gaziin.

Kaivan taskusta kourallisen timantteja ja rubiineja ja annan laskevan auringon säteiden leikitellä niiden kauniisti hiotuilla pinnoilla.

Sitten kaivan esille kenttäradion ja pistän soittaen esikuntaan.

Kuuleeko Muumipappa täällä Pikku Myy? Kuuleeko Muumipappa? Pukkais uutta diiliä kuuntelen! No täällä kun yhdet tämmöset maan alta löytyneet luolamutantit tahtoo että me tyhjennettäis niille Tampere! Ja se olis vasta alkua! Kuuntelen!

Petri Salin 2010

URS TULEE, OLETKO VALMIS?

Uusrahvaanomaisen spefi kulkee ylpeästi ja häpeilemättä Robert E. Howardin, H.P. Lovecraftin ja Edgar Rice Burroughsin jalanjäljissä. Uusrahvaanomaisen spefi on paluu aikaan, jolloin barbaarit tiesivät teräksen salaisuuden, eristyneiden pikkukaupunkien liepeillä väijyi kosmisiä kauhuja ja kuolevien planeettojen prinsessat olivat kauniita (sekä vähäpukeisia). Uusrahvaanomaisen spefi on vapautta kirjoittaa ilman tarvetta kilpailla korkeakirjallisuuden kanssa.

Tutustu aatteeseen sivuilla <http://tpjs.zerodistance.org/urs/> ja tarjoa tekstejäsi!

TÄHDENLENTO

Niko Peltonen

Minä päädyin sillan alle aina, kun kotona alkoi ahdistaa. Vaalikeväänä sitä tapahtui usein. Isä eli eri todellisuudessa kuin me muut. Se saapui myöhään, vaati vahvaa kahvia ja alkoi selittää näkemyksiään kiihkeämmin kuin mihin se kampanjatilaisuuksissa kykeni. Tuskin se kuvitteli tulevansa valituksi, mutta perheensä edessä se oli se tähti, jota siitä ei koskaan tulisi.

Usein en ymmärtänyt, mitä se tarkoitti. Usein ymmärsinkin, ja silloin olin niin monesta kohdasta eri mieltä, etten viitsinyt edes aloittaa. Olin lukenut, keskustellut ja kuunnellut ja tiesin, etteivät minun mielipiteeni sen typerämpiä olleet. Isän todellisuudessa niistä tuli silti valheita ja haihattelua. En sitä paitsi halunnut sen kiinnostuvan minusta liikaa, alkavan kysellä, mistä olin saanut päähäni mitäkään. Niinpä minä päädyin sellaisina iltoina sillan alle.

En istuskellut siellä yksin, siellä kävi muitakin. Oli käynyt ainakin siitä asti, kun olin tullut murrosikään ja alkanut liikkua kotinurkkia kauempana. Niitä tuli molemmilta rannoilta, kaikenikäisiä nuoria vasta yläkouluun menneistä parikymppisiin, joiden olisi jo pitänyt kuluttaa iltansa baareissa. Jokin niitä kuitenkin yhdisti, vaikka osa oli oikeasti rikkaista perheistä ja osa aivan alinta pohjasakkaa, pahimmillaan katulapsia, jotka viettivät siellä yönsäkin.

Luulen, että Stellakin oli käynyt siellä koko ajan, en vain ollut kiinnittänyt huomiota. Ei ole rakkautta ensi silmäyksellä. Ensi sanoista se taitaa kuitenkin joskus syttyä. Se istui viereeni, laittoi tupakan huulilleen, ojensi sitä minua kohti ja sanoi: ”Anna tulta niin saadaan vähän valoa tähänkin helvettiin.”

Mutta minulla ei ollut tulta. Sanoin sen. Se naurahhti alistuneesti, kaiveli jostain rikkinaisten farkkujensa taskusta huonon sytkärin ja sytytti tupakkansa itse. ”Hukkaan meni sekin hyvä lause”, se sanoi, tai ainakin ajattelin kuulleeni niin.

Katselin tyttöä uteliaana. Kyllähän täällä tyttöjä pyöri, väkisinkin niistä kaikista kiinnostui yhdestä toisensa jälkeen, johti se sitten mihinkään tai ei.

Miksen ollut tätä huomannut aiemmin? Kaiketi koska se näytti niin tavalliselta itärannan tytöltä. Epämääräiset, huonosti istuvat vaatteet, sotkuiset vaaleahkot rastat, amatöörimäinen tähtitatuointi kämmenselässä. Sen katse kuitenkin kipinöi, ja nyt se vastasi minun katseeseeni, kipinöi minulle.

Oli tosiaan hämärää, silta ei ollut valaistu ja kohtaamispaikka, pieni keinotekoinen saari, oli täsmälleen keskellä jokea. Kaupungin valot, länsirannan lukuisimmat ja itärannan harvemmat, näkyivät vain etäisinä pisteinä, sillä joki oli leveä. Mutta ei kukaan koskaan ollut tänne kaivannutkaan enempää valoa.

”Mä tiedän kuka sä olet”, tyttö sanoi sitten.

”No hyvä”, sanoin. ”Mä en. Kerrotko vielä mullekin?”

Nyt tyttö nauroi, sen suu avautui leveäksi ja vilpittömäksi, se nauroi estoitta. ”Vitun urpo”, se sanoi lopetettuaan nauramisen. ”Mä arvasin että sulla on tarve leikkiä filosofia. Mähän sanoin että mä tiedän kuka sä oot. Tai, mä tiedän kuka sun isä on. Se on nimittäin just antanut potkut mun isälle.”

Siihen oli vaikea sanoa mitään. Tiesin, että isäni joutui tekemään sellaistakin. Kotona se ei näistä tapauksista puhunut, enkä usko, että niistä olisi mainittu sanomalehdessäkään, ellei kyse ollut poikkeuksellisista olosuhteista. Pahoittelu olisi tuntunut typerältä.

”Mä en kuule erityisemmin pidä isästäni”, totesin lopulta.

”Sitten meillä on jotain yhteistä. Mä en halua valehdella sulle. Mä halusin tulla katsomaan, miltä sellaisen ukon poika näyttää lähempää. Ja miksi se käy täällä. Taisit lukea jossain vaiheessa vääriä kirjoja.”

”On meitä täällä muitakin”, huomautin.

Tyttö katseli ympärilleen, olihan meitä täällä, muutama kymmenen sinä iltana. Harmaita hahmoja joen yllä leijuvaa syvempää pimeää vasten. Savukkeiden haaleasti valaisemia. Puhetta kuului matalana, kovaa ei puhuttu koskaan. Se oli varmasti enemmän tapa kuin mikään olosuhteiden pakko.

”Pieni saari”, tyttö sanoi. ”Ja pois täältä pääsee vaan yhteen suuntaan. Oletko sä sitä ajatellut? Toiset itään ja toiset länteen, mutta aina vaan yhteen suuntaan.”

Ei, en ollut ajatellut sitä. Se oli itsestäänselvyys. Nyt tulin ajatelleeksi. Katsoin tyttöä, näytin varmaan jotenkin omituiselta.

”Mä tarkoitan että jospa tulisit mun mukana mun puolelle”, tyttö sanoi. ”Nyt. Ihan vaan siksi että sä voit, oikeasti.”

Taisin suostua lähinnä siksi, että se oli tämä tyttö, joka pyysi. Olin jo ehtinyt tajuta rakastuneeni siihen.

Saarelta pääsi sillalle kapeita ja jyrkkiä teräksisiä kierreportaita. Seisoimme hetken jalkakäytävällä haistelemassa avarampaa ilmaa, katselemassa kauemmas kuin alhaalta näki. Ajoin erotettu kaiteella, nyttemmin turhaan, sillä ei tästä kukaan ajanut. Päällyste oli halkeillut ja kuoppainen. Länsipäässä siltaeron huomasi naurettavan selvästi; viitisenkymmentä metriä isosta risteyksestä oli tuoretta, tasaista asfalttia, sitten se loppui kuin seinään. Siinä meni sen maailman raja.

Oli kylmä, täällä ylhäällä tuuli monin verroin enemmän kuin kaupungissa. Päivisin kevättä oli jo aavistuksena ilmassa, mutta yöllä huhtikuu näytti todellisen luontonsa. Se ei ollut oikein vielä mitään, niin kuin ihminenkin saattaa kesken unien herättyään olla vihainen ja lyhytpinnainen, ei oma itsensä.

Stella lähti kävelemään kohti itärantaa, ei katsonut taakseen: oli selvää, että seuraisin. Matka tuntui pidemmältä kuin länsirannalta saarelle tullessa. Mietin, sijaitsiko saari todella puolivälissä. Yleensä tätä pidettiin itsestään selvänä. Saari oli niin pieni, ettei sitä löytynyt kaupungin kartoista, tai sitten sitä ei ollut haluttu merkitä niihin.

Vähitellen itäpuolen rakennukset alkoivat hämmöittää yhä suurempina, mutta niiden täsmälliset muodot pimeä jätti kätköön. Täällä ei ollut katuvalaistusta, eikä asunnoistakaan juuri kajoa näkynyt. En kehdannut kysyä asiasta. Olin jostain lukenut, että itärannan asukkaat elivät sähköverkon ulkopuolella ja hankkivat virtansa omilla generaattoreilla sikäli kuin saattoivat. Tätä oli pidetty oireena siellä laajemminkin vallitsevista huonoista käytännöistä.

Itärannasta sai aina lukea varoittavana esimerkkinä, ja vielä enemmän kuulla juttuja: kotona, koulun

pihalla, kaikkialla missä lapset kokoontuivat kertomaan ja liioittelemaan vanhempiansa kertomaa. Viimeiset pari vuotta olin elänyt omituisessa välitilassa, uskonut ymmärtäneeni valheet kaikessa kuulemassani, mutta vailla tietoa totuudestakaan.

Tulimme sillan päähän. Siinä oli risteys, periaatteessa samanlainen kuin länsipuolellakin, mutta täällä tuoretta asfalttia ei ollut mihinkään suuntaan. Halkeamista puski kuivaa heinää. Korkeat kerrostalot hämöttivät pimeinä ja vihamielisinä joka puolella. Ketään ei näkynyt, mutta tuntui selvältä, että lähietäisyydellä oli paljonkin silmäpareja.

Stella pysähtyi tienlaitaan kohdassa, jossa saattoi vielä hämäästi erottaa suojatiestä kertovien viivojen jäänteitä. Siitä kertova liikennemerkki oli kadonnut kaikeksi jo kauan sitten. Se tarttui käteeni ja veti minut päättäväisesti lähemmäs niin että pääsi katselemaan minua silmiin tässä pimeässäkin.

”Jos joku tulee vastaan ja puhuu meille niin mä vastaan. Sä olet hiljaa. Sä et muutenkaan puhu kovalla äänellä. Sulaudut maisemaan. Tämä selvä?”

Olihan se. Lähdimme vasemmalle, rannan suuntaista leveää katua. Joen puolella oli lehdettömiä puita ja pensaita ankeana etuvartiona, toisella puolella samoja

yksitoikkoisia kerrostaloja loputtomana rivistönä. Melkein kompastuin käyttökelvottomalle mutkalle väännettyyn polkupyörään, joka lojui jalkakäytävällä. Jalat tallasivat monenlaisia muitakin jätöksiä, joiden tarkemmasta laadusta en halunnutkaan tietää mitään.

Kävellessämme Stella puhui matalalla äänellä. ”Mä en tuonut sua tänne siksi että näkisit jotain jännittävää. Tietysti joskus jollakulla on huono päivä, kapakassa ei tarjoiltu tai nainen jätti, ja teinit nyt on aina teinejä, ja siksi mä äsken varoitinkin sua. Mutta yleensä täällä on vaan ruskeeta ja harmaata ja tappavan ikävää. Sen mä halusin näyttää. Täällä ei oo mitään. Tää on aavekaupunki. Tiedätkö mitä? Meillä ei oo varaa tunteisiin. Ne kuolee täällä vielä paljon nopeammin kun me ite kuolla. Eikä meistäkään useimmat niin kovin pitkään elä.”

”En mäkään ole onnellinen”, sanoin vähän hämmentyneenä. ”Ajattelin että olisin onnellisempi, jos mulla olisi vähän vähemmän kaikkea. Ja jos mua ei koko ajan painostettaisi olemaan jotain muuta kuin oon...”

”Elitistipaskaa”, Stella sanoi, kääntäyty minua päin ja kipinöi taas, nyt vihaisena. ”Sä voit valita. Ehkä sua paheksutaan, mutta se ei oo sama asia kun...”, se heilautti kättään laajassa kaaressa, ”tää.”

Aivot halusivat reveä kahtia. Ymmärsin ja olin samaa mieltä; en lopulta ymmärtänyt. Hain sanoja, mutta ne olivat jääneet vastarannalle. Minä näin vain möhkelömäisiä betonirakennelmia. Ymmärsin, että niiden sisällä oli pakko olla tuntemattomia elämänmuotoja.

”Miksi sä tulit tänne?” Stella kysyi tiukasti.

”Sun takia”, sanoin rehellisesti. ”Hei, en mä ole voinut päättää mihin mä synnyin. Mä haluaisin ymmärtää sua... teitä.”

Stella katsoi minua tarkkaan ja sanoi sitten: ”Okei. Mennään jonnekin missä voidaan puhua oikeasti. Mä olen katsellut sua jo monta kertaa tuolla sillan alla. Jostain syystä mä ajattelin, että sä olet erilainen kuin noi jotka käy siellä pari vuotta, metsästää vähän pillua ja luulee olevansa kovasti vaihtoehtoisia. Koulun jälkeen ne alkaa opiskelua kauppiksessa ja se on siinä. En mä tiedä oletko sä erilainen. Mennään yhteen paikkaan niin mä kerron sulle miksi mäkin olen yksinäinen täällä.”

Muutamaan kortteliin emme puhuneet mitään.

Sitten käännyimme oikealle, pienemmälle kadulle, joka oli vielä huonommassa kunnossa. Seuraavassa risteyksessä oli taas yhden korkean kerrostalon kivijalassa kapakantapainen. Se olisi tietysti ollut joka tapauksessa kiinni siihen aikaan, mutta oli helppo päätellä, ettei se ollut toiminut vuosiin. Kirjaimet olivat kuluneet ikkunasta niin, ettei nimestä ja tuopin hinnasta enää saanut selvää. Ruudut oli rikottu.

Siinä oli asiakasoven lisäksi sivummalla toinen ovi kuljetuksia varten. Stella työnsi sen auki, ovi ei ollut lukossa. Tulimme pimeään juomavarastoon, jossa oli vielä muutama oletettavasti tyhjä tynnyri. Ne saattoi erottaa ovesta tulevasta vähäisestä valosta. Stella jätti oven raolleen, istui yhden tynnyrin päälle ja viittasi minua asettumaan toiselle.

”Tänne mä tulen, kun haluan olla yksin”, se sanoi. ”Me asutaan tossa vastapäätä. Kapakka meni nurin jo kun olin lapsi. Tänne vois tulla kuka tahansa, mutta yleensä ei tule. Kai useimpia alkaa ahdistaa täällä. Ne viettää mieluummin aikaa ulkona, siellä on sentään tilaa.”

Se sytytteli tupakkaa. ”Täällä kaikki liikkuu laumoissa. Ja onhan se turvallisempaa. Pennut oppii tosi nuorina, että oma jengi pitää olla, sit on edes joku joka sua tarpeen tullen puolustaa. Koskee sekä tyttöjä että poikia.

”Mä en ole koskaan kuulunut mihinkään jengiin. Itse asiassa kukaan niistä itäpuolen tyypeistä, joita siellä sillan alla käy, ei kuulu. Ne on enimmäkseen kaikki sellaisen ihmisten lapsia, joiden vanhemmat pärjäs aikoinaan elämässä. Monet on asuneet pienempinä länessä. Mun porukat asu siellä ennen ku mä synnyin. Mutta se oli tosi pieni kämpä, johon lapsi ei olis mahtunut, eikä niillä ollu varaa hankkia sieltä isompaa. Vaikka äitikin kävi vielä silloin töissä.

”Eli ne muutti tänne. Ja täällä kaikki on sitten mennyt joka vuosi huonompaan suuntaan. Asioita katoaa. Kauppoja ja kapakoita. Ihmisiä katoaa. Niitä kuolee. Ja uusia tulee tilalle. Mun vanhemmat on sivistyneitä tyyppijä. Ne kuolee tänne vielä, täällä ei enää sellaiset pärjää.”

”Täällä täytyy olla kova”, sanoin, katselin Stellaa. Mietin oliko se. Kyllä se oli. Naisen kuului olla pehmeä, niin ajateltiin. Mutta mitä se tarkoitti? Länsipuolen tytöt kääntyivät hetkessä vaikka sydänystävänsä vastaan, jos odotukset eivät täytyneet. Mitä siinä auttoi,

jos oli vaatekaappi täynnä pitsiä?

Olin ahdistunut niistä tytöistä ja niiden odotuksista.

”Mä olen vielä selviytynyt”, Stella sanoi. ”Vaikka ilman jengiä saa olla varovainen. Jostain löytyy aina kohtia, joihin voi hetkeksi pystyttää oman maailmansa. Mutta koko ajan vähemmän. Kohta viimeisetkin poliisit otetaan täältä pois. Pari mun tuttua on raiskattu, yksi jätkä hakattiin henkiahieveriin. Mä en pelkää mutta en halua sellaista.

”Mä ajattelin”, Stella sanoi ja katsoi minua kiinteästi, ”että sä voisit auttaa mua pääsemään toiselle puolelle. Koska täällä ei ole tulevaisuutta, mutta mun mielessä mulla on.”

Se meni niin kuin sen piti mennä. Vaalit lähestyivät, minä olin kotona yhä vähemmän. Olin sillan alla ja odotin, että Stellakin olisi. Usein olikin.

Emme me olleet pelkästään siellä, kävimme sen paikoissa itäpuolella, sen baarikellarin lisäksi puistoissakin, jossain hylätyssä kirjastossa ja kerran oikeassa metsässä, jota löytyi itärannalta yllättävän läheltä jokea. Mitä sitä kiertelemään, me menimme syrjäisiin paikkoihin harrastaksemme seksiä. En ollut koskaan kokenut mitään sellaista, vaikka jotain pieniä juttuja olikin ollut. Muun ajan kuljin kuin unessa. Odotin seuraavaa kertaa.

Vaaleihin oli enää kuukausi. Isän puolue oli järjestämässä suuren kokouksen pääkaupungissa. Se tulisi olemaan päätapahtuma kaikissa medioissa. Äiti oli lähdössä mukaan.

Tällaisissa tilanteissa oli yleensä tapana järjestää vanhempien kotona kunnan bileet, ja kun meillä oli kolme kerrosta ja kolmisensataa neliötä, niin sellaisia todella odotettiin. Ei ollut vaihtoehtoja, oli pakko kutsua kaikki, jotka olivat jotain. Kotiapulaisemme tiesi missä mentiin, sai kohtalaisen ylimääräisen rahasumman ja luvan palkata pari ylimääräistä avuksi sille illalle. Tarjoiluista ei tulisi olemaan pulaa. Kaikki tapahtui tietysti porukoiden luvalla. Kyllä ne ymmärsivät, että siellä juotaisiin, paneskeltaisiin ja käytettäisiin laittomiakin päihteitä. Ne ymmärsivät myös, että se oli verkostoitumista.

”Ai miksikö? Siksi että mä kuolen siihen pelleilyyn ellet sä tule.”

”No vitut. Oletan sä jauhanut tota samaa paskaa

ennenkin. Mä en todellakaan tule sinne kenenkään naurettavaksi.”

Vedin Stellan toisella kädellä lähemmäksi ja sen pään ihan viereen. ”Jos sä haluat länsipuolelle niin tällä lailla se onnistuu. Ei mitenkään muuten. Ja hei”, suutelin sitä poskelle, ”mä tosiaan haluaisin sut sinne. Unohda toi itsensä tappaminen. Mutta miksi mä en haluaisi juhliä rakkaani seurassa.”

Se irroittautui otteestani ja katsoi minua viileästi. ”Haista vittu”, se sanoi. ”Mut olet oikeassa. Mä en voi tulla sinne tän näköisenä. Sä varmaan pystyt hoitamaan senkin asian.”

Pystyin tietysti. Vein sen kampaajalle, jota tiesin tuttavapiirini tyttöjen käyttävän. Rastat vaihtuivat elegantteihin laineisiin. Vein sen vaatekauppaan ja annoin sille vapaat kädet käyttää rahojani, koska en itse ymmärtänyt asiasta mitään. Stella tuntui varmalta otteissaan, vaikka oli takuulla ensimmäistä kertaa tällaisessa liikkeessä. Se raahasi minut mukaansa sovituskoppiin ja muuttui muutamassa hetkessä elokuvakaunottareksi.

”Toimii”, sanoin ihastuneena. ”Hei, sun pitää olla niissä juhlissa vähän mystinen. Sulta kysellään tietysti, kuka sä olet, mutta et puhu siitä mitään. Annat niiden arvailla.”

”Mä en teeskentele enkä valehtele”, se sanoi tiukasti. ”Tajuatko, mä olen itäpuolen tyttö. Et sä voi sitä muuksi muuttaa. Sitä paitsi, kai siellä on niitä samoja sun tuttujakin, jotka sillan alla käy?”

”Ei ne tunnista sua”, sanoin edelleen Stellan uuden ulkoasun lumoissa.

”Mutta ne tietää kyllä, että me ollaan oltu yhdessä. Ei kai ne tyhmiä ole.”

Jäin miettimään sitä hetkeksi, mutta sysäsin asian pian syrjään mielestäni. Halusin ajatella vain sitä, miltä vaikuttaisin tämän naisen rinnalla itse järjestämissäni bileissä.

Koko illan minun piti olla juoksemassa paikasta toiseen. Tarvittiin lisää tarjoiltavaa, saunan lämmityksestä oli huolehdittava, piti valvoa, ettei kukaan innostuisi hajottamaan mitään liian arvokasta. Ei siinä juuri ehtinyt edes juomaan.

Aina ehtiessäni seurasin sivusilmällä Stellaa. Se oli löytänyt joidenkin tyttöjen porukkaan, mutta

näytti enimmäkseen istuvan hiljaa, kuten tietysti olin käskenytkin. Mutta se näytti vihaiselta ja mulkoili ympärilleen sen näköisenä, ettei todellakaan halunnut olla siinä. Virhe. Se ei ollut oppinut teeskenneltyä kesto hymyä, koska se oli elänyt maailmassa, jossa teeskentelyllä ei saavuttanut yhtään mitään. Muiden tyttöjen elekieli kertoi selvästi, etteivät nekään viihtyneet sen seurassa.

Vaatteiden tai meikkien perusteella se ei olisi erottunut joukosta mitenkään, mutta kyllä se erottui.

Juoksin taas muissa huoneissa järjestelemässä asioita, ja kun tulin takaisin, oli tyttöjen porukkaan ilmaantunut joku vähän vanhempi jätkä, ehkä vajaa kolmekymppinen. En tuntenut sitä, mutta ainahan tällaisissa juhlissa oli sattuman kauppaa tulleita vieraita. Tämä tyyppi oli pukeutunut mustaan pukuun, mikä oli vähintään lievää liioittelua. Se näytti lähinnä kuuntelevan tyttöjen juttuja, mutta ajattelin ensin, että se oli tullut kuolaamaan niiden kaulaukkoja.

Se ei kuitenkaan ollut lähtenyt seuraavaan käyntiini mennessäkään, ja koska juuri silloin sattui olemaan tyhjä hetki, päätin liittyä seuraan. Tytöt tervehtivät minua teennäisen ilahtuneina ja kiittelivät ihanista juhlista. Otin kiitokset asianmukaisesti vastaan. Kiedoin käsivarteni hyvin ärtyneeltä vaikuttavan Stellan ympärille ja suukotin sitä poskelle. Tuntui kuin sen ruumis olisi pyrkinyt aktiivisesti pois päin, vaikka se ei oikeastaan liikkunut mihinkään.

Pukumies katseli meitä uteliaana. Ojensin sille käteni ja esittäydin. Se vastasi jotenkin epäselvästi, nimi ei jäänyt mieleen. Mitään muuta se ei sitten sanonutkaan.

Taisin katsella sitä hieman turhan kiinteästi, sillä pian tämän jälkeen se poistui jonkin selityksen kanssa. Sen jälkeen kukaan ei enää nähnyt sitä juhlissa.

Oli jo aika myöhä, ja meno vähitellen sen mukaista. Ihmisiä alkoi kaatuilla, ja laseja vielä enemmän. Apulaiset saivat juosta siivoamassa jälkiä minkä kerkesivät. Pariskuntia alkoi hävitä vapaisiin huoneisiin ja muihin hämäriin nurkkauksiin.

Kun kaikki olivat joko poistuneet tai sammuneet, johdatin Stellan ensimmäistä kertaa omaan huoneeseeni. Sekin oli kohtalaisen humalassa, ja alkoi vähitellen olla paremmalla tuulella. Se katseli huonetta ovelta, nauroi yhtäkkiä iloisesti ja sanoi: ”Vittu tähän

on yhtä iso kuin meidän koko asunto.”

Olin hieman hämilläni. Sitä en tietenkään ollut ajatellut, enkä ollut käynyt niiden asunnossa. Istuin sängylleni, johon mahtui hyvin kaksikin nukkumaan, ja vedin sen syliini. Se vei kätensä kasvoilleni ja siveli niitä jotenkin keskittyneesti.

”Oliko sulla toi sormus koko ajan?” kysyin hämmentyneenä. En ollut varmasti ostanut sille moista. Koruton, kapea kultasormus, jossa oli yksi pieni musta kivi.

Se nauroi taas. ”Mä sain sen lahjaksi.”

”Keneltä?” Olin ihmeissäni, tällainen ei todellakaan kuulunut tapoihin.

”Siltä yhdeltä vaan. En mä tiedä kuka se oli. Ei ne huoratkaan tienneet siitä mitään.”

”Miks vitussa joku tuntematon sulle tuollaisen antoi?” ihmettelin.

”No se selitti jotain, että halusi tuoda bileiden emännälle lahjan, kun oli tullut kutsumattomana”, Stella sanoi. ”Te nyt ootte kaikki niin outoja etten mä jäänyt sitä miettimään.”

”Varmaan vaan halunnut sulta pillua”, päättelin. ”Jotkut yrittää kaikenlaista. Mäkin haluan ja toivoisin että saan ilman sormuksiakin!”

Kaadoin Stellan sänkyyn ja riisuin sen kalliit vaatekappaleet yhden kerrallaan. Niitä riitti riisuttavaksi. Elämäni parhaita hetkiä oli, kun sain viimeisenkin pois. Mutta sormus jäi sormeen.

Seuraavana päivänä Stella halusi lähteä aikaisin, vaikka olimme nukkuneet vähän ja huonosti. Aamun valjettua vaikutti selvältä, ettei se viihtynyt minun maailmassani. Se meni kiireesti vessaan vaihtamaan vanhat vaatteensa ja livahti sitten takakautta ulos. Juhlia varten tehty kamppaus oli vielä jotensakin kunnossa, joten oletin sen selviävän sillalle asti joutumatta poliisien hampaisiin.

Mietin ohimennen, miten se voisi koskaan sopeutua tänne, mutta siitä ajatuksesta aukesi liian syviä kuiluja, joihin ei halunnut katsoa. Tapoin jonkin aikaa kuljeskelemalla orpona ympäri taloa. Menin sitten nettiin, ja olin hädin tuskin ehtinyt loggautua Lähiyhteisöön, kun ensimmäiseltä tutulta tuli jo chattiviesti ja siinä linkki tunnetun juorulehden sivuille. Klikkasin ja istuin monta minuuttia aivan hiljaa

katselemassa kuvaa ja otsikkoo.

Siinä oli kuva meistä sängyssä. Minuun nähden selkäpuolelta otettu, mutta allani makaavan Stellan kasvot erottuivat aivan selvästi. Sen silmät olivat kiinni ja kädet kiedotut ympärilleni. Olkapäät ja vähän toista rintaakin näkyi. Päällä oli otsikko: ”Kansanedustajaehdokkaan poika kansan parissa – petiseuraa itärannan alaluokasta”.

Kuvan alla oli vielä lyhyt, nimettömänä kirjoitettu juttu, jossa kerrottiin pahansuopaan sävyyn siitä, miten ”tunnetun yritysjohtajan ja oikeistopoliitikon ainoa perillinen” oli vaalien alla järjestänyt vanhempiansa luksustalossa juhlat ja raahannut sinne tyttöystävänsä kauniiksi laitetun ryysyläistytön, jonka töksähtelevä käytös kuitenkin kavalsi syntyperän. Minun tai isäni nimeä ei mainittu, Stella kylläkin etunimeltä.

Yritin soittaa sille heti, mutta en päässyt läpi. Sillä oli kännykkä, joka kuitenkin veteli viimeisiään – suurempi ongelma oli, että itäpuolella verkko toimi vain satunnaisesti. Kävelin sitten neuvottomana ympäri taloa, josta viimeisetkin sammuneet vieraat tuntuivat jo poistuneen. Pian puhelimeni soi ja kaivoin sen innokkaana taskusta, mutta soittaja olikin isä. Aavistin pahaa, mutta vastasin kuitenkin.

Se aloitti latelemalla kaikki tuntemansa kiro sanat. Kävi selväksi, että sama artikkeli oli jo näytetty sillekin ja että se tiesi varsin hyvin, keistä oli kyse. Stellasta se ei tietenkään ollut tätä ennen tiennyt mitään.

”Eihän meidän nimiä mainita siinä”, puolustauduin vaisusti.

Isä räjäsi, että kaikki kokouspaikalla tiesivät jo mainitsemattakin. Luultavasti lehti oli itse laskenut puolueväen keskuudessa huhun liikkeelle, vaikkei ollutkaan kehdannut julkistaa asiaa virallisesti. Se oli jo saanut kuunnella useitakin ironisia kuittailuja uskottavuudestaan nyt, kun poika kerran vehtasi arveluttavan roskasakin kanssa. Isä kyseenalaisti mielenterveyteni ja sanoi toivovansa, että olin sentään toiminut vain mulkkuni johdattamana eikä asiasta tarvitsisi kuulla ainakaan tämän enempää.

Keräsin rohkeutta. ”Stella on mun tyttöystävä”, sanoin. ”Mä rakastan sitä. Enkä mä ymmärrä, mitä mun tekemiset kuuluu sun vaalikampanjaan. Tuskin kukaan luulee, että sä olet luopumassa omista aatteistasi vaan siksi, että mä en niitä jaa.”

Isä kiroili lisää ja vakuutti, että ainakin vaaleihin asti se aikoi pitää tarkkaa huolta siitä, etten pääsisi sotkemaan sen suunnitelmia enää pahemmin. Sitten se kysyi, miten ihmeessä moinen kuva oli voinut edes päätyä lehden sivuille.

Sitä olin ehtinyt jo miettiä. Outo mies oli tietysti ollut lehden toimittaja, ja sen lahjoittamassa sormuksessa jonkinlainen kauko-ohjattava kamera. Selitin tämän isälle, joka ei siitä leppynyt, vaan kiroili taas lisää, määräsi minua katkaisemaan kaikki välini Stellaan ja lopetti puhelun, ennen kuin ehdin vastata.

Mittailtuani vielä pari tuntia kaikkia monilukuisia huoneitamme päätin että Stellan olisi saatava tietää tapahtuneesta tavalla tai toisella. Sen puhelimeen ei edelleenkaan saanut yhteyttä, joten lähdin ulos, oikeastaan niin äkillisestä mielijohteesta, etten pukenut edes takkia päälle. Vittumainen viima oli puhaltanut jo läpikin luista ja ytimistä, kun saavuin sillalle. Mutta siellä ei tietenkään ollut ketään vielä siihen aikaan. Katselin ympärilläni, näkyvissä ei ollut ketään. Jatkoin itärannalle ja toivoin, että näytin mahdollisimman huomaamattomalta.

Kuljeskelin kaduilla ilman varsinaista määränpäätä. Kävin tietysti baarikellarissa, joka oli tyhjä. Tiesin, missä rapussa Stella perheineen asui, mutta sinne minusta ei ollut menemään – ei vaikka ovi tuskin olisi ollut lukossa. Säästä kai johtui, että itäpuolen kadut yleensäkin olivat lähes tyhjä. Mutta ne harvat ohikulkijat katselivat minua tavalla, joka ei ollut kovin rohkaiseva.

Lopulta en enää tiennyt, mitä olisi pitänyt tehdä. Koitin soittaa Stellalle vielä kerran, mutta omakaan puhelimeni ei toiminut täällä. Masentuneena lähdin takaisin sillalle päin. Iltapäivä oli melko pitkällä, ehkä saarella olisi jo joku.

Pysähdyin viimeiseen risteykseen tuon ajatuksen kanssa. Niin. Joku, joka olisi nähnyt sen helvetin kuvan. Ainakin kaikki meidän puolemme tyypit olisivat nähneet, niille olisi linkitetty se juttu jo miljoonalta taholta.

Aloin tajuta, mitä tästä kaikesta saattaisi vielä seurata.

Olin seissyt paikoillani muutaman minuutin, ja nyt tajusin, että minua lähestyi risteyksen yli neljän nuoren miehen porukka. Ne olivat siilitukkaisia, ja vaikka ne olivat pukeutuneet pelkkiin hihattomiin paitoihin, ei viima näyttänyt haittaavan niitä. Oli helppo päätellä, että ne olivat vetäneet jotain nappeja. Sen näki silmistä, tällaisia tuli sentään vastaan länsirannan turvallisissa kotibileissäkin.

Silta oli lähellä, ja olisin voinut juosta, mutta reagoin liian hitaasti. Kun olin lähtemässä liikkeelle, ne olivat jo tajunneet aikeen ja jakaantuivat kahdeksi pariksi tukkimaan minulta kulkutien. Jäljelle jäi vain ryntääminen kadun ja joen väliseen pusikkoon, mutta sieltä ei olisi päässyt mihinkään. Seisoin siis paikallani, varmaankin säikähtäneen eläimen oloisena. Tyypit muodostivat puolimpyrjän parin metrin päähän

minusta. Ne olivat tosiaan nuoria, minua nuorempia. Minun oli vaikea mieltää niitä älyllisiksi olennoiksi.

”Rikas poika”, yksi niistä sanoi.

”Me ollaan nähty sut täällä ennenkin”, toinen sanoi.

”Sä panet sitä yhtä huoraa, joka ei muuta haluakaan kun länsirantalaista muna”, kolmas sanoi.

”Sä taidat tarvita opetuksen”, neljäs sanoi.

Kusin housuuni. Se tuntui ensin miellyttävältäkin, lämpöä kylmyyteen. En ajatellut mitään. Olin se säikähtänyt eläin. Mutta uhkaajani reagoivat lorinaan välittömästi. Ensin yksi räjähti nauramaan, sitten muut. Sitä jatkui sen verran pitkään, että ehdin saada osan ajatuksistani takaisin. Katselin niitä kummissani.

Nauru alkoi tyyntyä. ”Jätkät, ajatteletteko te samaa kuin mä?” yksi kysyi vieläkin huvittuneisuutta äänessään. Sen kaverit nyökkäilivät.

”Että eihän tuollainen jätkä...” se hihitteli lisää, ”joka kusee housuunsa...”, ne kaikki puhkesivat taas äänekkääseen nauruun. Nyt sitä ei kestänyt kuin jokusen sekunnin.

”Eihän tuollainen jätkä meidän naisia vie. Vaikka olisivat millaisia pyrkyrihuoria”, sama tyyppi lopetti.

”Mutta sen lompakko me kyllä otetaan”, toinen sanoi.

Sen annoin mielelläni. Tärisin kylmyyttä ja märkyyttä siihen mennessä, kun pääsin kotiin. Luikin mahdollisimman äkkiä kylpyhuoneeseen, ennen kuin kotiapulainen ehti huomata mitään.

Vanhempani palasivat seuraavana päivänä. Pysyin huoneessani ja yritin teeskennellä, etten ollut huomannut heidän tuloaan. Aamulla olin erehtynyt avaamaan netin. Lähiyhteisö oli täynnä puolittujen pahansuopaa juoruilua minusta ja Stellasta. Niitä ei tuntunut lainkaan liikuttavan se, että tuollainen kuva oli liikkeellä; vain se, että toinen osapuoli oli väärä ihminen väärältä puolelta jokea. Niiden mielestä se osoitti huonoa makua. Joidenkin tyttöjen kommentteissa oli selvää katkeruutta siihen suuntaan, että olisivat halunneet itse olla sängyssä kanssani. Isälläni oli tunnetusti paljon rahaa.

Ei sillä kaikella tuntunut sinänsä olevan paljoa väliä. Mutta Stellasta olin huolissani.

Jonkin ajan päästä isä tuli huoneeseen koputtamatta. Lojuin sängyllä ja katselin kattoon. En sanonut sille mitään. Ilman johdatuksia se alkoi puhua samaa, mitä

oli vaahdonnut jo puhelimessa. Vähitellen se siirtyi yleiselle tasolle ja alkoi esitellä teorioitaan siitä, miten itärannan asukkaat olivat luonnostaan tyhmempiä kuin meikälaiset ja ansaitsivat kohtalonsa. Se selitti jotain ravintoaineista ja vitamiineista ja huonon ruoan vaikutuksesta kasvaviin lapsiin ja heitti sitten yhtäkkiä väliin, sarkastisesti naurahtaen, miten jo tyttöystäväni nimikin todisti, että itäpuolella elettiin alennustilassa. ”Stella, antaneet muka hienon latinalaisperäisen nimen, vaikka tuskin tietävät mitä se tarkoittaa”, se hymähti.

Olisin voinut kertoa, että Stellan äiti oli aikanaan ollut opettaja, vieläpä yhdessä kaupungin eliittikouluista. Muutamasta vuodesta kiinni, ettei se olisi voinut opettaa minuakin. En kuitenkaan sanonut mitään. Annoin isän pitää monologiaan aikansa, sitten kävelin itse huoneesta pois, kun se ei tuntunut olevan lähdössä. Tällä kertaa vedin takin niskaan. Alkoi olla se aika päivästä, että ensimmäiset olisivat varmasti jo sillan alla.

Tajusin, ettei minun lopulta tarvinnut olla huolissani siitä, mitä yllättävästä julkisuudestani siellä ajateltaisiin. Myös isäni oli väärässä pelätessään maineensa menetystä. Kiusoittelu jäisi leikkimieliseksi, se ei muuttunut mihinkään, että olimme oikealla puolella jokea. En vain enää itse tiennyt, olinko minä. En tiennyt, olinko missään.

Kävellessäni huomasin kaipaavani Stellaa jo fyysisesti, se tuntui kuristavana otteena rintakehässä. Kiirehdin askeleitani, mutta tiesin, etten tapaisi sitä periltä. Niin kävikin. Muuta vakioporukkaa siellä kyllä oli. Länsipuolen tyypit katselivat minua vähän oudosti ja tuntuivat välttelevän joutumasta liian lähelle minua, mutta kukaan ei sanonut mitään erityistä. Kukaan ei sanonut oikein mitään, tunnelma oli yleisesti vaisu.

Kysyin eräältä itäpuolen tytöltä Stellasta, tiesin niiden olevan melko läheisissä väleissä. Se kohautti harteitaan. Täällä sitä ei ollut näkynyt bileitä edeltäneen illan jälkeen. Ote rintakehästäni tiukkeni. Lähdin pian kotiin ja sulkeuduin siellä taas huoneeseeni, jossa sain nyt olla rauhassa.

Pariin päivään en sitten lähtenytäkään sieltä. En ollut käynyt koulussa aikoihin, mutta se ei kiinnostaisi ketään, ellei sitten vanhempiani. Niillä taas oli kädet täynnä työtä vaalikampanjan takia. Seurasin isäni tekemisiä nettilinkitysten kautta.

Lähes yhdessä rysäyksessä ilmestyi nippu haastatteluja erinäisissä viihteellisissä julkaisuissa. Niissä kaikissa isä vakuutteli perhe-elämänsä harmonisuutta. Toimittajat olivat kaikissa tapauksissa lisänneet lopulliseen tekstiin pikkuilkeitä viittauksia kotibilekokuun, mutta ilmeisesti yksikään heistä ei ollut kehdannut kysyä asiasta suoraan.

Isä oli ilmeisesti antanut haastattelut paniikissa ja ajatellut näin pelastavansa jotain, mutta toimittajien pilkallista ja vähättelevää sävyä ei voinut olla huomaamatta. Eiköhän isäkin sen tunnistaisi, mutta tekisi siitä väärät johtopäätökset ja panisi kaiken minun syykseni. Tosiasiassa sitä oli koko ajan pidetty liikemaailman öykkärinä, joka oli poliitikon haaveidensa myötä astunut pois sovitulta tontiltaan. Mediapiireissä ei sellaisesta pidetty. Isän mahdollisuudet tulla valituksi olivat olleet koko ajan olemattomat.

Yritin soittaa Stellalle moneen otteeseen, mutta nyt vastaukseksi tuli liittymän sulkemisesta kertova äänimerkki. En tiennyt, mitä tästä olisi pitänyt päätellä. Tajusin, että minulla oli hyvin vähän mahdollisuuksia jäljittää sen olinpaikka. Vajosin turtumukseen, jossa tunnit kuluivat joko hyvin hitaasti tai hyvin nopeasti. Nukuin sattumanvaraisiin aikoihin ja sattumanvaraisia pätkiä kerrallaan, uneni olivat synkkiä, mutta muuta en niistä muistanut.

Eräänä yönä näin kuitenkin pitkän ja sekavan, tunnetilasta toiseen heittelehtivän unen Stellasta. Aamulla ymmärsin, että minun olisi vielä koetettava löytää se. Ei asioita voinut jättää kesken näin. Mikä rakkaus muka päättyisi avoimeen loppuun.

Pukeuduin ja lähdin vanhempieni huomaamatta ulos. Menin suoraa päätä sillalle ja sen yli itäpuolelle. Oli kevään ensimmäinen kunnolla lämmin päivä. Ei tuullut, ei näkynyt pilviä, ja tällä kertaa tajusin pukeneeni liikaa vaatteita päälle. Minun oli mahdotonta tajuta, että kevät tuli nyt. Kaduilla oli pakko näkyä ihmisiä, jotka kulkiivat päämäärättä laiskotellen, hymyillen ja säästä nauttien, mutta minä en huomannut niitä.

Myös itärannalla väkeä oli liikkeellä enemmän kuin olin siellä koskaan nähnyt. Harvoin olin siellä käynytäkään keskellä aamupäivää. Tässä valossa kadut ja kerrostalot eivät tuntuneet pelottavilta, ankeilta ja kaiken turhuutta ilmentäviltä kuitenkin. Oli liikaa betonimassaa ja liikaa täyttämätöntä tilaa, jotta ihmisten ilo keväästä olisi näyttänyt sen rinnalla mainitsemisen arvoiselta.

Alun perin tarkoitukseni oli ollut mennä suoraan

baarikellarille, mutta en vain tainnut uskaltaa. Minun oli tehtävä jotakin, mutta pelkäsin kuollakseni kaikkea mahdollista, mitä seuraavaksi saattaisi tapahtua.

Lähdin kiertämään baarikellarille ja Stellan kotitalolle ikään kuin takaapäin, mutkan kautta. Edetessäni kauemmas joesta näin yhä vähemmän ihmisiä, ja näkemäni kävivät yhä arveluttavamman oloisiksi. Kenties kaikki ne täällä, joilla vielä oli toivoa, hakeutuivat joenrantaan suojelemaan sitä kipinää.

Sitten tajusin olevani hieman eksyksissä, ja oikealla puolellani oli iso, tiheän kasvillisuuden valtaama puisto, jonka läpi kulkemalla uskoin säästäväni aikaa. Olin sen verran tolaltani, että päätin tehdä niin. Puiden ja pensaiden sekaan johti polku, joka oli varmaan aikanaan ollut puistokäytävä.

Sisällä puistossa oli hiljaisempaa kuin missään koskaan: ehkä jossain erämaaluonnossa olisi vastaavaa, mutta sellaisesta en tiennyt mitään. Näin tosin elämää, oravia ja lintuja, mutta nekin olivat ääneti. Siellä oli myös hämärää, koska puut peittivät auringon. Yhtäkkiä edestä alkoi kuitenkin kajastaa valoa, ja sitten tulikin pienelle aukiolle, jonka keskellä oli puoliksi lahonnut puurakennelma, ehkä jonkinlainen entinen esiintymislava.

Lavan reunoilla istuskeli puolen tusinaa nuorta miestä, jotka olivat tietysti jo huomanneet minut. Olin melko varma, että ainakin osa näistä oli samoja kuin edellisessä kohtaamassani porukassa. Tyyppeihin tuli nopeasti eloa, ne alkoivat lähestyä minua taas samalla tapaa kuin viimeksikin: ne vaikuttivat saalista jahtaavilta petoeläimiltä, jotka tekivät kaikki oikeat liikkeet ajattelemta yhtäkään ajatusta.

Itse mietin vain, että tällä kertaa en ainakaan kusisi housuihini. Päästä heitti, enkä edes yrittänyt paeta.

”Sitkeä kaveri”, yksi niistä sanoi, vahvistaen olettamukseni porukan tuttuudesta.

”Miten vitussa se on tänne päätynyt?” toinen murahti.

”Mutta ihan sopivaa että päätyi”, kolmas sanoi ja virnisti ilkeästi. ”Nimittäin just tässähän me...”

”Jep, munapää”, ensimmäinen sanoi ja tuijotti minua vihamielisesti. ”Just tässä me tehtiin sun tyttöystävästä se huora, mikä se oikeesti muutenkin on. Ja arvaatko mitä? Meille vielä maksettiin siitä.”

”Sun isä maksoi”, toinen sanoi. ”Ja hyvin

maksoikin.”

”Ensinnäkin siitä, että nussittiin mimmi verille”, ensimmäinen sanoi.

”Ja toinen mokoma luvattiin siitä, jos satuttaisiin törmäämään suhun ja välitettäisiin sulle tää ilosanoma”, toinen jatkoi.

”Sun kannalta hyvä, että se myös kielsi meitä koskemasta suhun”, kolmas sanoi. ”Mutta ala vetään nyt. Äläkä tuu takasin. Jos eukkoas murehdit, niin sen takia ei kannata enää riskeerata mitään. Mä luulen, ettei siitä oo sulle enää paljoa iloa.”

Niinpä minä lähdin puolijuoksua aukiolta, törmäilin pensaiden lomasta, en välittänyt niiden oksista, jotka raapivat kasvoni verille, hengästyin, kaatuilin, itkin ääneti ja tulikin lopulta kadulle, jonka uskoin tunnistavani. Pian olin baarikellarilla, kurkistin sisään, odotin että silmäni tottuisivat sen pimeyteen, mutta tulikin nopeasti siihen tulokseen, ettei siellä ollut ketään. Jatkoin juoksemista.

Jotenkin epämääräisesti tajusin, että oli monia asioita, jotka voisin nyt tehdä. Voisin etsiä Stellan ja paeta sen kanssa johonkin kuviteltuun paikkaan, missä kaikkea ei jaettu länteen ja itään. Voisin tappaa isäni. Voisin juuruta sen toimista jollekin lehdelle, joka ei kuitenkaan uskaltaisi julkistaa asiaa.

En voinut tehdä mitään.

Ei ollut vielä puolipäiväkään, mutta jostain kaupungin ylle oli tullut pimeys, joka peitti niin länsirannan kuin itärannan. Ehkä se joskus hälvenisi, mutta ketä meistä olisi silloin enää jäljellä?

Olin tullut sillan päähän. Sen puolivälissä, eri puolella saareen nähden, näin hahmon seisomassa kaiteella. Hahmo horjui jo tasapainostaan ja tuijotti jokea, joka tuntui kutsuvan sitä puoleensa. Ainoa tähdenlento tässä pimeydessä. Toivetta ei nyt ollut lupa esittää, toivominen ei auttanut mitään.

Keuhkoni huusivat jo armoa, mutta yritin juosta entistä nopeammin.

© *Niko Peltonen* 2010

NOVA 2011 KÄYNNISTYY

Kilpailu on avoin kaikille, jotka eivät ole aikaisemmin julkaisseet kaunokirjallista teosta (omakustanteet ja julkaisut antologioissa eivät ole este osallistumiselle).

Novellit tulee kirjoittaa suomeksi. Aihe on vapaa, kunhan se liittyy science fictioniin tai fantasiaan. Kisaan saa osallistua useammalla novellilla. Tekstit, joiden maksimipituus on 20 liuskaa, postitetaan kolmena kappaleena ja nimimerkein varustettuna Turun Science Fiction Seuralle osoitteella TSFS ry. / NOVA 2010, PL 538, 20101 Turku.

Omat yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero ja etenkin sähköpostiosoite) kirjoitetaan paperille, joka suljetaan kirjekuoreen. Kirjekuoren päälle kirjoitetaan nimimerkki, jolla osallistuu, sekä osallistuvan novellin nimi. Näin kaikille osallistujille taataan anonyymiteetti arvostelun suhteen.

Kilpailun deadline on 28.2.2011. Kilpailutöitä ei palauteta. Voittajat julkistetaan Finncon-Animecon-tapahtumassa Turussa 15.-17.7.2011.

Tarkemmat säännöt kannattaa ehdottomasti lukea läpi, sillä esiraati tai tuomaristo voi hylätä sääntöjenvastaisen novellin.

Järjestäjät toivovat runsasta osallistumista niin kokeneilta kuin aloitteleviltakin kirjoittajilta.

Lisätietoja ja säännöt: NOVA-sihtööri Leila Paananen, nova2011(ättä)tsfs(piste)fi,
<http://www.tsfs.fi/nova/>

AJAN POLUT -DEADLINEA SIIRRETÄÄN

Johtuen vähäisestä Ajan polut -kirjoituskilpailuun lähetettyjen tekstien määrästä on sen deadlinea päätetty siirtää kahdella kuukaudella eteenpäin. Lisäaikaa on toivottu myös kirjoittajien taholta, ja syyksi muun muassa mainittu Nanowrimon osuminen juuri deadlinea edeltävälle kuukaudelle. Kilpailun oli määrä alun perin umpeutua marraskuun lopussa, eli uusi deadline on 31.1.2011.

Ajan polut on Suomen Tieteiskirjoittajat ry:n ja Turun yliopiston tieteiskulttuurikabinetin ry:n järjestämä vaihtoehthistoria-novellien kirjoituskilpailu. Kilpailussa haetaan tekstejä, jotka käyttävät lähtökohtanaan Suomen historian käänteitä.

Lisätietoja: <http://ajanpolut.blogspot.com/>

TÄHTIVAEHTAJAN NOVELLIKILPAILU

Tähtivaeltaja ja Helsingin Science Fiction Seura järjestävät kaikille avoimen science fiction -novellien kirjoituskilpailun.

Kilpailun teemana on "sukupolvialus".

Voittaja saa palkinnoksi 400 euroa. Muita kirja- ja tavarapalkintoja jaetaan tuomariston harkinnan mukaan.

Voittajateksti julkaistaan Tähtivaeltajassa ja muita novelleja voidaan julkaista sopimuksen mukaan.

Novellien sallittu enimmäispituus on 25 liuskaa (fontti Times New Roman 12, riviväli 1,5). Sama henkilö voi osallistua useammalla novellilla. Kilpailutyön on oltava suomenkielinen ja ennenjulkaisematon.

Novellin tulee sijoittua sukupolvialukselle, muutoin käsittelytapa on vapaa. Sukupolvialus (generation ship) on kuvitteellinen avaruusalus, jonka miehistö korvautuu alkuperäisen miehistön jälkeläisillä aina vanhemman sukupolven kuollessa pois. Sukupolvialusta voitaisiin käyttää pitkillä tähtienvälisillä matkoilla, ja siksi sitä kutsutaan myös avaruusarkiksi tai tähtienväliseksi arkiksi.

Linkkejä:

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Sukupolvialus>

http://en.wikipedia.org/wiki/Generation_ship

http://sci-fi.loveto-know.com/wiki/Generation_Ships_in_Science_Fiction

<http://www.orbitalvector.com/Interstellar%20Flight/Generation%20Ships/Generation%20Ships.htm>

Kilpailuun osallistutaan nimimerkillä, joka tulee merkitä jokaiseen kilpailuun osallistuvaan työhön. Mukaan tulee liittää samalla nimimerkillä varustettu suljettu kuori, joka sisältää kirjoittajan nimen ja yhteystiedot. Kilpailutöitä ei palauteta. Tulokset julkistetaan Finncon 2011 -tapahtumassa Turussa heinäkuussa 2011.

Kilpailutekstit lähetetään 30.4.2011 mennessä osoitteeseen Anne Leinonen, Kiisterintie 146, 50670 Otava.

Esiraadissa ovat tutkija Irma Hirsjärvi ja kirjailija Anne Leinonen. Tuomaristossa ovat Tähtivaeltaja-lehden päätoimittaja Toni Jerrman, toimittaja Jukka Halme ja kirjailija Tiina Raevaara.

Tiedustelut: Anne Leinonen, usvazine@gmail.com, 0407430679

<http://www.tahtivaeltaja.com>

MERESTÄ NOUSI PÄÄ

Tuomas Saloranta

Sinä aamuna Merestä nousi pää. Matruusit nostivat verkon kannelle, avasivat sen tutkiakseen saalista – ja siellä pää lojui paljaan lihan keskellä. Kädet ja jalat kouristelivat ja nytkähtelivät, yksittäiset lihaksetkin supistelivat ja värisivät, mutta pää ei liikkunut. Sen luomettomat silmät tuijottivat suoraan eteen, hampaat olivat puristuneet yhteen ja kasvojen lihakset jännittyneet tuskaiseen irvistykseseen.

Laivan päällystö kutsuttiin välittömästi paikalle. Kapteeni ja perämies juoksivat komentosillalta, ja meteli houkutteli myös shamaanin kappelistaan katsomaan, mitä oikein oli tekeillä.

Hetkeen kukaan ei sanonut mitään. Kaikki kääntyivät shamaanin puoleen, mutta hänkin oli pitkään hiljaa.

”Tällaista ei ole koskaan tapahtunut”, hän sanoi viimein. ”Lihan laki ei osaa auttaa meitä tässä.”

Sellaiset sanat olisivat riittäneet toimittamaan shamaanin Unohduksen altaisiin, mutta kukaan ei nyt kiinnittänyt huomiota asiaan.

”Voisiko se olla jonkin kammottavan rikoksen uhri?” perämies kysyi. ”Ehkä hänen laivansa miehistö on joutunut hengen harhojen valtaan ja noussut kapinaan, riistänyt kapteeniltaan lihan ja heittänyt hänen päänsä mereen?”

”Mutta miksi he olisivat jättäneet pään kokonaiseksi, ja kuitenkin kuorineet ihon?” kapteeni kysyi. ”Leuka, hampaat ja silmät ovat yhä paikoillaan. Luulisi myös, että näkisimme merkkejä väkivallasta, jos se mitä sanotte olisi totta.”

Shamaani kumartui tutkimaan päätä tarkemmin ja pudisti sitten päätään.

”En näe jälkeäkään luuveitsen viilloista”, hän sanoi. ”En kaulan lihaksissa enkä selkäruodon tyvessä, edes kasvojen lihaksissa ei ole merkkejä ihon irrottamisesta. Tämä pää on meren tuoretta lihaa, yhdenkään shamaanin veitsi ei ole kajonnut siihen.”

”Mistä siis on kysymys?” perämies kysyi. Shamaani

näytti neuvottomalta.

”Minä en tiedä”, hän sanoi.

Katset kääntyivät shamaanista kapteeniin, joka mielti hetken.

”Tämä tapahtuma vaikuttaa toistaiseksi selittämättömältä”, hän sanoi sitten, ”mutta älkäämme antako sen häiritä aluksemme rutiineja. Laskekaa saalis ruumaan ja sen jälkeen verkot takaisin vesille, ruuma on vasta puolillaan ja meillä on vielä paljon töitä ennen kuin voimme palata Lautoille.”

Hiljaisuus laskeutui, ja kaikki katsoivat kapteenia empien. Perämies rikkoi hiljaisuuden.

”Mutta... Mitä me teemme päälle? Emme suinkaan voi laskea sitä ruumaan?”

”Shamaani ottakoon pään haltuunsa ja vieköön sen toistaiseksi kappeliin”, kapteeni sanoi. ”Kunhan palaamme Lautoille, toimitamme sen papeille Temppeliin. Heiltä varmasti löytyy viisautta tämänkin asian ratkaisemiseksi.”

Miehistö hajaantui takaisin töihinsä keskenään supattaen. Shamaani nosti pään verkosta ja kääntyi sitten kapteenin puoleen:

”Kapteeni, meidän on puhuttava. Kappelissa, jos saan pyytää.”

Kapteeni nyökkäsi ja luovutti komennon perämiehelle. Tämä palasi komentosillalle, kapteeni ja shamaani lähtivät laskeutumaan kappeliin.

Kappelia valaisivat himmeät lyhdyt. Altaiden vesi sai valon heijastumaan seinille levottomana, aaltoilevana. Shamaani laski pään paadelle, kauhoi altaasta siunattua vettä ja valeli sillä pään huolellisesti.

Kapteeni seisoj ovensuussa puhumatta. Shamaani lopetti työnsä ja puhui:

”Luvallanne, herra kapteeni, minusta meidän pitäisi palata Lautoille heti. Lihan laki ei tosin tunne juuri

tällaista tilannetta, mutta lain yleinen henki on kaikessa välittömästi kääntynyt Temppelein ja pappien puoleen.”

”Te olette vielä nuori mies”, kapteeni sanoi. ”Tämä on vasta kolmas matkanne miehistössänne. Tiedän mitä papit opettavat, mutta kunhan olette purjehtinut aikanne, opitte että Merellä tapahtuu lukemattomia eriskummallisia asioita. Ja jos ryntäätte pappien syliin kertomaan jokaisesta Renkaiden rantakivillä paistattelevasta näkyolennosta, aamu-usvan takaa kajastavasta oudosta hahmosta, saarten keskeltä kohoavasta savupatsaasta, epätavallisesta myrskystä tai merestä nostamastamme poikkeuksellisella tavalla värähtelevästä lihankimpaleesta, saamme kärsiä rangaistuksen toisensa jälkeen ja lopulta olemme kaikki Unohduksen altaissa.”

Kapteeni piti tauon ja jatkoi:

”Ei, me jatkamme matkaa suunnitelmien mukaan, nostamme määrätyn saaliin Merestä ja palaamme sitten Lautoille kertomaan näkemästämme siinä määrin kuin se on tarpeen. Opitte ajan myötä, että useimmista asioista ei ole syytä puhua lainkaan. Ne ovat Meren salaisuuksia, joista Lautoilla ei ole tarpeen tietää, eikä meidänkään ole tarpeen ottaa niskoillemme joka ikistä Lihan lain määräämää rangaistusta. Tämä saattaa kuulostaa teistä riensaalta, mutta kun olette kulkenut Merta aikanne, huomaatte kuinka yleisiä kaikenlaiset kummalliset tapahtumat ovat ja kuinka vähän merkitystä niillä on. Siksi me vain sivuutamme ne, se on Meren tapa.”

”Tätä päätää emme voi sivuuttaa”, shamaani sanoi, ”Mitä me teemme sille? Ehdotatteko, että heitämme sen yli laidan.”

”Se ei varmaankaan ole hyvä ajatus”, kapteeni sanoi. ”Liian moni on nähnyt sen, ja matruusit varmasti löpöttelisivät siitä Lauttojen kapakoissa, joissa Temppeleillä on korvansa. Ei, pää meidän on toimitettava Temppeleihin, mutta älkäämme kiirehtikö sen kanssa. Säilyttäkää se parhaanne mukaan, jotta se kestää matkan raskaudet. Uskon teiltä löytyvän keinot siihen.”

Kapteeni kääntyi poistuakseen, mutta lisäsi vielä:

”Niin, ja pitäkää pää täällä kappelissa. Älkää näyttäkö sitä kenellekään, älkääkä päästäkö ketään tutkimaan sitä. On viisainta, että miehistö on sen kanssa tekemisissä niin vähän kuin mahdollista.”

© Alexander Glagolev | Dreamstime.com

Kapteeni palasi komentosillalle, otti ruorin perämieheltä ja jäi seuraamaan miehistöään. Matruusit olivat palanneet työhönsä verkkojen pariin, mutta jokaista saalistaan he katselivat epäluuloisesti. Enempää päitä ei Merestä kuitenkaan noussut.

”Perämies”, kapteeni sanoi. ”Te olette kulkenut Merta pitkään, jo minun vasta ollessani Kasvun altaissa. Oletteko koskaan nähnyt, tai edes kuullut, mitään vastaavaa?”

Perämies pudisti päätään.

”Merestä ei ole koskaan noussut päitä”, hän sanoi. ”Tämä on huono enne.”

Minä en usko enteisiin, kapteeni ajatteli. Mutta jotain outoa tässä kaikessa oli. Hän tunsu Meren ja Renkaiden oudot ilmiöt, paljon hän oli nähnyt itse ja vielä enemmän kuullut kapteeninovereiltaan tai vanhoilta matruuseilta. Ajasta toiseen nämä ilmiöt kuitenkin olivat pysyneet samanlaisina. Meri oli salaperäinen, mutta se ei muuttunut.

”Herra kapteeni”, perämies sanoi. ”Luvallani, oletteko pohtinut vaimon ottamista? Pelkään pahoin, että mikäli vielä lykkäätte asiaa, meitä odottaa Lautoilla rangaistus. Ja...”

Hän ei sanonut enempää, mutta kapteeni tiesi, miten hän oli aikonut jatkaa. Kaikki paha heidän matkoillaan saattaisi olla seurausta Lihan lain rikkomisesta. Kapteenilla tuli aina olla vaimo ja yhteisen lihan hedelmiä kypsymässä, muussa tapauksessa saattaisi tapahtua kammottavia asioita.

Taikauskoinen hölmö, kapteeni ajatteli. Ei Meri

piitannut hänen vaimostaan tai lihansa hedelmistä. Kaikki oli pelkkää sattuman oikkuu.

Iltavahdin jälkeen hän palasi hyttiinsä ja asettui päiväkirjan ääreen. Hänen vuoteensa, jolle olisi mahtunut kaksi, oli tyhjä.

”Mitä minä kirjoitan”, kapteeni sanoi itsekseen. ”Matkamme ensimmäinen viikko tuli tänään täyteen. Tuuli on ollut myötäinen. Nostimme Merestä pään.”

Tällaisina hetkinä hän kaipasi vaimoaan. Tämä oli ollut karkäs ja vaativa, turhamainenkin ja peittänyt kehonsa niin suurella määrällä koruja kuin Lihan laki salli, mutta sitäkin hän huomasi nyt kaipaavansa. Vaimo oli aina osannut lausua oikeat sanat, jotka rauhoittivat kapteenin mielen. Mutta vaimo oli poissa, oli ollut siitä lähtien kun...

Kapteeni ravisti ajatuksen mielestään. Se oli mennyttä, ja hänellä oli paljon tärkeämpääkin ajateltavaa nyt.

Hän sulki päiväkirjan, asettui makuulle tyhjiin vuoteeseensa ja sulki silmänsä.

Kapteenin lähdettyä shamaani kuljeskeli rauhattomana kappelissa ja katseli altaita, joissa heidän Temppeleistä saamansa liharastot kelluivat. Yksi allas käsiä, toinen jalkoja, kolmas irtoliaksia, neljännessä muutama sisäelin. Penikset ja kohdut, jotka oli varattu kapteenille ja hänen vaimolleen, olivat omissa altaissaan. Pää katsoi shamaania edelleen paadelta, jolle hän oli sen laskenut.

Mitä minä teen päälle, shamaani ajatteli. Se olisi varmaankin pitänyt laskea altaaseen, mutta hän ei pitänyt ajatuksesta. Mitä se saattaisi tehdä heidän kallisarvoiselle lihalleen? Liha oli herkkää kaikenlaisille ulkopuolisille vaikutuksille, siksi sitä pidettiin kiertojen ajan Lautoilla Unohduksen altaissa puhdistumassa.

Pää olisi tarvinnut oman altaan, mutta heidän matkansa oli toistaiseksi sujunut hyvin, shamaani ei ollut suorittanut juurikaan leikkauksia miehistöille ja altaat olivat vielä täynnä. Hän olisi joutunut laskemaan ylimääräisen lihan altaista ruumaan, siellä se olisi joutunut tekemisiin Meren villin lihan kanssa, imenyt itseensä levottomuutta ja salavihaa ja muuttunut käyttökelvottomaksi. Ja entä jos he joutuisivat onnettomuuksiin juuri kun shamaani olisi tyhjentänyt kappelin altaat? Pään nouseminen Merestä tiesi paha,

ja shamaani uskoi, että kaikesta ylimääräisestä lihasta oli nyt syytä pitää kiinni.

Heidän olisi pitänyt lähteä takaisin Lautoille saman tien. Mutta eihän häntä koskaan kuunneltu.

Shamaani päätti peittää pään iholla. Hän rullasi pakan auki ja mittasi, leikkasi sopivia kaistaleita luuveitsellään, kiinnitti kasvojen hermonpäät neuiloilla ihoon ja ompeli lopulta kaistaleet yhteen. Välillä hän keskeytti työnsä ja valeli päätä siunatulla vedellä.

Viimein hän oli tyytyväinen aikaansaannokseensa. Iltavahti oli silloin jo huudettu, shamaanin työstä puuttui kokemuksen tuoma nopeus ja varmuus ja siksi se otti aikansa, mutta eivät hänen taitonsa hävenneet kokeneempien shamaanien rinnalla jos hänen vain ei tarvinnut kiirehtiä.

Hän katseli työnsä tulosta, antoi sormensa kulkea pitkin ompelemiaan täydellisiä saumoja, sulki silmäluomet ja huulet. Pää näytti nyt levolliselta, kasvot olivat rentoutuneet. Shamaani alkoi puhdistaa instrumenttejaan. Työstä selvittyään hän kääntyi vielä ihastelemaan kättensä töitä.

Pään silmät olivat auki, ja ne liikkuvat, seurasivat hänen jokaista liikettään.

Hän kavahti taaksepäin. Silmät seurasivat häntä, kun hän vetäytyi kauemmas päästä. Hänen kätensä tavoitteli luuveitsen kahvaa. Kappelin ovi oli pään toisella puolella.

Mitä minä teen, shamaani ajatteli. Juostako komentosillalle? Pää tuskin kykenisi estämään hänen pakoaan, hän voisi hakea kapteenin ja perämiehen hätiin, he keksisivät mitä tehdä. Vai ottaako luuveitsi ja päättää juuri havahtuneen hengen aika heti alkuunsa? Tuollaisen luonnottomuuden täytyi rikkoa Lihan lakia...

Sitten suikin avautui. Ja pää puhui hänelle.

Kapteeni nukkui levottomasti. Unessa hän kulki muuttuva purjekangas- ja leväverkkolabyrintti, välillä Renkaiden saarien viidakkopolkujen verkosto. Oli pimeää, mutta hänen edestään kajasti himmeä valo. Joku kulki hänen edellään, ja etumatka oli juuri hieman liian pitkä, jotta hän olisi ehtinyt nähdä edellään kulkevan hahmon.

Mutta hän tiesi, kuka se oli. Ja hän tiesi, ettei valo kajastanut lyhdystä. Hahmo hänen edellään kantoi

päätä, ja pää kuiskutti kaiken aikaa, puhui kaameita asioita, joita kapteeni ei enää herättyään muistanut mutta joiden tiesi olevan totta.

Ja äkkiä hän oli laivansa kannella. Vesipatsaat nousivat hänen ympärillään, Meri raivosi ja ilma oli täynnä kuumaa höyryä, ja jokin suunnaton nousi vedestä hänen edessään. Se heitti laivan kyljelleen, hän putosi Mereen kiljuen ja sätkien, ja jostain aallokon keskeltä pää syöksyi häntä kohti kaamea ilme kasvoillaan. Hän huusi ja huitoi, pää lähestyi hirvittävää vauhtia – ja kun hänen silmänsä rävähtivät auki, hän oli vielä hetken ajan näkevinään sen irvistävän aivan kasvojensa edessä.

Kuvajainen haihtui ja hän ymmärsi, että yksi matruuseista ravisteli häntä hereille.

Matruusit eivät koskaan astuneet päällystön tiloihin. Eivät, ellei laiva ollut uppoamassa tai jotakin muuta poikkeuksellisen vakavaa tapahtunut.

”Herra kapteeni! Tulkaa kannelle! Lihaolennot hyökkäävät!”

”Mitä te oikein houritte?” kapteeni kivahti. ”Olemmeko me ajautuneet Renkaille? Kuka oli ruorissa yövahdin ajan, minä määrään shamaanin sulkemaan hänen henkensä altaaseen loppumatkaksi!”

Jo puhuessaan kapteeni ymmärsi sanojensa järjettömyyden. He olivat koko matkan kulkeneet avoimella ulapalla, ja vaikka he olisivat poikenneet kurssilta kuinka pahasti tahansa, mikään myrskytuuli ei olisi voinut kiidättää heitä edes lähimmille Renkaille muutamassa tunnissa.

”Ei, herra kapteeni!” matruusi sanoi. ”Me olemme avomerellä. Lihaolennot nousevat Merestä!”

”Typeryyksiä!” kapteeni huusi. ”Henkenne on tullut harhaiseksi, ei sellaista ole koskaan tapahtunut!”

Mutta Merestä ei ollut myöskään koskaan noussut päätä...

Matruusi jatkoi houereisia puheitaan, mutta kapteeni komensi hänet hiljaiseksi. Nyt hän erotti taustalta ääniä, matruusien huutoja ja taistelun melskettä.

Tempppelin papit minut kirotkoot, kapteeni ajatteli. Jotain todella oli tekeillä.

Hän tiesi, että kädet ja jalat joskus kerääntyivät parviksi ja saattoivat nousta laivoihin. Ehkä pimeys ja pään aiheuttama hämmennys olivat saaneet yövahdin erehtymään... Mutta ei. Hänen matruusinsa olivat

kokeneita, vaikkakin taikauskoisia, ja viimeistään perämies olisi selvittänyt tilanteen.

Kapteeni nappasi matkalta harppuunan käteensä ja juoksi kannelle. He todellakin olivat yhä avomerellä. Matruusit olivat ryhmittyneet laidoille ja huitoivat harppuunoillaan lihaolentoja, joita jatkuvasti kiipesi laidan yli. Perämies yritti epätoivoisesti komentaa matruuseja, mutta he olivat pakokauhun vallassa ja säntäilivät sinne tänne. Jotkut lihaolennot olivat jo onnistuneet tarttumaan matruuseihin, ja miehet hakkasivat niiden raajoja harppuunanvarsilla saadakseen otteen kirpoamaan. Yksi matruuseista kiskaistiin juuri laidan yli, ja hän putosi kiljuen Meren syleilyyn.

Kapteeni pysähtyi hetkeksi. Hänen silmiensä eteen nousi kuvajainen hänen vaimostaan. Hirvittävä myrsky raivosi, vaimo oli kannella taistelemassa purjeiden kanssa matruusien mukana, kapteeni huusi hänelle, vaati häntä takaisin hyttinsä turvaan, vaimo ei kuullut, ei ehkä kuunnellut, hyökyaalto pyyhkäisi yli kannen, heitti kapteenin laitaa vasten, hän näki vaimonsa lentävän ylitseen, ojensi kätensä, sai otteen vain köydestä, näki hahmon loittonevan Merelle, sitten katoavan...

Hän ravisti päätään ja näky katosi.

”Herra kapteeni!” perämies huusi. ”Hyvä että tulitte! Me emme kykene torjumaan tällaista hyökkäystä! Lihaolennot eivät luovuta, ne tulevat aina takaisin! Aivan kuin jokin käskisi niitä kimppuumme!”

”Ottakaa ruori!” kapteeni huusi perämiehelle. ”Kääntäkää alus myötätuuleen, lihaolennot eivät pysy perässämme jos purjehdimme täyttä vauhtia! Ja matruusit, joka mies pois laidoilta!”

”Mutta herra kapteeni”, perämies huudahti, ”silloinhan lihaolennot nousevat kannelle!”

”Sitä me emme pysty estämään”, kapteeni sanoi. ”Minulla on suunnitelma! Te, te ja te, hakekaa verkot! Välittömästi! Muut, ryhmittykää ruuman ja hyttien ympärille ja pitäkää lihaolennot itsenne ja laitojen välissä! Ei kysymyksiä, toimikaa!”

Vastausta odottamatta kapteeni ryntäsi laidalle. Lihaolento, jonka keskellä sykkivästä lihassmassasta ojentui seitsemän kättä, oli juuri riuhtomassa yhtä matruuseista yli laidan. Kapteeni survaisi harppuunansa lihaolennon käsien väliin, sen ote kirposi, kapteeni työnsi sen jalallaan alas Mereen ja repi samalla harppuunansa irti.

Lihaa ei saa vahingoittaa, kapteeni ajatteli. Se oli rikoksista suurin. Mutta hädän hetkellä tätäkin sääntöä saattoi rikkoa.

Nyt oli juuri sellainen hädän hetki.

Kapteeni syöksyi taistelevalta ryhmältä toiselle, survoi harppuunallaan ja pakotti lihaolennot irti matruuseista. Hän tunsu laivan kääntyvän, tuulen tarttuvan purjeisiin ja vauhdin kiihtyvän. Lihaolentoja roikkui kuitenkin edelleen laivan kyljissä, ja suuri joukko niitä oli jo onnistunut kiipeämään kannelle. Matruusit olivat perääntyneet kehäksi suojelemaan laivan sisempiä osia, ja kapteenin määräämät miehet palasivat verkkoja kantaen.

Lihaolennot lähestyivät matruuseja, toiset niistä säntäilivät pitkin jaloin, toiset taas ryömivät käsien varassa. Ne tekivät hyökkäyksiä, väistelivät matruusien harppuunaniskuja, välillä yksi teki valehyökkäyksen ja samalla kaksi muuta yritti kiertää matruusin ympäri ja tarttua häneen.

”Herra kapteeni, nämä eivät ole tavallisia lihaolentoja”, eräs vanha matruusi sanoi kapteenille. ”Olen metsästännyt Renkailla lukemattomat kerrat, enkä koskaan ole nähnyt mitään tuollaista!”

”Tiedän sen”, kapteeni sanoi. ”Mutta tätä ehdimme pohtia myöhemminkin. Jakakaa verkot! Meidän on pyydystettävä ne kaikki ja heitettävä ne ruumaan.

Siellä ne toivottavasti rauhoittuvat sen verran, että shamaani voi paloitella ne. Ne, joille ei riitä verkkoja, puolustavat toisia ja yrittävät saada mahdollisimman monta lihaolentoa laidan yli! Me selviämme tästä kyllä, mutta meidän on toimittava rauhallisesti ja yhtenä joukkona. Ymmärtäkää se!”

Rauhallisesti ja yhtenä joukkona, kapteeni ajatteli. Kuten lihaolennotkin tekivät.

Sellaista ei koskaan tapahtunut. Lihaolentoilla ei ollut henkeä. Lihassa oli muistinsa ja joskus myös salattu vihansa, mutta ei henkeä.

Taistelu kesti koko yön. Yksi kerrallaan he ahdistivat lihaolentoja verkkoihin tai ajoivat ne yli laidan Meren kuohuihin. Moni matruusi sai haavoja ja ruhjeita lihaolentojen kouristelevista käsistä ja sätkivistä jaloista, mutta aamun valjetessa miehistö oli viimein kukistanut hyökkääjät.

”Tämä on järjetöntä”, aiemmin puhunut vanha matruusi sanoi ja nojasi puuskuttaen harppuunaansa. Hän oli taistellut etujoukoissa suojaten verkonkäyttäjiä, hänen kehonsa oli täynnä verestäviä ruhjeita ja yksi lihaolentoista oli onnistunut repäisemään kaistaleen hänen päänahkaansa, joka roikkui nyt hänen poskellaan. ”Mitään tällaista ei ole koskaan tapahtunut.”

”Herra kapteeni, olen henkeni aikana nähnyt lukuisia lihaolentoja”, perämieskin sanoi. Hän oli jättänyt ruorin

jollekin matruuseista. ”Ne ovat mielettömiä olentoja, jotka säntäilevät ympäriinsä vaistonsa ja raivonsa varassa. Eivätkä ne koskaan lähde Renkailta avomerelle. Varmasti jotakin hyvin kammottavaa on nyt tekeillä!”

”Kenties meidän tosiaankin on syytä lähteä paluumatkalle”, kapteeni sanoi. ”Perämies, tulkaa mukaani komentosillalle niin selvitämme sijaintimme! Tämän yön jäljiltä saimme ruumaamme sen verran täytettä, että saaliimme kelvannee papeille. Uskon myös, että nämä uutisemme kiinnostavat heitä ja he saattavat jopa unohtaa meidän rankaisemisemme.”

Hän kääntyi katsomaan miehistöään.

”Kutsukaa shamaani! Täällä on monia, jotka tarvitsevat hänen veistään, ja sen jälkeen hänellä on töitä viimeöisen saaliimme kanssa...”

”Shamaani on jo täällä”, yksi matruuseista sanoi. Toisetkin katsoivat pelokkaasti hyttien suuntaan.

Shamaani seisoi ovelta, ja hänen kasvoillaan oli määrätietoisempi ilme kuin kapteeni oli koskaan nähnyt. Käsissään hän piti Merestä nostettua päätä.

”Me emme palaa Lautoille”, shamaani sanoi. ”Olen saanut ilmoituksen. Seuratkaa minua komentosillalle, ja kerron teille uuden kurssimme.”

”Mitä te oikein puhutte!” kapteeni huudahti. ”Meillä on täällä haavoittuneita miehiä, lopettakaa tuollaiset typeryydet ja alkakaa hoitaa heitä! Ja viekää tuo pää pois, kielsin teitä tuomasta sitä pois kappelista tai näyttämästä sitä kenellekään-”

Ja samalla pää puhui. Kapteeni vaiken.

Perämies oli asettunut ruoriin. Shamaani ja pää seisivat hänen takanaan, ja shamaani ilmoitti suunnan.

”Te tahdotte, että purjehdimme Pohjoisille renkaille”, perämies sanoi. ”Miehistö ei ilahdu siitä. Kukaan ei tahdo tehdä matkaa Renkaille, ellei ole aivan pakko, ja Temppleri on sen kieltänytkin, ellei siihen ole erityistä syytä. Varoitan teitä. Kunhan miehistö huomaa, minne olemme matkalla, saattaa syttyä kapina.”

Hän yritti olla vakuuttava, vaikka ymmärsikin sanojensa typeryyden. Miehistön olisi pitänyt nousta kapinaan jo silloin, kun shamaani ja pää syrjäyttivät kapteenin.

”Tiedän mitä teen”, shamaani sanoi. ”En pelkää Tempppelin pappien kieltoja ja rangaistuksia. Minulla on

ilmoitus.”

”Miehistö pelkää”, perämies sanoi. ”Ja vaikka tämä ilmoituksenne voitaisi heidän pelkonsa Temppleriä kohtaan, se ei ole ainoa asia, jota he pelkäävät. Paikka, johon meitä olette ohjaamassa, on erityisen petollinen. Sitä ei suotta kutsuta KIELLETYKSI alueeksi, sillä sitä ympäröivät petolliset karikot. Moni laiva on jäänyt palaamatta.”

”Sinun on turha pelotella minua merimiesjutuilla”, shamaani sanoi. ”Tiedän, että pääsemme turvallisesti perille.”

”En pelottele teitä”, perämies sanoi. ”Mutta teidän täytyy ymmärtää, että miehistö-”

”Jos miehistö aiheuttaa ongelmia”, shamaani sanoi ja nyökkäsi päätä kohti, ”me puhumme heille.”

Perämies yritti olla näyttämättä puistatusta, joka valtasi hänen kehonsa.

”Pidä antamani kurssi”, shamaani sanoi. ”Minulla on asioita kapteenin kanssa, lähden tapaamaan häntä.”

”Onko se varmasti tarpeen”, perämies sanoi ja otti askeleen eteenpäin. Hän kuitenkin pysähtyi kohdatessaan pään katseen, ja jatkoi ääni värähtäen: ”Emmekö... emmekö me voisi antaa hänen vain olla? Hänet on suljettu lukkojen taakse, ei hän voi aiheuttaa ongelmia... teille.”

”Valitettavasti se ei käy laatuun”, shamaani sanoi, katsoi perämiestä ja hymyili. ”Mutta älä huoli, puhumme vielä myös sinun kanssasi.”

Shamaani poistui. Perämies jäi ruoriin pitämään kurssia.

Voisinko minä kääntää aluksen, hän mietti. Huomaisiko shamaani sitä ajoissa? Shamaani ei ollut merenkävijä, mutta aluksen liikkeitä hän varmasti silti aistisi. Ja pää, mitä kaikkea se aisti? Kuinka lähelle Lauttoja he ehtisivät, ennen kuin...

Matruusit alkoivat huutaa, keskeyttivät työnsä ja juoksivat laidalle katsomaan partaan yli. Perämies näki vilahduksen jostakin Meren verenpunaisen pinnan alla, jätti ruorin ja juoksi miehistön luo.

Jokin liikkui laivan alitse. Hän ehti nähdä sen, ennen kuin se sukelsi syvemmälle ja katosi.

Se oli suurempi kuin heidän aluksensa.

Tämä matka tietää loppua henkemme ajalle, perämies ajatteli.

Kapteeni näki unessa, kuinka matruusit tulivat noutamaan häntä. Hänet raahattiin portaita ylös, hän riuhtoi ja taisteli vastaan mutta matruusien ote piti. Hänet pauskattiin kannelle, oli taas yö, matruusit olivat murskanneet lyhdyt ja sytyttäneet niistä suuria soihtuja, jotka roihusivat pimeydessä. Meri oli luonnottoman tyyni ja synkän purppurainen.

Jokin nousi pinnan alta. Se oli heidän mastojaan korkeampi, valtava pylväkäs lihaa, kädet ja jalat olivat kietoutuneet sen rungoksi ja valtaviksi lonkeroiksi, joita kasvoi sen laelta. Shamaani astui sen eteen kiskoien kapteenia perässään, se kumartui ja kapteeni näki sen kärjessä hirvittävän kukinnon, rykelmän irvistäviä päitä. Ne katsoivat kapteenia nälkäisesti, ja ne puhuivat yhteen ääneen – kammottavia sanoja, joita hän ei tahtonut ymmärtää.

Kapteeni parkaisi. Hän juoksi halki aluksensa käytävien, repi auki oven toisensa jälkeen mutta ei löytänyt ketään. Kaikkialla soihtut roihusivat, kappelin altaat kuplivat ja kiehuivat ja liha niissä yhdistyi olennoiksi, jotka ryömivät ylös ojennellen raajojaan häntä kohti. Hän juoksi ylemmille kansille, komentosillalla ruori pyöri villitysti ympyrää, kapteenin hytin ovi oli auki ja hän rynnisti sisään harppuuna kädessään.

Hänen vaimonsa makasi vuoteella, silmät suljettuina ja hekumasta kiemurrellen. Pää oli vaimon jalkojen välissä, se lopetti työnsä ja kääntyi hitaasti katsomaan kapteenia, sen silmät muljahtelivat ja kieli lipoi.

Shamaani seisoi hänen vierellään ja hymyili pilkallisesti.

”Etkö osaa koputtaa?”

Kapteeni huusi raivosta ja tuskasta, iski harppuunansa päätä kohti, se lävisti pään ja työntyi vaimon haaroihin, kapteeni työnsi harppuunaa syvemmälle, vaimo huusi yhä yltyvän hekuman kourissa vaikka veri tulvi heidän aviovuoteelleen, shamaani nauroi...

Kapteeni hätkähti hereille. Hänet oli köytetty alimpaan kammioon. Täällä varttuivat lihan hedelmät, jos kapteenilla olisi vaimo, mutta nyt lasiseinäiset tynnyrit ammottivat tyhjyyttään.

Shamaani seisoi hänen edessään. Päätä ei näkynyt, sen sijaan shamaanilla oli kädessään kapteenin päiväkirja ja kirjoitusvälineet. Kapteeni ponnahti jaloilleen ja syöksyi shamaania kohti, mutta köysi

kiristyi ja pysäytti hänet ennen kuin hänen sormensa ylsivät shamaanin kurkulle.

”Ota nämä”, shamaani sanoi ja laski kantamuksensa kapteenin eteen, ”ja kirjoita mitä olet nähnyt ja mitä vielä tulet näkemään. Kirjoita mitä minä puhun, kirjoita unesi ja näkysi. Se kaikki tulee olemaan tärkeää.”

”Mitä tämä oikein merkitsee?” kapteeni kysyi. ”Teidän täytyy ymmärtää, että tämä kapina rangaistaan Lautoilla ankarimman mukaan. Me voimme neuvotella vielä, mutta papit eivät sitä tee. Päädytte Unohduksen altaisiin koko hengellenne määrätyn ajaksi, jos ette nyt heti päästä minua irti ja takaisin laivani komentoon!”

Shamaanin katse näytti surulliselta.

”Minä en palaa Lautoille enää koskaan”, hän sanoi. ”Kukaan meistä ei palaa.”

”Minne te viette meitä?” kapteeni kivahti. ”Olen tuntenut, että laiva kääntyy. Mihin mielettömyyksiin olette johdattamassa miehistöni ja alukseni?”

”Pidä kirjoituspuikkosi terässä, kapteeni”, shamaani sanoi. ”Kirjoita nopeasti ylös se, mitä tähän asti olet nähnyt. Lupaam sinulle, että kirjoitettavaa tulee vielä paljon lisää.”

Shamaani jätti kapteenille lyhdyn, käänsi selkänsä ja poistui. Kapteeni huusi hänen peräänsä ja takoi seinälautoja, kunnes hänen äänensä käheytyi ja nyrkkinsä kivistivät. Mitään ei tapahtunut.

Kapteeni istui lattialle ja piteli päätään. Sitten hän nosti katseensa ja tarttui kirjoituspuikkoon.

Perämies seisoi kannella kaksi matruusia molemmilla puolillaan. Muu miehistö oli kerääntynyt laidoille, he pitivät harppuunoita valmiina käsissään. Perämies yritti tavoittaa vanhimpien ja uskollisimpien matruusien katsetta, mutta nämä katsoivat sivuun vältellen.

Mitä kapteenille on tapahtunut, hän ajatteli. Hän oli kuullut, kuinka shamaani oli lähettänyt kaksi matruusia hakemaan kapteenia, mutta nämä eivät olleet palanneet. Nyt koko asia näytti unohtuneen, sillä kaikkialla väreili jännitys. Niin miehistö kuin itse Merikin huokuivat rauhattomuutta, vanhana merenkävijänä perämies tunsikin sellaiset asiat.

Shamaani astui joukon keskelle ja kohotti kätensä, joista toisessa piteli luuveistä, toisessa päätä. Meri kuohahteli heidän ympärillään, myrsky oli nousemassa taivaanrannasta.

”Uusi aika on alkanut”, shamaani julisti. ”Liian

kauan olemme seuranneet Temppeä ja pappien kirjoittamaa Lihan lakia. Mutta liha ei palvele pappeja! Lihalla on oma tahtonsa, eikä lihan tahto asu Temppeissä vaan Meressä! Sitä tahtoa me tästä lähtien noudatamme. Ja liha vaatii uhria!”

Shamaanin luo raahattiin vanha uskollinen matruusi, joka oli taistellut urheasti edellisenä yönä. Matruusi oli yhä ruhjeilla lihaolentoja vastaan käydystä taistelusta, vaikka hänen päänahkansa olikin ommeltu taas kiinni. Hän rimpui, mutta kaksi riuskaa matruusia heitti hänet shamaanin jalkoihin ja toiset pakottivat hänet pysymään aloillaan harppuunoilla uhaten.

”Joukossamme on yksi, joka kieltäytyy seuraamasta lihan tahtoa!” shamaani julisti. ”Hän on yhä uskollinen vanhalle, väärälle vallalle ja juonii lihaa ja Merta vastaan! Hänet me annamme lihalle ja Merelle!”

Jokin töytäisi laivaa, ja se heilahti. Matruusit pälyilivät taakseen, mutta shamaani komensi heidän katseensa takaisin kannelle.

”On uhrin aika!” hän huusi, ja komensi neljä matruusia luokseen. ”Pitäkää häntä paikallaan!”

Shamaani polvistui vanhan matruusin puoleen ja alkoi leikata ihoa, vanha matruusi kiljui ja rimpui mutta hänet pidettiin tiukasti kantta vasten. Shamaanin veitsi tanssi kuin vimman vallassa, kuori ihon, alkoi viiltää lihaa, irrotti kädet ja jalat ja keskivartalon lihaksen ja sisäelimet. Matruusin huudot lakkasivat vasta, kun henki oli irrotettu ruumiista. Kukaan ei kyennyt seuraamaan rituaalia, katseet kääntyivät kansilautoihin, joille veri hiljalleen virtasi.

Alusta töytäistiin uudelleen. Shamaani nousi kauttaaltaan veren tahrimana, lasi luuveitsen ja nosti pään.

”Ottakaa liha ja luovuttakaa se Merelle!” hän komensi.

Matruusit tottelivat, kantoivat toverinsa jäännökset laidalle ja laskivat ne pala palalta Meren kuohuihin. Perämies oli näkevinään, että matruusin liha lähti uimaan syvemmälle, aivan kuin kutsuttuna. Matruusin pää vajosi hitaasti aaltoihin, mutta jokin suuri ja tumma tarttui siihen ja se katosi.

”Lihan tahto on täytetty”, shamaani sanoi, ja Meren kuohut tyyntyivät kuin hänen sanansa vahvistaakseen.

Perämies käveli shamaanin luo.

”Kaikella kunnioituksella ja jos sallitte”, hän sanoi ääntään madaltaen, ”onko tarkoituksenne uhrata koko miehistö Merelle? En tunne tätä uutta lakia, josta

puhutte ja josta ilmeisesti olette saanut ilmoituksen, mutta minusta näyttää siltä, että se vie meidät kaikki tuhoon. Eikö meidän pitäisi paeta Meren tahtoa ja yrittää päästä takaisin Lautoille? Täytyyhän teidän ymmärtää, että tämä mielettömyys johtaa lopulta myös teidän oman henkenne ajan loppuun! On vain ajan kysymys, koska miehistö ymmärtää tämän ja-”

”Sinä et tunne ilmoitustani”, shamaani keskeytti. ”Meidän henkemme ei jää Merelle, sen lupaan. Joudumme kenties uhraamaan vielä kerran tai kaksi, mutta kunhan saavutamme Pohjoiset renkaat ja Kielletyn alueen, ymmärrät. Siihen asti kehotan sinua pysymään vaiti, sillä me todella saatamme tarvita vielä uhrin ja valintani saattaa silloin kohdistua sinuun.”

Hän kääntyi katsomaan miehistöä ja näytti äkkiä tyytymättömältä.

”Missä on kapteeni? Käskin hakea hänet tänne, tahdon hänen kirjaavan ylös ilmoitukseni ja uhritoimitukset, mutta en näe häntä missään.”

Se oli totta. Kapteeni ei ollut kannella, eivätkä myöskään matruusit, jotka olivat lähteneet häntä noutamaan.

Shamaani komensi joukon matruuseja tutkimaan asiaa. Nämä palasivat pian kauhistuneina ja kertoivat löytäneensä kaksi toveriaan kuolleina. Kapteenista ei ollut näkynyt jälkeäkään, mutta toisen matruusin harppuuna oli kadonnut.

”Tutkikaa koko laiva!” shamaani komensi. ”Meidän on löydettävä hänet. Ja tuokaa ruumiit kappeliin, minun on pelastettava se liha minkä yhä kykenemme käyttämään.”

Shamaani ja pää vetäytyivät kappeliin. Matruusit hajaantuivat ympäri alusta, perämies palasi komentosillalle ja otti ruorin. Kaksi matruusia seisoi vartiossa komentosillalla, iltavahdin aikaan vartijat vaihtuivat.

Mitä kapteenille on tapahtunut, perämies ajatteli pitäessään kurssia. Laiva ja miehistö olivat nyt hänen vastuullaan, normaalitilassa se ei olisi ollut hänen kaltaiselleen kokeneelle merenkävijälle suurikaan haaste mutta nyt tilanne oli toinen. Ilman kapteenia häneltä puuttui rohkeus nousta shamaania vastaan – etenkin, kun shamaani oli saanut matruusit lumottua seuraajikseen. Tai kenties matruusitkin vain pelkäsivät eivätkä uskaltaneet ottaa ensimmäistä askelta.

He pelkäsivät päätä. Perämies oli kuullut pään puhuvan, ja myös hän pelkäsi.

Vain kapteeni voi pelastaa tilanteen, hän ajatteli. Mutta pää oli nujertanut myös kapteenin...

Shamaani saapui hänen luokseen lyhtyä ja päättä kantaen, laski molemmat käsistään ja tuli seisomaan hänen vierelleen. Perämies värähti, kun shamaanin käsi siveli hänen paljasta päälakeaan ja laskeutui tutkimaan hänen ihoaan. Sormenpäät kulkivat pitkin arpien saumoja.

”Kadehdin sinua”, shamaani sanoi hiljaa. ”Sinun osasi on oleva suurempi kuin minun, teidän kaikkien on. Minun lihani ei koskaan tule saavuttamaan sitä suurta osaa, joka teille on varattu. Kun saavutamme Pohjoiset renkaat, minulla on vielä yksi tehtävä, ja sen jälkeen henkeni aika päättyy. Mutta teillä...”

Shamaani pysähtyi ja kääntyi katsomaan päätä, joka tuijotti häntä vaatien. Hän otti lyhdyn ja pään ja käveli ulos komentosillalta.

”Anna ruori matruuseille ja lepää”, hän sanoi. ”Matkamme ei kestä enää kauan.”

Matkan tylsyyt vaiutti perämiehen unenkaltaiseen tilaan, eikä hän enää tiennyt, kuinka pitkään he olivat purjehtineet. Hän ohjasi laivaa, välillä nukkui, aina tilaisuuden tullen yritti kuulostella matruusien puheita ja toivoi saavansa tietoa kapteenista, mutta turhaan. Shamaani toimitti uhrin vielä kerran, ja perämies pelkäsi näkevänsä kapteenin shamaanin veistä odottamassa. Uhri oli kuitenkin vain yksi matruuseista.

He saapuivat viimein perille. Kenties shamaanin uhrin olivat saaneet Meren suotuisaksi ja antaneet myötäisen tuulen nopeuttamaan heidän matkaansa. Vaikka laivan ympärille oli kohonnut sankka usva, perämies näki maan hämmäyttävän jonkin matkan päässä. Usvasta heidän ympärillään kohosi korkeita, uhkaavia hahmoja, mutta perämies ei kyennyt sanomaan, olivatko ne kallioita vai jotakin muuta. Alus oli laskettu ankkuriin, ja miehistö nousi parhailaan veneisiin, jotka pian laskettaisiin vesille.

”Tämä on määränpäämme”, shamaani sanoi. ”Me hylkäämme aluksemme emmekä enää koskaan palaa Merelle. Maalla on nyt lihamme koti! Se on minun saamani ilmoitus! Te tulette saamaan uuden elämän, jollaisesta henkenne ei ole osannut edes uneksia...”

Hän nyökkäsi perämiehelle.

”Sinä otat toisen veneen komentoosi. Minä otan toisen. Kohtaamme maalla.”

Minun on toimittava nyt, perämies ajatteli.

Kapteeni oli hylännyt heidät, tai kenties se oli shamaanin juoni ja hän oli veitsellään päättänyt kapteenin hengen ajan kaikessa hiljaisuudessa. Perämies oli ainoa, joka kykenisi pysäyttämään shamaanin – ja se hänen olisi tehtävä nyt, kun he vielä olivat laivalla ja voisivat helposti kääntyä paluumatkalle. Kuka tiesi, mitä tapahtuisi sen jälkeen kun he joutuisivat maihin?

Perämies oli jo vanha, mutta hänen henkensä oli yhä vahva ja merenkäynnin karaisema. Hän riisti harppuunan lähimmältä matruusilta ja syöksyi shamaania kohti.

Pää rääkäisi, ja shamaani pyörähti ympäri. Matruusit kavahtivat kauemmas.

”Tämä hulluus loppuu nyt!” perämies huusi. ”Minun harppuunani laittaa lopun henkesi houreille ja koko henkesi ajalle!”

Syntyi kaaos. Matruusit ryntäsivät perämiehen tielle mutta tämä oli nopeampi, harppuuna iski shamaania kohti, pää putosi ja kieri kannelle, perämies näki veren tulvahtavan, shamaani horjahti sivuun ja perämiehen harppuuna nousi vielä tavoittamaan päätä, pää huusi kammottavia sanoja, luuveitsi välähti shamaanin kädessä, matruusien harppuunat soivat sinne tänne...

Viiltävä kipu iski perämiehen lihaan, ja hänen silmissään pimeni.

Kapteeni oli käyttänyt kirjoituspuikkoaan ahkerasti, mutta päiväkirjaan ei ollut syntynyt riviäkään. Hän työnsi puikon solmuihin ranteittensa ympärillä, käytti sormiaan apuna, ja vähä vähältä köyden puristus hellitti.

Askeleet lähestyivät, ja kaksi matruusia astui sisään.

”Shamaani lähetti noutamaan teitä”, toinen heistä sanoi. Hän alkoi irrottaa köyden toista päätä seinästä, hänen toverinsa jäi vahtiin harppuuna valmiina.

He aikovat viedä minut oman alukseni kannelle köyden päässä kuin pahaisen rangaistusvangin, kapteeni ajatteli. Hänen henkensä kuohahti, mutta hän hillitsi kasvonsa ja nöyrtyi laskeutumaan polvilleen, painoi päänsä ja piti kätensä piilossa. Solmu oli löystynyt, mutta riittäisikö se...

Hän riuhtaisi köyttä ja sai silmukan irti ranteestaan, vaikka se repi hänen ihonsa verille. Toinen käsi oli nyt vapaa, se singahti kohti harppuunaa ja sai otteen. Kapteeni tempaisi harppuunan häkelyneen matruusin käsistä, iski tämän maahan, pyörähti ympäri ja seivästi

toisen matruusin. Terä työntyi ulos rintalastan alta ja upposi seinälautoihin, matruusi yritti huutaa mutta suusta tulviva veri vaiensi äänen pelkäksi korinaksi. Toinen matruusi hoiperteli ylös, kapteeni kietoi köyden hänen kaulansa ympäri ja kiristi kunnes matruusin rimpuilu lakkasi.

Aikaa ei ollut paljon. Kapteeni nosti toisen harppuunan maasta, alkoi nyrhiä köyttä sen terällä ja oli pian vapaa. Hän otti päiväkirjan kainaloonsa, astui avoimesta ovesta käytävälle ja kuulosteli. Ketään ei liikkunut laivan alimmalla tasolla, mutta oli vain ajan kysymys, koska joku alkaisi ihmetellä matruusien viipymistä.

Hän tunnusteli käytävän seinää ja löysi pian etsimänsä. Salaovi avautui pieneen kammioon, hän veti oven perässään kiinni ja laski kirjan ja harppuunan käsistään.

Kapteeni oli teettänyt alukselleen salakammion, se oli vaatinut laivanrakentajamestarin lahjomista mutta kapteeni oli aavistanut, että sellainen kammio osoittautuisi vielä hyödylliseksi. Ei ollut ennenkuulumatonta, että miehistö nousisi kapinaan, ja kapteeni oli myös kuullut tarinoita rosvoaluksista, jotka purjehtivat Merellä vailla Lauttojen ja Temppelein siunausta ja hyökkäilivät kunniallisten laivojen kimppuun. Kammiossa oli vettä ja kuivattua levää, himmeä lyhty, joka ei kajastaisi ulkopuolelle, ja jopa kapteenin teettämä metalliheloin vahvistettu karttu – sellainen ase oli Lihan lain vastainen, mutta niin olivat myös kapinointi ja rosvoaminen, ja kapteeni oli vakuuttunut siitä, että suurempaa rikkomusta vastaan olisi sallittua taistella pienemmällä.

Hän seisoi korva salaovea vasten ja kuunteli. Laivalla annettiin pian hälytys, matruusit juoksivat edestakaisin ja etsivät häntä, mutta kukaan ei tiennyt kammioista, ei edes perämies. Kun häly laantui, kapteeni istui alas, söi ja joi, ja muisti sitten päiväkirjan.

Ehkä hänen todella olisi syytä kirjoittaa.

Ja hän kirjoitti, kertoi kaiken näkemänsä ja kuulemansa, kertoi ajatuksensa ja kirjoitti kaiken, mitä oli tahtonut vaimolleen sanoa, kun tämä vielä oli hänen luonaan. Hän kirjoitti kauan, ja vaipui viimein työnsä uuvuttamana uneen.

Hän seisoi kannella ja katsoi, kuinka he saavuttivat Pohjoisten renkaiden Kielletyn alueen. Mikä hulluus heidät tänne ajoi? Karikot olivat kuin terävät hampaat, niitä oli lukematon määrä ja ne repivät jokaisen

ohitseen yrittävän aluksen pohjan auki...

Ja jokin seurasi heitä, jokin valtava, se ui heidän vanavedessään ja ymmärsi nyt, minne he olivat menossa. Sen raivo yltyi, se nosti myrskyn ja sai veden kuohumaan, Meren villi liha hakeutui yhteen ja muodosti olentoja, jotka uivat vimmatusti laivaa kohti. Mutta shamaani nousi komentosillalle, pää hänen käsissään huusi myrskytuulelle ja aalloille ja lihaolentoille ja nauroi voitokkaasti sille, joka heitä seurasi. Kuin ihmeen kaupalla laiva luovi läpi uhkaavien karikoiden ja matalikkojen, laiva ylitti ne mutta se, joka heitä seurasi, ei kyennyt. Tuuli kääntyi heille myötäiseksi, lihaolennot jäivät jälkeen, turhautunut Meri nosti usvan mutta sekään ei voinut pysäyttää heitä.

Usvasta kohosi valtavia kivisiä hahmoja, he purjehtivat hitaasti niiden ohi. Kapteeni luuli näkevänsä niissä muotoja, joita Meri ja tuuli eivät olleet muovanneet – sellaisten muotojen synty vaati käden, ja hengen, joka kättä ohjasi. Ja hän aisti olennot, jotka katsoivat heitä korkeuksista, katsoivat mutta eivät piitanneet...

Hän liukui vähitellen valveille ja ymmärsi heränneensä siihen, että laiva oli pitkään ollut paikoillaan. Nyt se äkkiä lähti taas liikkeelle, ankkuri oli nostettu. Kapteeni piilotti päiväkirjan parhaansa mukaan – jos laiva koskaan löytäisi tiensä takaisin Lautoille, laivanrakentajamestari tietäisi hänen kammioistaan ja tutkisi sen, ja niin tieto hänen kohtalostaan päätyisi papeille.

Jos siis en itse koskaan palaa kertomaan tarinaani, hän ajatteli ja hymyili synkästi. Olisi hyvin mahdollista, että hänen henkensä aika päättyisi tänne, ja olisiko koko asialla silloin enää merkitystä? Mutta jos hän ei kykenisi pysäyttämään shamaania ja tämän hengen hulluutta, joku toinen varmasti kykenisi.

Hän otti kartun käteensä, kuunteli tarkkaan, ja kun ulkoa ei kuulunut mitään, astui käytävään ja sulki salaoven perässään. Laiva oli aivan liian hiljainen, se liikkui mutta matruusien huutoja ja kirouksia ei kuulunut.

Ylemmälle tasolle johtavasta portaikosta hän löysi perämiehen. Tämä makasi verissään harppuunanterien puhkomana, ja luultavasti vain epätoivo kapteenin löytämisestä oli pitkittänyt hänen henkensä aikaa.

”Herra kapteeni... Miehistö... Shamaani... Teidän täytyy... Mielettömyys...”

Veri tulvahti suusta perämiehen rinnalle ja hän valahti

veltoksi. Kapteeni jätti hänet ja nousi portaat kappelin ovelle. Se oli auki. Altaat olivat tyhjä, jopa kohdut ja penikset oli viety, eikä shamaanin työkalujakaan näkynyt.

Kapteeni jatkoi ylemmille kansille, hiipi seinänvierten varjoissa ja kuunteli. Nyt hän alkoi erottaa työn ääniä, mutta minkäänlaista puhetta hän ei kuullut. Hän kurkisti komentosillalle ja näki jotakin, mitä ei ollut uskoa todeksi.

Henkeni on tullut harhaiseksi, hän ajatteli. Ruorin takana seisoivat lihaolento, joka ohjasi laavaa viidellä kädellään. Ja myös kansi oli täynnä lihaolentoja, ne olivat ottaneet matruusien paikan ja käsittelivät köysiä ja purjeita, ja hiljalleen laiva lipui kauemmas Pohjoisilta renkailta läpi karikkojen. Veneet olivat poissa eikä miehistöstä näkynyt jälkeäkään.

Kapteeni oli yhä järjettömän näyn lumoissa, kun lihaolennot huomasivat hänet. Joukko niitä hylkäsi työnsä ja rynnisti häntä kohti, pakotietä ei ollut, hän huitoi kartullaan mutta ylivoima oli liian suuri. Lukemattomat kädet tarttuivat häneen, lihaolennot raahasivat hänet laidalle ja loikkasivat sen yli, vieden hänet mukanaan pinnan alle. Ne sukelsivat syvemmälle, kapteeni tunsu keuhkojensa halkeavan ja verenpunaisen usvan nousevan silmiinsä...

Ja hän näki jotakin. Rykelmä päitä nousi hänen eteensä. Niiden luomettomat silmät tuijottivat häntä, huulettomat suut avautuivat, ja veden vääristä äänten kuoro puhui hänelle.

Ennen kuin kapteenin tajunta sammui, hän oli varma, että näki päiden joukossa vaimonsa pään.

Veneet karahivat rantahietikkoon. Shamaani komensi matruusit maihin, nämä astuivat kamaralle epävarmoina ja epätietoisina ja vilkuilivat taakseen. Laiva hämötti heidän takanaan Meren usvassa, alkoi liikkua ja katosi hiljalleen. Matruusit katsoivat toisiaan pelokkaina ja kääntyivät sitten shamaanin puoleen. Hän huokaisi hiljaa.

Paluuta ei enää ollut. Heidän henkensä aika oli nyt sinetöity.

Shamaani kokosi joukon seuraamaan itseään. Hän ei ollut tottunut komentamaan, mutta pää antoi hänelle voimaa, kertoi mitä tehdä. Haava poltti hänen kyljessään, itseään hän ei kyennyt parantamaan eikä sellaiseen olisi ollut aikaakaan nyt. Hän tiesi jaksavansa

vielä tämän viimeisen koitoksen, ja sen jälkeen hänen hengellään ei enää olisi merkitystä.

Matruusit asettuivat parijonoon ja kävelivät hitaasti shamaanin perässä kohti viidakkoa. He löysivät polun, etenivät vihreään hämärään, kukaan ei puhunut. Shamaani kulki eteenpäin varmoin askelin, ja hänen varmuutensa sai matruusit seuraamaan.

Matka ei ollut pitkä, sen hän tiesi, vaikka aika katosikin viidakon syvyyksissä. Kun he astuivat taas valoon, shamaani tiesi heidän olevan perillä. Heidän edessään kohosi kivinen rakennelma, uhripaikka, jonka luo yksikään ihminen ei ollut astunut lukemattomien henkien aikaan.

”Tämä on määränpäämme”, shamaani sanoi.

He kiipesivät portaita uhripaikan laelle. Tasanne oli laaja, ja koko miehistö mahtui seisomaan sen laidolle. Shamaani antoi käskyn, ja matruusit iskivät harppuunansa kiveen, ne tylsyivät ja väentyivät hyödyttömiksi. Shamaani käski paiskata ne alas. Niille ei enää ollut tarvetta.

Aurinko porotti heidän yläpuolellaan, utu oli laantunut eikä taivaalla näkynyt pilviä. Viidakko oli hiljainen. Kuumuus sai matruusit hikoilemaan, mutta shamaani ei edes tuntenut sitä. Hänen mieleensä laskeutui rauha. Hän oli nuori mies, koko henkensä lyhyen ajan hän oli ollut epävarma osastaan tässä maailmassa, mutta nyt hän oli löytänyt sen. Hänestä oli tullut jotakin suurta, sen vuoksi hän oli noussut Kasvun altaista, saanut oppinsa Tempelissä ja päätynyt juuri tämän aluksen miehistöön.

Juuri tämän kapteenin alaisuuteen...

Shamaani tiesi kohtaavansa kapteenin vielä. Jo ensikertaa laivaan astuessaan, nähdessään tulevan kapteeninsa, hän oli aistinnut siteen heidän kahden välillä. Heidän henkensä kietoutuivat toisiinsa, sen hän oli jo tuolloin tiennyt, niiden aika kulki yhdessä ja koki myös yhteisen päätöksen – mutta mikä se päätös oli, sen shamaani ymmärsi vasta nyt.

Hän tunsu myötätuntoa kapteenia kohtaan. Heidän osansa tässä kaikessa oli samankaltainen. Heistä ei tulisi yhtä lihaa, he jäivät osattomiksi siitä, minkä miehistö saisi kokea. Sen vuoksi shamaani rakasti kapteenia, vaikka tuskallisen hyvin tiesikin, millaisen lopun heidän henkensä aika kokisi.

Kipu ja verenhukka saivat shamaanin hengen houreiseksi, hän horjahti ja hetken ajan matruusit katsoivat häntä epäillen. Sitten hän ryhdistäytyi, laski

pään käsistään ja astui keskelle tasannetta. Hän purki välineensä kivilattialle, otti luuveitsen ja kohotti sen kohti taivasta.

”On aika”, hän sanoi.

Ensimmäinen matruuseista käveli hänen luokseen ja asettui makaamaan selälleen hänen eteensä. Toiset katsoivat ilmeettöminä. Shamaani kävi työhön.

Kapteeni havahtui rantahietikolta. Vesi aaltoili hiljalleen hänen jaloilleen, hän pakotti itsensä ylös ja huomasi, että karttu lojui hänen vierellään. Hän tarttui siihen ja kompuroi pystyyn. Viidakko kohosi hänen edessään, sen syvyysiin avautui polku ja hän käveli horjuvin jaloin sitä kohti. Hiljalleen hänen askeleensa saivat voimaa ja varmuutta, ja hän lähti juoksuun.

Polku mutkitteli ja haarautui, mutta kapteenin ei tarvinnut edes katsoa maahan ja seurata pehmeään maaperään painuneita miehistönsä jalanjälkiä. Hän tiesi, minne oli menossa, aivan kuin hänen unensa henki olisi nytkin kulkenut hänen edellään. Raskas, painostava ilma sai hänet puuskuttamaan, hänen oli vaikea hengittää ja hänen ihonsa tulvi hikeä, jokainen askel liikkumatonta maankamaraa vasten sai hänen kehonsa tärisemään, mutta hän juoksi silti. Ja mitä pidemmälle hän eteni, sitä selvemmin hän aisti hajun – se ei ollut viidakon tuoksua, lahon puun ja maatuvan lehtiaineksen tuoksua, vaan se lemusi kuolemalta.

Kapteeni pysähtyi, repi lehtiä lähimmästä puusta, kääri ne rullalle ja sulloi lehtimassan korviinsa. Pää ei yllättäisi häntä toista kertaa.

Hän astui aukiolle, jonka keskellä kohosi ehkä puolen maston korkuinen kivinen rakennelma. Maa sen ympärillä oli värjäytynyt punamustaksi, ja ruohotuppaiden keskellä lojui luita, lihankimpaleita ja ihonkaistaleita, sisäelimiä ja suolia. Veri oli alkanut jo kuivua, mutta muutamat lihakset kouristelivat yhä. Aurinko porotti pilvettömältä taivaalta, ja kuumuus nostatti ilmaan hirvittävän löyhkän. Kapteeni putosi polvilleen ja oli vähällä antaa ylen, mutta pakotti itsensä taas ylös ja puristi karttua kädessään. Kivirakennelman seinät olivat mustanpunaiset verivirroista, jotka sen laella oli vuodatettu, ja kapteeni tiesi, että sinne hänenkin olisi noustava.

Rakennelmaa kiertävät portaat olivat liukkaat verestä ja lihasta. Kapteeni kiipesi horjahdellen ja liukastellen ja löysi shamaanin, joka istui selin häneen,

mutisi itseksensä ja hypisteli luuveista kädessään. Muut shamaanin työkalut olivat levällään hänen ympärillään veren ja miehistön jäännösten keskellä – mutta jäännöksiä oli aivan liian vähän, valtaosan miehistöstä täytyi olla jossakin muualla. Shamaani oli yltä päältä veressä, rinnan poikki kulki pitkä viiltohaava, ja verenhukka ja työ olivat uuvuttaneet hänen henkensä. Hänen puheensa oli pelkkää sopertelua ja hengen harhoja. Kapteeni otti lehtimassan korvistaan ja kuuli, mitä shamaani sanoi.

”Meri vaatii omansa. Mutta minä sain ilmoituksen. Me otamme Mereltä sen, mitä Meri vaatii, tuomme sen maalle ja luomme uuden elämän, uuden lain. Tämä on uusi alku, kaikki tulee muuttumaan. Lauttojen aika on ohi. Meren aika on ohi. Uusi aika on koittanut...”

Hän kääntyi äkkiä katsomaan kapteenia ja hymyili surullisesti.

”Mutta minä en sitä aikaa näe. Henkeni aika on lopussa. Minä olen synnyttäjä, mutta en voi tulla osaksi lihani hedelmää. Sinähän ymmärrät sen. Minun työni on täytetty, lihani hedelmä on nyt syntynyt.”

”Mitä sinä olet tehnyt!” kapteeni huusi. Shamaani hymyili hänelle entistä leveämmin.

”Voi, sinä näet sen kyllä. Kuuletko, lihani hedelmä on jo tulossa! Te kohtaatte aivan pian-”

Kapteeni kohotti karttunsa ja iski shamaania päähän, iski yhä uudelleen, hakkasi vielä kun henki jo valui murskatusta kallosta verisenä massana. Vasta lähestyvät äänet saivat hänet lopettamaan.

Hän kuuli lukuisien jalkojen töminän, ja sen äänen hän tunsu metsästysretkiltään. Ne olivat lihaolennon juoksuaskeleet, epärytmiset ja sääntäilevät. Mutta töminän yli nousivat huudot, mieletön ihmisäänten sekamelska, ja ne äänet huokuivat vihaa. Mitään ymmärrettävää äänet eivät sanoneet, ne olivat pelkkää harhaisen hengen kiljuntaa, ulvontaa ja karjuntaa.

Sellaista ääntä lihaolento ei koskaan pitänyt.

Kapteeni tukki taas korvansa, otti luuveitsen toiseen käteensä ja juoksi portaat alas – juuri parahiksi nähdäkseen shamaanin lihan hedelmän, joka rynnisti viidakosta aukiolle.

Näky oli vähällä ajaa kapteenin hengen harhaiseksi. Oleno oli valtavan suuri, siinä täytyi olla suurin osa hänen miehistönsä lihasta. Sitä peitti kauttaaltaan iho, ja sen muodosta puuttui lihaolentojen sattumanvaraisuus. Jalat ja kädet olivat järjestäytyneet tarkoituksenmukaisiksi ryppäiksi, käsien suojasta

kapteeni erotti rivin peniksiä ja varmasti myös kohdut olivat jossakin tuon kaksineuvoisen olennon sisällä – mutta millaisia jälkeläisiä se tuottaisi, sitä hän ei tahtonut ajatella.

Ja olennon keskellä oli rykelmä päitä, hänen miehistönsä päät ja niiden keskellä Merestä noussut pää, joka huusi kammottavia totuuksia muiden päiden mielipuolisen metelöinnin yli.

Kapteeni säntäsi juoksuun, ja olento lähti hänen peräänsä. Shamaani oli harhaisen henkensä viime rippeillä osannut kiinnittää olennon raajat siten, että se kykeni juoksemaan ja kurottelemaan joka suuntaan joutumatta kääntymään, ja kapteeni ymmärsi pian, ettei mikään mutkittelu auttaisi häntä. Olennon kymmenet jalat kiidättivät sen hetkessä kapteenin luo, kymmenet kädet kurottivat kohti häntä, mutta hän onnistui juuri livahtamaan viidakon suojaan. Olento seurasi häntä murskaten kasvillisuuden tieltään, mutta vaikka oksisto, aluskasvillisuus ja köynnökset eivät kyenneet pysäyttämään sitä, sen vauhti hidastui ja kapteeni sai etumatkaa. Kauan se ei häntä auttaisi, sen hän tiesi, mutta antaisi hänen hengelleen edes hieman lisää aikaa.

Viidakko alkoi käydä kapteenillekin liian tiheäksi. Hän hakkasi kasvustoa kartullaan ja luuveitsellään, loikki oksien ja pensaiden yli, kompuroi mutta säilytti tasapainonsa, kaiken aikaa olento lähestyi ja sen vimmainen huuto tunkeutui jopa lävitse hänen korviaan tukkivan lehtimassan. Hän taisteli tiensä yhä tihenevän kasvillisuuden sekaan, oksat repivät hänet haavoille, köynnökset kietoutuivat hänen ympärilleen ja yrittivät kuristaa hänet, hänen voimansa hupenivat eikä olennon raivo osoittanut laantumisen merkkejä. Olento oli jo lähellä, se saavuttaisi hänet pian. Hän raivasi tietään entistä kiivaammin, raastoi ruumiistaan ja hengestään viimeisetkin voiman rippeet ja törmäsi lopulta kasvillisuuden seinään, joka katkaisi hänen kulkunsa. Hän pysähtyi ja kääntyi ympäri kohtaamaan olennon.

Tässä minun henkeni aika päättyy, hän ajatteli.

Olento puski esiin viidakosta ja oli hänen edessään. Sen kädet tarttuivat häneen, murskasivat ja hakkasivat ja repivät. Päät kiljuivat korviasärkevällä äänellä, niiden yläpuolella Merestä noussut pää julisti hirvittävää saarnaansa, joka jo hukkuu muuhun meteliin. Kapteeni huitoi kartulla ja luuveitsellä, katkoi sormia ja viilsi

lihaa, repi itsensä irti kuolettavasta otteesta kerta toisensa jälkeen ja hakkasi polvia ja nilkkoja murskaksi. Hän tunsu lihansa repeytyvän, luidensa murtuvan ja veren valuvan pitkin kehoaan, mutta taisteli vastaan yhä kiihtyvällä raivolla.

Ja hänen suunnitelmansa onnistui. Tarpeeksi moni haavoittunut jalka petti olennon alta, se kaatui hänen päälleen ja painoi hänet läpi kasvillisuuden seinämän.

Seinämän takana avautui jyrkänne, jonka alla kuohui Meri. Olento oli menettänyt tasapainonsa, se huitoi käsillään vimmatusti ja yritti saada jaloillaan otetta maasta, mutta sen valtava massa oli jo lähtenyt liikkeelle ja se putosi jyrkänteen reunalta kiskoen kapteenin mukanaan.

He iskeytyivät veteen ja upposivat pinnan alle. Olento sätki raajoillaan ja yritti päästä takaisin pintaan, yhä sen kädet tarttuivat kapteeniin ja yrittivät repiä hänet kappaleiksi, mutta sen ote hellitti kun jokin valtavan suuri nousi Meren syvyyksistä ja tarttui siihen. Kapteeni näki vain tumman hahmon, josta erkani lukuisia lonkeroita, mutta hän tiesi näiden lonkeroiden olevan yhteen punoutunutta lihaa.

Päät huusivat kauhusta, sen kapteeni kuuli veden allakin, kun shamaanin lihan hedelmä kävi taisteluun uutta vihollista vastaan. Hirviömäisten olentojen teutarointi nostatti suunnattomia aalloja, jotka heittivät kapteenin takaisin pintaan. Hän käytti runnellun kehonsa viimeiset voimanrippeet pitääkseen päänsä pinnan yläpuolella, aallot paiskasivat hänet rantakalliota vasten, hän valui alas kivikkoon ja jäi makaamaan selälleen. Meri tyyntyi, olentojen veri sulautui hiljalleen ulapan verenpunaan, tuli hiljaista ja rauhallista.

Kapteeni makasi rantakivillä kykenemättä liikkumaan. Yö pimeni ja Mereltä nousi usva, ja usva laskeutui myös kapteenin ylle. Raukeus hiipi hänen jäseniinsä ja sieltä kohti hänen henkeään, ja silmät pysyivät vain vaivoin auki.

Jokin loiskahti rantavedessä, ja usvan keskeltä erottui hahmo. Se nousi hitaasti aalloista, sen paljas liha tihkui verta ja merivettä, ja vaikka kapteenin silmät sumenivat, hän tiesi kuka se oli.

Hahmo lähestyi häntä, luomettomat silmät katsoivat häneen myötätuntoisesti ja huuleton suu väänntyi hymyyn.

”Rakas mieheni”, se sanoi. ”Meri on ottanut omansa. Olet tehnyt tehtäväsi, ja jäljellä on enää vain yksi asia.

Liity minuun ja Mereen. Ole yhtä lihaa kanssani, ikuisesti.”

Luuveitsi oli yhä kapteenin kädessä. Nainen lähestyi, ojensi käsiään häntä kohti, kutsui häntä... Mutta hänen veitsikätensä toimi vielä, se liikkui vaivalloisesti ja tuotti kipua, mutta totteli sentään hänen henkeään, ja hitaasti hän kohotti terän kohti ohimoaan.

Lihansa hän menettäisi, mutta henkensä hän saattaisi ehtiä pelastaa.

Jossain kaukana laiva purjehti vääjäämättä eteenpäin vailla miehistöä. Sen kammiot ja käytävät ja ruuma olivat tyhjät ja pimeät, ja Meren tuulet ja sateet olivat pyyhkineet pois kaikki jäljet miehistön kohtalosta. Mutta ruori oli sidottu paikoilleen, ja kurssi vei laivaa vääjäämättä kohti Lauttoja.

Ja laivan uumenissa, salaisessa kammiossa, odotti lokikirja, joka yhtä vääjäämättä vei viestiä Meren kansalle. Uusi aika oli alkamassa.

© Tuomas Saloranta 2010

“Merestä nousi pää on itsenäinen jatko-osa esikoisjulkaisulleni Lihan lapset (Usva 1/07). Samaan jatkumoon sijoittuu myös STk:n Hekuman huipulla -antologiassa julkaistu Peniskuiskaajat.”

© Sergey Nikolaev | Dreamstime.com

VILUKISSA

Markus Koskimies

Soitan kylmästä hytisten Anjan ovikelloa ja Skääriydyn tiukemmin toppatakkiini. Se ei tunnu lämmittävän lainkaan, vilu ja kylmyys tunkeutuu syvemmälle luihin ja ytimiin. Huulilävistyksset ja korvakorut tuntuvat jäätyvän kiinni ihooni.

”Kirsi!” Anja huudahtaa oven avattuaan. ”Sinua ei olekaan näkynyt hetkeen. Tule ihmeessä sisään.”

Suljen oven perässäni ja riisun kenkäni eteiseen.

”Etkö riisu takkiasi?” Anja kysyy.

”Pitäisin sen mieluummin päällä, ainakin hetken.

Minua paleltaa ihan hirveästi.”

Anja nyökkäilee hymyillen.

”Niin, sinähän olet aina ollut sellainen vilukissa. Miten ihmeessä selviät, kun lämpötila laskee nollan alapuolelle?”

Sitä minäkin ihmettelen. On vasta lokakuun alku, ulkona puhaltaa jäätävä viima. Ei kestä enää kauaa, kun vetinen tihku vaihtuu jäähileiksi ja lumeksi. Talvi on minulle kauheaa aikaa, suurimman osan ajasta makaan horteessa peiton alla, etsien epätoivoisesti lämpöä kuumavesipulloista ja sähkölämmittimistä. Täksi talveksi olen ostanut itselleni lämpölampun sänkyyni päälle ja toivon sen auttavan minua edes hiukan.

Kävelen kohmeisena Anjan perässä keittiöön, Kistun tuoliin ja haudaudun syvälle takkini sisälle. Anja on laittamassa ruokaa. Sähköuuni säteilee miellyttävästi. Koetan keplotella itseni niin lähelle sitä kuin vain ikinä pystyn.

”Onko sinulla nälkä?” Anja kysyy.

”Vähän.”

Vatsani kurnii tyhjillään. En edes muista, milloin olen viimeksi syönyt.

”Milloinkas me viimeksi näimmekään?” Anja kysyy. ”Oliko se kesällä?”

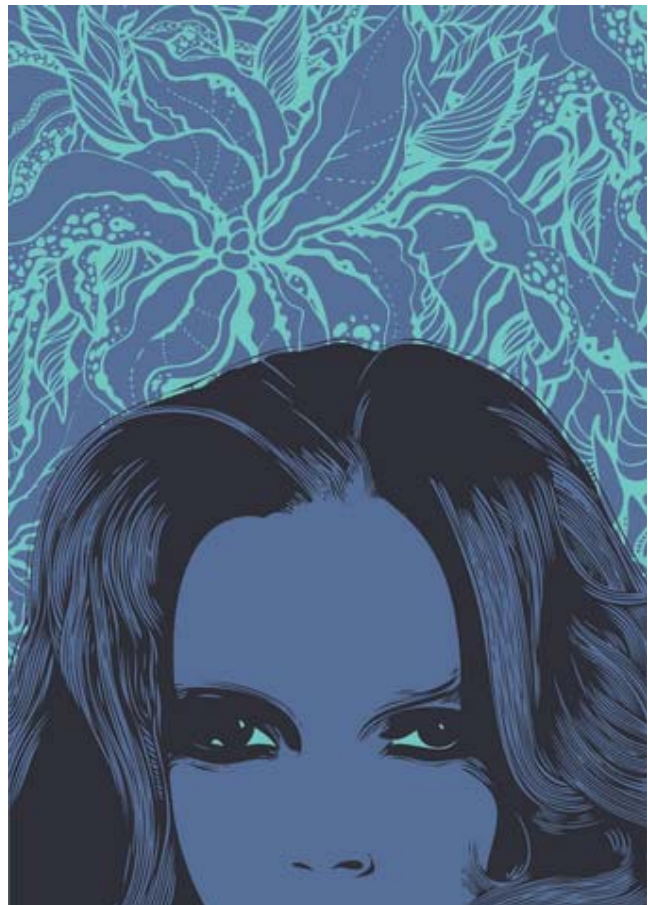
”Oli, joo, lekottelimme uimarannalla.”

Mieleeni tulvahtaa ihana lämpö muistelllessani kesää. Aurinko paahtaa täydeltä terältä, ilma väreilee lämmöstä, asvaltti ja kivitalojen seinustat hohkaavat. Vanhemmiten en enää saa Anjaa houkutelluksi makoilemaan talojen katoille, mutta uimarannalle hän lähtee vielä mielellään kanssani. Kun vain valitsee paikan hyvin, niin vilvoittava tuulenvire ei pääse häiritsemään.

”Niinhän se olikin...” Anja sanoo mietteliäänä. ”Josta tulikin mieleeni, että kuinka se kielilävistyksesi voi?”

”Ihan hyvin”, vastaan ja toivon, ettei Anja pyydä esittelemään sitä. Se ei ole enää mikään lävistys, kieleni on halki. Opettelin kaksi viikkoa ääntämään kirjaimet uudestaan.

”Minä en kyllä aina ymmärrä sinua”, Anja naureskelee ja pyörittelee päätään. ”Mistä ihmeestä sait

© Jumpingsack | Dreamstime.com

päähäsi tuon lävistysvillityksen?”

”En minä oikein tiedä”, kohauttelen olkapäitäni.

”Jotenkin vain.”

Anja raottaa uunin luukkua.

”Kohta ruokakin on valmis”, hän sanoo. ”Et muuten varmaan ole vielä nähnyt Viiviä?”

”Ei, en ole, mutta kerroit kyllä siitä puhelimessa.”

”Tahtoisitko nähdä?”

”Toki.”

Viivi on Anjan uusi rotta, joka on häkissään olohuoneessa. Anja avaa häkin luukun ja ottaa rotan käsiinsä. Se nuuhkii ilmaa viiksikarvat väristen ja kiipeilee pitkin Anjan puseroa.

”Taavihan - se lemmikkihamsterini, muistathan - katosi jonnekin”, Anja sanoo minulle. ”Karkasi varmaan häkistä tai jotain, sellaisiahhan hamsterit ovat. Sinähän pidit rotista?”

Kyllä, nyökkään, pidän rotista ja jyrsoista yleensäkin, pidän niistä valtavasti. Ne ovat pieniä, pehmeitä, ihania ja lämpöisiä. Erityisesti lämpöisiä.

”Ota sinäkin itsellesi rotta?” Anja ehdottaa ojentaessaan Viiviä minulle.

”Äh, minun hoidossani ne eivät säily pitkään”, vastaan murheellisesti silittäessäni sylissäni olevaa rottaa. Se on ihan totta, saan joskus työpaikkani koe-eläinlaboratoriosta rottia, ihan ilmaiseksi, mutta niistä ei ole kauaa iloa.

Palaamme keittiöön ja juttelemme niitä näitä. Se on mukavaa, pidän Anjasta paljon. Katamme pöydän, otamme ruoan uunista ja syömme. Tai oikeastaan Anja syö, minä maistan ruokaa lähinnä näön vuoksi. Hyvää se toki on, mutta minulla ei ole oikein enää nälkä.

”Mitä Artulle kuuluu?” Anja kysyy istuessamme pöydän ääressä.

”En tiedä”, kakistelen. ”Meillä - meni kesällä poikki.”

”Sepä surullista”, hän sanoo myötätuntoisesti. ”Ja sinä kun olit niin onnellinen hänen kanssaan.”

Huokaan. En tiedä, olinko oikeastaan onnellinen

Artun kanssa, mutta minulla on tapana takertua ihmisiin, miehiin ja naisiin. Niin kuin Anjaankin. Kaipaen lämpöä, kaipaen lämmintä vartaloa, jonka ympärille kietoutua. Mutta en juuri kaipaa seksiä ja kumppanini tuntevat aina lopulta olonsa petetyiksi ja hyväksi käytetyiksi. Niin Arttu kuin Anjakin, ja se on surullista.

Minulla ei ole nyt ketään ja talvi on tulossa. Tunnen itseni niin epätoivoiseksi, että ajattelen jopa hankkivani ison koiran lämmikkeeksi. Mutta niitä joutuu käyttämään ulkona monta kertaa päivässä. Pelkkä ajatuskin lenkittämisestä talvipakkasella tuntuu puistattavalta.

Ilta on hämärtyvässä ja minun alkaa olla aika lähteä kotiin. Koleaan syysiltaan lähteminen tuntuu vastenmieliseltä ja vaikealta.

”Jää toki yöksi”, Anja ehdottaa. Hän ehdottaa sitä vakavissaan.

Se tuntuu vastustamattomalta ajatukselta. Ajattelen Anjan lämmintä, pehmeää ja runsasmuotoista vartaloa, ja tunnen pakottavaa halua myöntyä ehdotukseen. Näen Anjasta päälle päin, että hän kaipaa minua, vaikka onkin aiemmin pettynyt ja turhautunut kanssani, aivan niin kuin Arttukin. Hänen silmänsä ja eleensä suorastaan karjuvat pakahduttavaa halua repiä vaateet yltäni ja viedä minut sänkyyn.

Kieltäydyn tarjouksesta. Rintakehää puristaa. ”Kyllä minun täytyy lähteä jo kotiin”, sanon nieleskellen. Pala kurkussa ei tunnu lähtevän millään pois.

Anja nyökkää. ”Mutta käy toki useammin”, hän sanoo koettaen peittää pettymyksen tunnettaan.

”Tokihan”, lupaan.

”Minnehän Viivi on muuten kadonnut?” Anja kysyy ollessani ovelta. ”Et sattumoisin ole nähnyt sitä nyt äskettäin?”

© Markus Koskimies 2010

PUNAORVOKKIEN LAULU

Mari Saario

© Polina Pomortseva | Dreamstime.com

— **S**nap, crackle ja pop, sano. Teemu korkkasi kaljan reippaalla ranneliikkeellä, korkki lennähti kauas pusikkoon. Pete kurottui omalta kiveltään vastaanottamaan pullon.

– Tähän on kuin paraskin viisikko, eväsretki keskellä metsää. Kumpi teistä on se koira?

Jaakko ei tarttunut asiaan. Oli hänen ehdotuksensa, että he menisivät istumaan kaljojen kanssa vähän pidemmälle pusikkoon. Tanssilavan parkkiksella oli liikaa sukulaisia ja tuttuja liikkeellä. Vaikka se oli vähän kakaramaista, hän ei oikein osannut olla sitä eikä tätä näillä kotikulmilla. Jätkät olivat halunneet juntimeininkiä, joten saakoot sitä nyt sitten koko hemmetin rahan edestä.

Seuraava korkin poksahdus ja Jaakkokin sai kaljan. Yllättävää kyllä, se oli hiukan viileä. Kaljat järkännyt naapurin Lassen isosisko oli varmaan pitänyt niitä jossain maakellarissa. Hyvä niin, viileänä sen sai helpommin alas ja päähän. Päättäväisesti Jaakko nieleksi puoli pullollista, kyllä se tästä helpottaisi. Pete oli kuitenkin huomannut hänen huonotuulisuutensa.

– Hei kone älä hyydy, mikä miestä vaivaa?

– Ei mikään.

– Sä olet meidän paikallisopas ja me ollaan maksavia asiakkaita, älä unohda sitä bensavelkaa jonka sä oot mulle edelleen auki. Joten viihdytä nyt vähän, kerro paikallisjuttuja.

– Joo, mummoa kehiin, mölähti Teemu, joka oli normaaliin vauhtiinsa jo vetänyt ensimmäisen kaljan ja

aloitteli seuraavaa.

– Ei mua nyt huvita. Vedetään nää ja mennään sitten kattoon, jos mun täti on jo tullut lipunmyyntiin. Mun pitää olla senverran selvä, että mää saan siltä leimasimen lainaan. Päästään katsastaan muutakin naistarjontaa kuin ne pari siellä parkkiksella ja nitrodiskot.

– Joo, se vaalee maistuis varmaan mullekin. Minkähän ikäinen se on?

Teemunkin mieli palasi tyttöihin, jotka he olivat nähneet parkkiksella. Jaakko arveli, että Teemun ihaillema vaalea oli nuorempi, ehkä heidän itsensä ikäinen, mutta tummemmalla olisi voinut olla ajokorttikin. Se oli näyttänyt oikealta naiselta. Nuorempi taas oli ollut todella söpö, aika pyöreäperäinen ja lyhytjalkainen mutta sellainen mukavan oloinen.

Jos jätkät eivät olisi olleet paikalla, Jaakko olisi saattanut jopa hiippailla sisälle ja käydä pokkaamassa tytön johonkin sopivaan tanssiin. Täkäläisiä se ei ollut, joten se olisi ollut helpompaakin. Jaakko tiesi, että selviytyisi ainakin valssista, humpasta ja jenkasta. Kun oli ollut kakarasta asti tätien tanssittavina niissä kaikenmaailman kesähäissä.

No, kai Teemu oli jo pilannut joka tapauksessa hänen mahdollisuutensa niiden kahden suhteen ihmettelemällä kovaan ääneen niiden vaatteita. Jaskan täytyi myöntää, että tyttöjen vaatteet olivat olleen oudon vanhahtavia, mutta lavoilla leikittiin jotain entismaailmaa.

– Hei Jaska herätys, selitä nyt vielä nää lavakuviot, miten täällä pääsee lähituntumaan?

Jaska huokaisi. Ei hän olisi halunnut olla mikään maalaiselämän asiantuntija. Siksi hän lähti itse aina keskustaan Teemun, Peten ja muiden luo. Mutta kun jätkät olivat päättäneet, että lähdetään katsomaan Sorsakoskea ja hän oli ollut auki bensarahoja Petelle, niin ei siinä muu auttanut.

– No lavoilla se menee niin, että miehet hakee tanssiin. Naiset menee seisoon riviin ja kun musiikki alkaa, niin mies menee ja hakee ketä haluaa. Sitten tanssitaan aina kaksi tanssia ja sitten se nainen palaa riviin ja miehet menee omaansa ja sitten haetaan uudestaan. Ja tanssivat muijat pukeutuu usein vähän vanhanaikaisesti.

Teemu hytkyi naurusta ja Jaakon korvia kuumotti. Voi jeesus hän kuulosti juntilta. Mutta niin se homma meni hirvipeijaisissa ja muissa kyläjutuissa. Pete ei kuitenkaan nauranut.

– Siis että kun mies kysyy, niin naisen pitää suostua. Vaikka äijä olis minkämoinen? No mites jos muija sitten on kiinnostunut jostakin?

– En mä ihan tosi ole mikään asiantuntija. Mä olen vaan kuullut, kun se Lassen sisko valittaa, että kaikilla lavoilla ei ole naisten hakua. Silloin on nimittäin naisten vuoro valita.

Teemun kasvot olivat hetken kauhistuneet.

– Mä en kyllä mene tonne sisään ollenkaan. Eli siis joku kakssataakiloinen muija voi tulla kiskomaan mut lattialle humppaamaan? Tää menee nyt vähän liian jännäksi mulle, kiitos vaan.

Jaakko huokaisi kyllästyneenä. Teemu nyt tuskin oli missään todellisessa vaarassa liian isoissa farkuissaan. Se kutsui itse niitä hopparihousuikseen, vaikkei äitinsä vuoksi voinut antaa niiden roikkua kunnolla vaan ne piti kuroa vyöllä naurettavalle pussille.

– Sun poikuutes on kuule täälläkin ihan turvassa. Ei kenenkään ole pakko tanssia, jos ei halua.

Lassen sisko oli tosin jatkanut, että naisen ei oikeasti kuitenkaan auttanut kieltäytyä, ellei mies ollut aivan kaatokännissä. Eikä välttämättä silloinkaan. Miehet nimittäin pitivät toisiaan silmällä. Jos nainen antoi jollekin pakit, ei sitä haettu välttämättä enää koko iltana.

Pete ei kuitenkaan jatkanut naisaiheesta vaan osoitteli kauemmaksi metsään, jonne lavan parkkipaikalta lähtenyt polku edelleen kiemurteli.

– Mikä tuolla on, lisää huusseja vai?

Jaakko koetti miettiä. He olivat kävelleet

parkkipaikalta hakemaan kaljat ja sitten metsäpolkua eteenpäin näille kiville. Ei hän ollut näillä lavan nurkilla yleensä pyörinyt, ei täällä käyty edes marjastamassa. Sitten hän hahmotti, missä he istuivat maantiehen nähden.

– Joo, se menee varmaan hautausmaalle, vaikka menee sinne varsinainen tiekin tuolta vähän matkan päästä.

Teemu melkein pärskäytti kaljansa ja päätyi yskimään.

– Hetkinen, eihän täällä kylällä mitään kirkkoo oo. Meillä on keskustassa ja järven takana vasta seuraava, kyllä mä nyt sen tiedän. Mitä ihmettä sä nyt yrität keksiä?

Jaakko huokasi. Ei sille mahtanut mitään, tästä tuli mummojuttuja. Teemu aina irvaili hänen isoäitinsä tarinoista, joita kuulemma riitti joka talosta ja tienhaarasta. Jätkät taas eivät liikkuneet tällä puolen kunnanrajaa eikä niillä ollut sukulaisia. Ellei Jaakko olisi päättänyt tapella puolen suvun kanssa ja lähtää lukion sijasta amikseen, eivät he varmaan olisi koskaan tavanneet toisiaan saati Peteä. Eivät ne voineet tietää.

– No ei siellä mitään kirkkoo ole vaan semmoinen vanha punasten hautausmaa.

– Mitenniin punasten, kysyi Teemu hölmistyneenä, jeesus se oli pässi.

– Joo kato Teemu sinne haudataan vaan punanahkoja, irvisteli Pete. Se oli tajunnut.

– Emmä ole koskaan käynyt siellä, kun mulla ei ole siellä sukulaisia tai mitään, jatkoi Jaakko. Mutta siellä on joku muistokivi tai semmoinen ja sitten jonkin verran hautakiviä ja aita ympärillä. Joskus jotkut puolueet vie sinne kukkia.

Teemulla ei kuitenkaan ollut sytyttänyt vielä kukaan.

– Mä en kyllä tajua, miks ihmisiä on haudattu tänne keskelle mettää.

Peten ääni oli yllättävän vaisu.

– Ne taidettiin myös ampua sinne, ne haudatut?

– Niin kai, emmä tiedä.

– Eikun mun faija joskus puhui, että sen isä oli ollut Tampereella ihan nuorena. Silloin kun siellä tapeltiin. Sen veli oli ammuttu ja isä vangittiin ja sellaista kaikkea. Ei faija siitä muuten puhunut, mutta kakarana sen oma faija oli kieltänyt sitä leikkimästä jonkun talon pihassa, kun ne oli jotain lahtaajia.

– Lahtareita, Jaakko korjasi automaattisesti. Ala-asteella hän oli pelannut jalkista yhden Vesan kanssa ja oli käynyt niillä usein, mikä oli tehnyt mummun

happameksi. Kerran se oli puuskahtanut äidille, että ne Karilinnalaiset olivat kommunisteja. Silloin äiti oli sanonut, että jätät lapsen rauhaan niin vanhoista jutuista.

– Enmä tiedä kuin talvisodan, suosi suomalaista ja potki pakolaista, Teemu palautti keskustelun normaalille tasolleen.

Pete kuitenkin katseli metsään päin mietteissään ja otti pitkän ryypyn.

– Oli se aikamoinen juttu kumminkin. Jos meidänkin linjalle tulis joku luokkaan yhtenä päivänä että nyt nappi ottaan vääränlaisille. Vaikka kai me kaikki raksalaiset oltaisiin punaisia.

– Kai me oltaisiin, totesi Jaakko. Hänestä tuntui, että koko ilta oli mennyt värien puheenaiheiden väistelyyn. Hän kuitenkin koetti vielä kerran.

– Hautausmaasta ja tosta tieltä kerrotaan tietysti kaikenlaisia kummitustarinoita.

– No, menee tässä vielä yks mummojuttu, mulla on vielä pullossa jäljellä, Pete nyökkäsi hyväksyntänsä.

– Siinä tiellä on tapahtunut joskus kolkyt vuotta sitten onnettomuus, jossa kuoli sellanen vanha mies täältä kylältä. Uusniskan Topias, sen poika on muuten lukion rehtorina.

– Jaa Paskis vai?

Jaakko nyökkäsi. Rehtori Uusniska alias Niskapaska, isän pomo, joka äidin mukaan oli päässyt virkaansa puoluekirjalla ja sukulaissuhteilla. Tunnettiin taidoistaan itkettä hiljaisempia oppilaita ja erottaa määrääjäksi äänekkäämpiä.

Paskis oli ollut yksi syy, miksi Jaakko ei ollut halunnut lähimpään lukioon. Äiti oli kuitenkin sanonut, että kotoa ei vielä sen ikäisenä muutettu pois. Jaakko oli ilmoittanut, että menisi sitten sellaiseen kouluun, josta pääsisi pian hommiin tienaamaan omat vuokratransansa. Äkkiä Peten heittäjä pullonkorkki napsahti otsaan ja palautti Jaakon asiaan.

– Niin, tää Topias. Se oli ollut täällä lavalla tansseissa. Sillä oli vanha autonrämä, johon se yritti aina saada tyttöjä kyytiin. Silloin kerran se lähti taas täältä lavalta ja kai se kännissäkin oli ja sillä sanottiin olleen kyydissä jonkun naisen.

– Kukaan ei tiedä miten kävi, oliko se hirvi tai ehkä se oli yrittänyt kopeloida sitä kyytiläistänsä. Mutta joka tapauksessa auto rysähti päin puuta ihan tossa lähellä. Äijä kuoli, mutta mitään naista ei koskaan löydetty.

– Sen jälkeen aina joskus, kun joku ajaa pyörällä

tota tietä yksinään, niin pyörä voi käydä yhtäkkiä raskaaksi polkee. Niin kuin joku olis tullut kyytiin istumaan. Mutta Sydänpohjan risteyksessä, tosta pari kilometriä meille päin se paino kevenee. Uusniskat on asunu siellä Sydänpohjassa, joten arvellaan, että se on se Topias-äijä yrittämässä kyydillä kotiin.

Jaakko tyhjensi viimeiset tipat pullostaan. Se oli hyvä tarina. Jätkät menivät kerrankin hetkeksi hiljaisiksi.

Viimein Pete heitti pullonsa pusikkoon ja nousi.

– Jaaha jätkät, lähdetään kattomaan, joko satu–Jaskan täti on kassalla, niin päästään sisälle.

Saat multaa–a–a–ii–i–don tunteen etkä mitä tahansa, Stätipaljettijakkuun pukeutunut laulajatar venytteli antaumuksella Mattia ja Teppoa. Teemu alkoi hihittää.

– Tiedätteks te mistä tuntee turkulaisen pummin? No sillä on Matti ja Teppo kukkarossa.

Kalja oli mukavasti päässä ja jopa Teemun vitsit hauskoja. Lisäksi paikalla ei ollut kovin montaa sukulaista tai naapurua. Täti oli vähän koettanut nuuhkia, mutta selvästi, hahhah, kännissä ollut Teemu oli kiinnittänyt sen enimmän huomion.

– No mitä te haluatte? Jaakko kysyi.

– Mä voisin aloittaa tosta, mylväisi Teemu ja osoitteli tuskallisen näkyvästi kohti naisten riviä. Nitro-osaston lisäksi paikalla oli aika paljon pareja mutta joitakin nuoriakin, ainakin muutaman vuoden heitä vanhempia.

– Kyllä tää tästä, hönkäisi Pete. Kun Sorsakoski tulee, silloin jengi pukkaa aidankoloista tälle puolelle ja livahtaa porukkaan. Meillä vaan oli tää Jaskalippu.

Pete kääri käsivartensa näkyvästi Jaakon hartioiden ympäri ja pudisteli häntä.

– Kun on suhteita näihin paikallisiin pamppuihin, niin voi tällaista raksamiestäkin onnistaa.

– Älä viitti, Jaakko yritti työntää Peten käden pois.

– Jaa yrität sä syrjiä, eikä tämmösen köyhän seura kelpaa? Mikä suurtilallisen poika sää olet? Eiks hei sun isäskin oo joku rehtori.

– Opettaja se vaan on.

– Sama se, Pete korotti ääntään ja nyt heitä jo vilkuiltiin.

– Älä käy kuule mulle. Kun vallankumous tulee niin se on nappi ottaan tollaisille, hahhaa. Kaikille opettajille ja muille herroille. Mennään Tampereelle kattomaan eikä nyt puhuta Tapparasta ja Ilveksestä. Vai punasten

hautausmaa, osataan niitä kuule täyttää muunkin värisillä.

– Ei jumalauta, tollasia et täällä puhu. Tule, mä tarjoon munkit.

– Millä tarjoot, kun on bensarahatkin lainannu köyhältä, herra isoherra.

– Ei oikeesti, toi ei oo enää hauskaa. Mä tunnen ton yhden kahvilanpitäjän. Ne tekee munkit täällä itte ja siellä on aina jotain vähän epäonnistuneita. Eiks sulla oo nälkä? Tuu säkin Teemu nyt, ennen kuin joku alkaa ottaa Peten tosissaan.

Jaakko tarttui Peteä käsivarresta ja retuutti hänet pois salista. Pete oli tavallisesti porukan älykkäin. Mutta joskus sen pään sisällä menivät ajatukset ihan eri tavalla kuin muilla. Silloin ei tiennyt, oliko se tosissaan vai ei. Jaakosta tuntui, että Peten olisi pitänyt tulla näyttelijäksi tai joksikin muuksi taiteilijaksi.

He saivat kahvilan Pirkolta kuusi hiukan liian tummaksi paistunutta munkkia, Jaakko tunki niistä yhden Peten suuhun ja kaikkia nauratti taas. Teemu puolestaan osti pullon jaffaa ja poistui sen kanssa hetkeksi ulos. Palatessa sillä oli ovela ilme. Jaakko otti varovasti ensimmäisen hörpyn tarjotusta pullosta ja tunsu poltteen suussaan.

– Jätkä on saanut jostain kossua!

– Kyllä Teemu–setä järkkää. Ukko otti eilen veljensä kanssa ja kun ne kävi röökillä, mä nappasin vajaan. Ei ne siinä vaiheessa enää muistaneet paljonko oli mennyt. Saa tästä vähän vauhtia.

Hyvä fiilis alkoi palata. Sorsakoskeen oli vielä puolisen tuntia ja paikallinen yhtye veteli viimeisiään. Oli kivaa vain istua ja katsastella paikan naistarjontaa. Tanssivista hyvännäköisistä suurin osa oli kuitenkin sen ikäistä, että korkeintaan Petellä olisi saattanut olla mahdollisuuksia, se väitti pokanneensa jonkun yli kaksikymppisenkin.

Nuorempiakin alkoi hiippailla ulkoa etsimään paikkoja lavan läheltä. Jaakko nyökkäsi pienesti yhdelle entiselle luokkakaverille, joka oli mennyt lukioon. Se vaalea söpö tyttö oli myös paikalla tummemman kaverinsa kanssa. Ne tanssivat tottuneesti, mutta kummallakaan ei ollut vakiparia. Jaakko alkoi uudelleen miettiä mahdollisuutta hankkiutua jollakin lailla puheisiin, kun paljettitakkinen tati kajautti yhtäkkiä mikrofoniin:

– No niin, nyt ovat edessä viimeiset laulut, ennen kuin me toivotamme poikien kanssa hauskaa illanjatkoa ja päästämme Topin tänne lavalle. Vedetäänpä naistenhaulla tämä loppusetti, älkää tytöt päästäkö miehiä helpolla. Nyt tulee meinaan Sata salamaa!

Väkijoukossa syntyi kuhinaa. Osa pareista jäi seisomaan hämmentyneenä tanssilattialle, osa miehistä pakeni melkein kauhuissaan kohti ulko-ovea ja kahvilaa ja kokeneimmat emännät nykivät hameitansa suoraan ryhtyessään arvioimaan salin sonnitjarjontaa. Tytöt pääsivät huomaamatta heidän pöytänsä vierelle asti.

– Tuletko sinä tanssimaan?

Jaakon suunnattomaksi hämmästykseksi se oli parkkipaikan tumma tyttö. Sen vaalea kaveri hymyili nätisti takavasemmalla Teemulle, joka näytti siltä, että karkaisi piirroselokuvatyyliin seinän läpi.

Jaakko tajusi, että juuri tällaisia tilanteita varten tädit olivat hinkanneet hänen kanssaan hirvipeijaisissa ykskaksvasenkakskolme ja ympärineljä. Hän nyökkäsi, hymyili ja nousi ylös. Tummatukkainen tuoksui vanhanaikaiselta hajurvedeltä. Jaakko painoi oikean kätensä selkään, lihakset tuntuivat selvästi ohuen mekon läpi. Vaalean kaulan iho oli melkein huulien ulottuvilla, veri virtasi sormista takaisin krooppaan ja lämmitti kaiken mennessään.

Musiikki alkoi. Tummatukkainen liikkui aikuisesti, sen krooppa oli lähellä ja eli kevyesti koko ajan musiikin tahtiin. Jaakko sulki silmänsä nauttiakseen.

Aivan liian pian solisti rykäisi mikrofoniin ja tummatukkainen pysähtyi odottamaan uuden tanssin alkua. Juonto kuului huonosti eikä Jaakko erottanut kuin muutaman sanan kannipumpulin läpi. Jotain siitä, miten seuraavaa laulua oli erityisesti toivottu.

– Oletko sinä tältä kylältä?

Paljettitäti aloitti taustalla pehmeästi jonkin kammottavan synkän kappaleen, mutta sellaisia ne iskelmät yleensä kai olivat. Jaakko tunsu, että voisi esittää vaikka olevansa oma itsensä.

– Mä olen tosta vähän matkan päästä. Nevahaarasta, oikeestaan.

Tummatukka jäykistyi. Jaakko yritti miettiä, oliko se tutun näköinen, mutta mieleen ei tullut ketään. Olisi helvetin noloa jos se olisi ihan nurkilta. Jaakko yritti keskittyä laulun sanoihin puhuaakseen jostain muusta. Paljettitäti lauloi merkillisiä. Kerran ketjussa keskiyöllä kuulat kulkiivat kulkuaan, maahan painui kaunis päänsä,

veri pulppusi rinnastaan. Helvetin hilpeää, mutta muutakaan puhuttavaa ei ollut.

– Ööh, aika erikoinen biisi.

Tummatukkainen nyökkäsi pienesti.

– Se on punaorvokkien laulu.

– Sä tunnet tämän kappaleen?

Vino hymy ja pieni nyökkäys ennen kysymystä.

– Nevahaarasta. Oletko sinä siis Eevin poika?

– Nyt sä sekoitat jotain. Mun mum... isoäiti on kyllä Eevi, mutta se on jo yli yhdeksänkymppinen.

Tummatukkainen pysähtyi taas hetkeksi.

– Niin, minä varmaan sotkin. Onko sinun äidinäitisi jo niin vanha?

– Ei, mun fajian äiti se on. Mutta tosi virkeä kyllä vielä.

Paljettitädin ääni kohosi kertosaakeeseen. Sinne kätkimme koivun alle kevätkeijumme kaunoisen, kevättuoksuisen koivun oksaan sidoin liinansa punaisen. Äkkiä Jaakosta tuntui siltä, ettei tämä iskelmä voinut olla ihan tavallinen. Hän koetti vilkuilla ympärilleen mutta koko sali tuntui olevan täynnä hiljaa ja keskittyneesti tanssivia pareja. Sitten hän näki Teemun ja vaalean tytön lähellä seinää ja nyökkäsi paria kohti.

– Sun kaveris on aika kova. Mä olin satavarma, että Teemua ei saisi lattialle.

Tummatukkainen vilkaisi ja aika helkkarin kiva vino hymy nykäisi suupieltä ylöspäin.

– Katriina voi olla hyvin määrätietoinen, kun se tuuli sattuu. Mistä sinä tuon pojan tunnet?

– Me ollaan samalla linjalla, raksalla.

– Millä?

– Ammattikoulun rakentajalinjalla, mä ja mun molemmat kaverini, vastasi Jaakko ja luokitteli tummatukkaisen mielessään lukiolaiseksi.

– Niin, se sinun toinen ystäväsi. Mikä hänen nimensä on?

– Pete.

– Tanssiiko hän?

– Emmä usko.

Musiikki voimistui ja laulaja veti bändistä kaiken irti. Peto hirveä henkeäs vaani, susi valkoinen surmasi sun. Mutt´ muistaen kalleimpaani, tie kostohon kulkevi mun.

– Varsinainen Elämää juoksuhaudoissa, totesi Jaakko jotain sanoakseen.

Tummatukkainen tyttö sävähti selvästi.

– Mitä, mitä sinä sanoit, missä haudoissa?

– Eikun juoksuhaudoissa. En mä oikein piittaa tämmöisestä musiikista. Liian synkkää.

– Juu. Kuule, näetkö sinä sitä Peteä missään?

Näin siinä kävi. Pete sai aina kaikki naiset, hemmetin pitkinen ripsineen ja surullisine silmineen. Musiikin vaimentuessa Jaakkoa lakkasi yllättäen huvittamasta kakkosmiehen asema.

– Hei, mun täytyis mennä vessaan ja röökille.

Riittääkö tää?

Nainen nyökkäsi, sillä Pete ilmestyi näkyviin, merkillinen laulu loppui ja väki hyrähti taas keskustelemaan. Jaakko saattoi kiukkua nieleskellen tytön suoraa päätä Peten lähetyville.

Koko ilta oli loppujen lopuksi pirun paska keikka. Jaakko oli vielä velkaa bensastakin. Kun naapurin nuorempi isäntä uusine vaimoineen oli kävelemässä portille päin, Jaakko hetken mielijohteesta kävi kysymässä kyytiä. Mopokin sai jäädä. Jätkät pitäkööt huolen itsestään.

Teemu soitteli seuraavana iltapäivänä intoa täynnä, sillä ja Petellä oli riittänyt meininkiä niiden tyttöjen kanssa loppuun asti. Jaakko koitti ilkeästi kysyä, että oikeinko kädestäpitämiseen oli päästy, mutta Teemulle ei mikään sellainen mennyt perille. Se sanoi, että seuraaviin tansseihin lähettäisiin taas.

Jaakko totesi löytävänsä parempaakin tekemistä kuin katsoa vierestä jätkien sekstaamista. Teemu kysyi, että mummonsako kanssa Jaakko sitten aikoi sekstata, jos ei kerran meno maistunut. Puhelu päättyi, kun Jaakko toivotti jätkeille hauskaa kesää nitrodiskon parissa ja Teemu ilmoitti, että Pete muuten kaipasi bensarahojaan. Jaakko löi luurin kiinni.

Baibbaibieibeibikuudbai... Jaakko yritti sulkea radion mutta Cat Catin ärsyttävä kappale ehti saada tukevan otteen hänen mielestään. Nyt olisi sitten koko illan että itke en, kun loppuu tää. Täydellinen loppu täydelliselle päivälle ja täydelliselle kesälle, helvetti.

Pari viikkoa sitten isä oli mukamas vahingossa unohtanut kasan iltalukioesitteitä olkkarin pöydälle. Äiti oli komponnut, että sehän voisi olla vaikka kuinka hyvä juttu, miten käytännön tutkinto olisi hyvä pohja, voisi myöhemmin hakea vaikka arkkitehdiksi.

Jaakko oli koittanut olla hermostumatta. Ei

häntä aina huvittanut ollenkaan ajatus palaamisesta raksalle. Muutaman asiallisen tyyppin lisäksi oli liikaa pillu–ja–pullo–sakkia tai kuten Pete oli niitä kuvannut, sitä porukkaa joka nosteli Anttilan postimyyntikuvastojenkin alusvaatekuvia toiveikkaasti valoa vasten.

Mutta lopulta Jaakko oli kuitenkin huutanut niille olevansa raksalla lopun elämäänsä. Hän tiesi itsekin, että se oli ollut kakaramaista, mutta ajatus Pete ja Teemun tapaamisesta huomenna otti myös päähän. Niinpä hän nyt makasi huoneessaan luukuttaen Gunnareita niin paljon kuin stereoista lähti.

Sen lavakatastrofin jälkeen he eivät olleet olleet jätkien kanssa oikeastaan missään tekemisissä. Jaakko oli käynyt pari kertaa kylillä ja kerran hän oli nähnyt kioskillä Teemun, joka oli moikannut ja kysynyt, tiesikö hän, että Pete oli Anniinan kanssa. Eli sen tumman naisen, jonka se oli tavannut lavalla. Keskustelunaihe oli vienyt Jaakolta taas fiiliksen eikä hän saanut aikaiseksi yrittää enempää. Ei Petekään tuntunut kaivanneen hänen seuraansa.

Mutta nyt oli kesä ohi ja huomenna edessä koulu ja Pete, joiden molempien kanssa pitäisi pärjätä. Jaakko iski pari kertaa nyrkillä sohvan selkänojaa. Isä varmaan itkisi ilosta, jos hän ilmoittaisi lopettavansa raksalla ja käyvänsä iltalukiota inttiin asti, mutta sekään ei tuntunut oikealta.

Ikkunasta kuului variksen räkäisy. Jaakko näki, miten autotallin katonharjalle oli istunut neljä lintua. Lintujen harmaa näytti valjulta uudenkarheaa kattohuopaa vasten. Se oli ollut paras juttu koko loppukesässä. Mummu oli saanut idean tai ainakin sanonut sen ääneen, niin, ettei Jaakon tai isän kummankaan täytyntä antaa varsinaisesti periksi.

Kattorempasta saamistaan satasista Jaakko oli pistänyt suurimman osan pankkiin autotilillensä mutta pari hän aikoi tuhjata seuraavalla viikolla. Voisi käydä pitsalla ja ostaa kunnan juomat koulunavajaisia varten. Ja saisi maksettua bensavelat Petelle.

Jaakko kääntyi selälleen ja tuijotti kattoon. Pian alkaisi työharjoittelu, jonka jälkeen voisi saada kesäduunia. Kunnolla omaa rahaa. Jos olisi oikein hyvä, voisi saada hommia illoiksi ja viikonlopuiksi. Katse kiersi huonetta ja omia kamoja, ne olisi upeaa saada muuttaa omaan kämppään. Pitäisi ottaa selvää, mitä pienten kämppien vuokrat keskustassa olivat. Ainoa tapa päästä oikeasti rauhaan vanhemmilta olisi vetää

omalla tavalla eteenpäin.

Äidin ääni ja koputus eivät ensin kuuluneet kunnolla Axl Rosen venyttäessä You could be mi–i–i–ine. Vastahakoisesti Jaakko säätii ääntä pienemmälle.

– Jaakko, puhelimeen.

– Onko sulla luuri?

– On se minulla tässä.

Jaakko nousi ja avasi ovea sen verran, että sai äidiltä irtoluurin, johdoton puhelin oli ollut hänen vaatimuksensa. Koska äiti ei sanonut mitään, Jaakko ei paiskannut ovea kiinni eikä lukinnut sitä. Äiti ei myöskään jäänyt oven taakse. Linnarauha. Jaakko nosti puhelimen korvalleen ja vilkaisi kelloa. Se oli jo puoli kymmenen, kuka ihme soitti tällaiseen aikaan.

– Jaska puhelimesta.

– Helvetti, mitä mä teen?

Purskaus tuli jo ennen kuin Jaakko oli ehtinyt sanoa kunnolla nimeään loppuun. Soittaja oli selvästi Teemu ja se oli myös ainoa selvä asia, mitä mieheksä oli.

– Miten sä olet tommoisessa kunnossa tänään?

Sunnuntai–iltana? Meillä on koulunavajaiset vasta ens perjantaina.

Mielikuva paksulinssisestä ja –nahkaisesta raksan vastaavasta linjaopettajasta nousi Jaakon mieleen. Se oli päättänyt koulua pojista miehiä ja oman vankan kokemuksensa mukaan väitti, että krapula koulussa tiesi krapulaisia työaamuja ja olisi lopun alkua kaikille.

– Kai sä tajuat mitä Kiikari tekee, jos sä jätät kannistä tai krapulasta kiinni?

– Se ampuu kaikki, Teemu sai hönkäistyksi.

– Just joo, pistää kilon paloiks tai ainakin peruuttaa ne aloitusbileet. Olsit nyt vähän miettinyt. Onko Pete sun kanssa vai oletko sä yksin?

– Ei sä et tajua, Teemu miltei nyhkytti. Pete, se ampuu, nyt Teemu melkein huusi puhelimeen.

– Mitä ihmettä te nyt ootte suunnitelleet, toi ei kulosta millään tavalla hauskalta.

– Ei kun se aikoo ampua. Oikeasti. Mennä lukiolle ja ampua niin paljon kuin voi, mitä vittua me nyt tehdään?

Koko maailma muuttui merkilliseksi. Jaakosta tuntui, että hän seiso televisionruudussa. Huone oli lavastettu ja seinän takana seiso muita näyttelijöitä odottamassa vuoroaan. Nyt oli hänen hetkensä esiintyä, mutta hän seiso vain typeränä puhelinluuri kädessä. Hän ei muistanut, mitä piti sanoa tai tehdä. Linjan toisessa päässä Teemu nyhkytti ja kirjoili.

Vähitellen totuus tunki läpi. Ainakin Teemu oli

tosissaan. Silti osa Jaakosta halusi ymmärtää asian jollain muulla tavalla. Pete hän saattoi kusettaa tai keksiä ihan tyhmiä juttuja, se oli vedättänyt Teemua tai ollut jostain todella kiukkuinen. Ei se oikeasti mitään suunnitellut, eihän?

Jaakon katse harhaili ympäri huonetta. Roskiksesta pursusi kirkkaanvärisiä papereita. Iltalukion rypistyneet esitteet, jotka Jaakko oli jättänyt tahallaan isän nähtäväksi. Isän, joka oli töissä lukiossa. Lukiossa, jossa Pete aikoi ampua. Jaakko yritti vielä kerran.

– Hei kamoon, älä nyt viitti. Onko tää sun vai Peten sairas pila tai jos sä olet vaan liian kännissä, mitä sä olet ottanut?

– Jaska kuuntele nyt. Mä en tiedä ketään mua, jolle soittaa. En mä voi soittaa poliisillekaan. Mä olen huonoissa kirjoissa siellä. Sen takia me muutettiin tänne, kun mulla oli kaikenlaista siellä vanhassa paikassa. Porukat toi tänne ja pisti kouluun. Mutta ei mua uskota. Mutta sua uskotaan ehkä, kun sun isä ja kaikkea.

Kylmä kangistava olo lähti jaloista ja levisi yhä ylemmäs. Jaakosta tuntui, että hän jäättyi kokonaan, muuttui hauraaksi patsaaksi, joka työnnettäisiin kohta kumoon.

– Kerro mulle nyt kaikki. Ihan kaikki. Mä en tajua mitään.

Teemu kertoi. Niistä kahdesta työstä, jotka he olivat tavanneet lavalla. Miten he olivat sopineet tapaavansa uudelleen ja Teemu ja Pete oli olleetkin siellä tansseissa toisenkin kerran. Mutta Petellä ja sillä tummalla, jonka nimi oli Anniina, oli ollut enemmänkin. Pete oli ollut paljon poissa ja sanonut tapailleensa sitä.

Sitten syksy oli alkanut lähestyä ja Teemu oli puhunut koulun alkamisesta. Peteä ei ollut huvittanut. Se oli miettinyt, että haluaisi tehdä enemmän.

– Tiedätkö sä, Jaska, että Pete piirsi. Tosi hyvin.

Ei Jaakko ollut tiennyt. Eikä paljoa muutakaan, kuten että kesällä Peten isä oli jäänyt työttömäksi. Se oli ollut rekkakuski ja koko firma kaatui. Eikä kukaan saanut nykyään mistään töitä, paitsi naiset Tampereelta tissibaareista.

Yhtenä iltana Teemu oli nähnyt Peten ajavan ohi ja se oli pysähtynyt ja sanonut, ettei haluaisi takaisin raksalle. Ettei sieltä saanut töitä vaan että pitäisi lukea enemmän. Että se oli miettinyt lukioon vaihtamista

niin voisi alkaa vaikka arkkitehdiksi. Teemu kertoi, että Pete oli heittänyt sen niin kuin vitsinä ja ajanut pois. Tapaamaan sitä Anniinaa.

– Sitten mä näin sen vasta viikko sitten. Se soitti yhdelle leikkikentälle vetämään kännit. Kun mä menin sinne, se istui jollain keinuhevoseella ja oli melkein sammunut. Se keinutteli siinä itseään enkä mä koskaan ollut nähnyt sitä semmoisena. Mä otin kuitenkin pari kaljaa ja istuin siihen kanssa. Silloin se sanoi, että sen äijä oli sanonut, että sen pojasta ei tulis mitään perkeleen herraa. Että herrat kusettivat kaikkia ja että Pete palaisi raksalle syksyllä, jos aikoi asua kotona.

Jaakko kuunteli. Hän tiesi, että Peten äiti oli ollut työttömänä jo talvesta. Kaikkialla oltiin työttöminä mutta Peten porukoilla oli ollut tiukkaa alun perinkin. Ei ollut mitään isovanhempia tai muita auttamassa. Ei siinä paljoa lukiokirjoja ostettu. Yhden asian Jaakko kuitenkin tahtoi tietää.

– Miksi se ei soittanut mulle?

– No kun ei se oikein tiennyt, mitä se piti susta. Sähän valitit miten ärsyttävää susta oli, kun vanhempas halus sua lukioon. Sä olet itse okei mutta joskus Pete sano, että se olis ottanut sun fajias koska tahansa.

Kylmä painoi Jaakon kurkun kasaan ja liimasi kielen kitalakeen. Kysymys oli mahdoton mutta pakko se oli silti saada ulos.

– Senkö takia se valitsi nyt lukion... isän takia?

– Eikun se perkeleen muija, se Anniina, se kai siitä oli sille puhunut. Ne puhui kaikenlaisesta ihan oudosta, luokkien vihasta ja muusta semmoisesta.

– Siellä kentälläkö se siitä ampumisesta puhui. Kun oli kännissä?

– Ei kun se soitti pari tuntia sitten. Se tiesi, että mä en ikinä voisi soittaa poliisille. Se varmaan ajatteli, että mä en tunne ketään lukiolta. Se soitti sen takia, että jos se itte kuolee, niin pitää kattoo sen jonkun pöydän johonkin laatikoon, enmä muista edes mitä, siellä on joku kirje yhteiskunnalle, niin se sano. Kirje yhteiskunnalle.

– Mutta eihän sillä mitään asetta ole.

Jaakko ajatteli oman kotinsa asekaappia. Siellä olivat isän haulikko ja kivääri, Jaakon oma pienoiskivääri ja ilmakko ja muutaman isän serkun aseet, kun ne tulivat syksyllä kotiseudulle metsästämään. Jaakko tiesi, että Peten isä ei metsästännyt, eikä kaupunkiasunnoissa kai mitään haulikoita säilytelty. Hetken Jaakko ehti

huokaista helpotuksesta, kunnes Teemun seuraavat sanat saivat jään palaamaan.

– On sillä. Sen faija on kuski, se on ajanut itään. Siellä on pakko olla. Semmoinen käsiase, joskus me oltiin niillä ja Pete näytti sen mulle. Yleensä se on sen isän autossa, mutta nyt se on työtön. Pete sano, että sillä on paljon panoksiakin. Ihan oikeesti, se aikoo helvetti ampua.

Teemu toisti samaa yhä uudelleen ja uudelleen. Jaakko kuunteli ja kuunteli siinä toivossa, että jossain olisi aukko. Ulospääsytie maailmaan, jossa kaikki oli ennallaan. Mutta muuri oli kaikkialla yhtä tiivis.

Lopulta puhelu loppui. Teemu mutisi jotain, että yrittäisi mennä vaikka käymään Peten luona tai jotain. Jaakko sanoi, että koittaisi keksiä, kenelle soittaa. Tai jotain.

Kun Teemu oli muuttunut valintaääneksi, Jaakko hiipi alakertaan. Äiti, isä ja mummu katsoivat televisiosta uutisia. Joku shakaali-niminen terroristi oli saatu kiinni. Jaakon korvissa kaikui toisenlainen uutislähetys, jossa kerrottiin 17-vuotiaan ampuneen lukiolaisia ja opettajia. Montako Pete saisi? Yhden, kymmenen, kaksikymmentä?

Isän auton avaimet olivat sen takin taskussa. Äidin auton akku oli ollut paskana pari päivää, siitä ei tarvitsisi viedä avaimia. Jaakko sujautti avainnipun taskuunsa. Sitten hän palasi huoneeseensa ja soitti poliisille.

– Itä-Virtainmaan kihlakunta, poliisipäivystys, haloo?

– Tota, tota... mun kaveri aikoo ampua jonkun huomenna. Tai siis monia. Lukiolla.

– Vai niin, kukas tämä sinun kaverisi on?

– En mä voi sanoa sitä.

– Kuulitko sinä tällaisen häneltä itseltään?

– Ei kun yhdeltä kaverilta, joka tuntee sen.

– Vai niin. Kuule, sinä kuulostat olevan selvin päin, eli tämä on nyt vakava juttu. Me emme halua tällaisia häiriikkösoittoja tänne. Minä suljen nyt tämän puhelimen.

Jaakko jäi seisomaan luuri kädessään.

Seuraava yö kesti ikuisuuden. Jaakko mietti vanhemmilleen kertomista, mutta jos kyseessä kuitenkin olisi jokin Teemun sekoilu, isä päästäisi hänet seuraavan kerran ulos kolmekymppisenä. Ja toisaalta, lisäsi pieni ääni Jaakon sisällä, jos isä uskoisi juttuun, se varmasti lähtisi aamulla työpaikalleen.

Kolmen aikaan aamuyöstä Jaakko nukahti sekavaan uneen. Aamulla hän heräsi isän juostessa ympäriinsä etsien avaimiaan. Se palautti kaiken hänen mieleensä, mutta jotenkin uni oli haalistanut koko asian. Se oli tapahtunut jollekin toiselle. Aamu meni sekavaksi ja lopulta kello oli melkein kymmenen. Isän ekat tunnit alkoivat kymmeneltä. Se oli juuri huutanut menevänsä soittamaan koululle ja sitten taksin, kun puhelin soi.

Isä meni vastaamaan. Sen ensimmäisestä äännähdyksestä Jaakon mieli meni palasiksi. Sille soitettiin poliisista. Sen jälkeen vain palaset seurasivat toisiaan.

Poliisiauto kaarsi pihaan ja sieltä tultiin puhumaan isän kanssa. Jaakko ei halunnut kuulla sitä.

Isä ilmestyi huoneen ovelle, sen silmät punoittivat. Se sanoi hiljaa, että koulun rehtori on ammuttu. Ampuja on Jaakon koululta, se Pete.

Jaakko ehti purra huultaan ennen kuin kysyi, eikö enempää.

Isä kysyi, onko semmoinen Teemukin Jaakon tuttuja. Kylmä jää tuli taas äkisti ja ympäröi kaiken.

Isä kertoi, että Teemuakin oli ammuttu mutta hän oli vielä elossa, teho-osastolla Tampereella. Poliisi oli sanonut, että hän oli yrittänyt estää ampujaa, kun tämä oli ampunut jotakuta naista. Tai tyttöä. Jokin tappelu siinä oli ollut. Pete oli kuollut.

Puhelin soi koko päivän. Äiti ja isoäiti katsoivat välillä Jaakkoa mutteivät sanoneet mitään.

Illalla kaikki katsoivat uutisia hiljaa.

Jaakko työnsi punaisen silkkihuivin povitaskuunsa ja käveli pihalle. Olo oli kuin robotilla, jalat liikkuvat itsekseen eikä katse kiinnittynyt mihinkään. Syvällä housuntaskussa tuntui jokin terävä esine. Jaakko kaivoi esiin isän autonavaimen ja pudotti sen ulkoportaan viereen maahan näkyvälle paikalle.

Mopo oli tallissa. Jaakko ehti jo tarttua ovenkahvaan, kun hän tajusi, että bensatankki oli tyhjä. Eikä hän ollut maksanut Petelle velkojaan. Suussa ollut mauton tuntu muuttui yhäkääksi tahmeaksi palloksi. Se pysyi sisällä vain, jos puri hampaita tarpeeksi lujasti yhteen. Jaakko nappasi seinää vasten nojaavan vanhan pyöränsä ja hyppäsi satulaan.

Hiekkatie töyssytti ja yritti hidastaa vauhtia, mutta kun polki ja polki, ei tarvinnut ajatella mitään muuta.

Pyörällä saattoi oikaista vähän, joten lavalle ei ollut kuin nelisen kilometriä. Ensin kaksi kilometriä Sydänpohjan risteykseen ja siitä toiset kaksi perille. Täysillä polkien siihen ei mennyt kauaakaan, mutta kun Jaakko kääntyi hautausmaan risteyksestä, oli painava olo hiukan helpottanut.

Hautausmaata ympäröi harmaantunut matala lankkuaita, josta olisi päässyt yli tai läpi miten halusi. Sisäpuolella oli pieni uudempi mökki, jossa ilmeisesti säilytettiin työkaluja ja muita tarvikkeita. Niistä ja talkoolaisista huolimatta suurin osa hautausmaata oli jo oikeastaan metsää, mäntykankaan reuna ulottui hautausmaalle ja muuttui sitten heinikoksi ja pusikoksi. Ruohoa ei oltu leikattu koneella vaan lähinnä vain niitetty pois joiltakin haudoilta ja muistomerkin edestä.

Jaakko lähestyi muistomerkkiä. Se oli yksinkertaisen muotoinen, niin kuin tavallista isompi hautakivi. Vuosiluku 1918 oli suurilla metallisilla numeroilla yläreunassa ja sen alla pieni kuusi, joka kasvoi jostain kolosta ja siihen iski salama. Hetken kuvaa ihmeteltyään Jaakko tuli siihen tulokseen, että pieni puu kasvoi suuremman kaatuneen puun halkeamasta. Puun alla luki ”Vakaumuksensa puolesta kaatuneille”.

Jaakko muisti, miten lapsena oli ihmetellyt, miten paljon sodissa kompasteltiin. Mummun velikin oli kaatunut talvisodassa ja saanut siksi kuvan salin seinälle. Silmälasipäinen hyväntuulisen näköinen mies oli ollut pappi. Vasta vanhempana oli kerrottu koko tarina, miten mies oli ollut hakemassa kuolleita talosta, johon oli heitetty ikkunasta kranaatti. Ruumis oli ollut kahtia leikkautunut, kertoi jouluaattona mummulle suruviestin tuonut mies.

Mummusta tuli mieleen huivi. Se oli edelleen taskussa. Jaakko veti sen esille ja katseli ympärilleen. Koko juttu oli niin epätodellinen, että Jaakko oli melkein valmis uskomaan mummun keksineen koko homman saadakseen hänelle jotain tekemistä. Mutta mummu oli vakuuttanut, että asia oli valtavan tärkeä.

Kun posti oli aamulla tuonut lehden, isä oli odottanut postilaatikolla. Oli se tietysti soitellut jo työkavereilleen mutta silti lehteä avaavat kädet olivat tärisseet. Jaakko oli siinä vaiheessa lähtenyt pihalle. Äiti oli kysellyt Petestä ja Teemusta aikaisemmin aamulla ja hän oli väistellyt parhaansa mukaan. Eivät

he olleet kauaa tunteneet, vasta yhden vuoden samalla raksalinjalla. Olivat olleet välillä yhdessä liikkeellä siinä kuin muutkin porukat.

Jaakko tiesi, että hänen paras suojansa oli isän ajatus siitä, ettei hänen poikansa sekaantuisi sellaisiin. Ei hyvän kodin poika, opettajan poika, joka nyt vain hetkellistä hölmöyttään oli ollut menemättä lukioon.

Lehdessä oli ollut vähän mitään uutta. Teemu oli tajuttomana teholla eikä häntä oltu voitu kuulustella. Haavoittuneen tytön nimi oli ollut Laura Häkkinen ja hän oli pystynyt kertomaan poliisille Teemusta niin, että tätä ei epäilty mistään. Rehtori Tapio Uusniskan kiireessä laadittu muistokirjoitus ei maininnut hänen lempinimeään ja oli täynnä kohteliaita korulauseita. Poliisin saamasta soitosta ei ollut mainintaa.

Peten kirje sen sijaan oli löydetty, mutta poliisi ei tutkinnallisista syistä voinut vielä paljastaa sen sisältöä. Siinä oli kuitenkin ollut yhteiskunnallista kritiikkiä ja lisäksi siteeraus kappaleesta nimeltä punaorvokkien laulu.

Kun kaikki olivat lukeneet lehden, oli Jaakon yllätykseksi mummu kuitenkin ollut kaikkein omituisin. Se oli ollut ihan kalpea ja vapiseva. Elleivät äiti ja isä olisi olleet itse niin sekaisin, ne olisivat varmaan soittaneet ambulanssin, että nyt se sai infarktin.

Mutta mummu oli vetänyt Jaakon huoneeseensa, etsinyt lipastonsa laatikosta pienen pahvirasian ja ottanut siitä tummanpunaisen silkkihuivin. Jaakko oli saanut huivin ja ohjeet. Kun hän oli ollut lähdössä mummun huoneesta, tämä oli vielä halunnut sanoa jotain.

– Jaakko, sinä et oo ukkias koskaan nähnykkään, kun se kuoli jo kuuskymmentäluvulla. Isäs on siitä puhunut ja minä kans. Mutta jos sinä joskus kuulet jostain jotain muuta, niin muista, että sun ukkis ei ollut paha mies. Minä olen elämäni varrella tavannut pahojakin, eikä sun ukkis ollut semmonen. Vähän vaan arka ittestänsä. Enkä minäkään ole koskaan ollut mikään rohkea ihminen. En ole aina tehnyt niin kuin olis pitänyt. Mutta sun ukkis kanssa oli hyvä elää niin kauan kuin sai.

Stten mummu oli äkisti tuntunut vaihtaneen aihetta melkein kesken lauseen.

– Minä luin siitä lehdestä siitä toisesta pojasta, Teemusta. Tunsitko sinä sen?

Jaakko nyökkäsi pienesti.

– Siinä on rohkea poika. Paljon rohkeempi kuin se

ampuja ikinä. Mutta mee nyt ja tee se yks asia, jonka minä pyysin. Jos sen jälkeen haluat kysyä jotain, niin minä koitan vastata, jos osaan.

Siksi hän oli päätyynyt tänne hautausmaalle. Jaakko hypisteli huivia ja lähti seuraamaan hautausmaata kiertävää aitaa kerraten ohjeita mielessään. Portilta vasemmalle niin, että pieni mäki peittää maantien näkyvistä. Iso kivi ja sen vieressä notkelma, jonka reunalla kasvaa pari kuusta. Kun Jaakko ymmärsi maiseman, hän näki, että toinen kuusi oli jo järeä puu. Toinen taas oli kaatunut ja poistettu. Sen jättämälle aukiolle oli kasvanut pieni koivuntaimi.

Koska muutakaan paikkaa ei ollut, Jaakko sitoi huivin koivun latvan ympärille. Se oli niin kevyt, että pienikin tuulenvire heilutti sitä kuin lippua. Loppukesän kellanvihreää taustaa vasten punainen väri erottui selvästi. Jaakko katsoi sitä hetken ja lähti sitten takaisinpäin.

Kun hän pääsi portille, sen toista tolppaa vasten nojaili tuttu hahmo. Tummatukkainen nainen katsoi häntä haastavasti. Jaakko koetti hetken ajan tuntea vihaa, mutta oli sisältä aivan tyhjä. Nainen oli asettunut tahallaan niin, ettei Jaakko pystynyt edes ohittamaan häntä. Jaakko ei halunnut sanoa mitään, muttei osannut olla sanomattakaan.

– No, miltä susta nyt tuntuu?

Nainen ei edes yrittänyt teeskennellä tietämätöntä. Hän katsoi Jaakkoa ensin suoraan silmiin ja sitten hänen vasemman olkapäänsä yli.

– Toit sitten Eeviltä huivin koivunoksaan.

– Pete ei ollut tehnyt sulle tai kenellekään mitään pahaa.

Nyt naisen ilme oli hetken miltei loukkaantunut.

– Minä noitana sinä minua pidät? En mä ole koskaan loihdinu ketään. Enkä ampunutkaan, vaikka olis kyllä pitänyt. Kyllä tää maailma oli Peten pettänyt ihan tarpeeksi omasta takaa, ei siihen mua sen enempää tarvittu. Alkaako se?

– Mikä alkaa? Jaakko oli hetken aivan hölmistynyt.

– No vallankumous. Montako siellä kuoli?

– Ei siellä kuollut kuin rehtori. Ja Pete itse.

Jaakolle tuli tunne, että he kävivät ainakin kolmea keskustelua yhtä aikaa. Tai ehkä nainen kävi omassa mielessään vielä useampaa, koska erilaiset tunteet vuorottelivat hänen kasvoillaan. Lopulta niille kuitenkin ilmestyi surua.

– Poikaparka. Kuka sen ampu?

Oli käsittämätöntä, miten asiasta saattoi puhua kuin urheilusuorituksesta. Tuuli humisi hautausmaan mäännyissä, taivas oli sininen ja aurinko paistoi kirkkaasti, muutama paarma koetti päästä kiinni Jaakon hikiseen ihoon.

– Teemu yritti pysäyttää sen. Siinä tapahtui jotain ja se ampui yhtä tyttöä ja Teemua, emmä tiedä oliko se tahallaan vai ei. Sitten se varmaan ampu ittensä. Teemu ei kuitenkaan välttämättä kuole.

– Teemu oli se kolmas poika vai? En olisi uskonut semmoisesta vätyksestä. Kenenköhän kanssa se oli puhunut. Katriinakaan ei silloin aikoinaan ei halunnut ampua ja mitä hyötyä siitä hänellekään oli.

– Mistä ihmeestä sä nyt oikein puhut?

Tumma nainen nyökäytti kohti Jaakon polkupyörää.

– Sun pitää lähteä kohta kotiin tai mummos huolestuu. Anna mulle ritsillä kyyti, niin saat kuulla pienen tarinan.

– Ritsillä?

– Tolla takatelineellä tossa. Niin kuin siinä kummitusjutussa, jota Uusniskan Topiaksesta kerrotaan. Paitsi että ei se ollut Topias, jota tossa tiellä vietiin pyörän ritsillä, kuin tyttöä tanssista kotiin. Paitsi että sillä kertaa se kyyti vei kuopan pohjalle. Mä istun ja sä poljet.

Jaakko ei osannut sanoa ei. Hän tarttui polkupyörään ja nosti sen pystyyn. Tumma nainen istui tavaratelineelle ja Jaakko nousi satulaan. Siitä oli aikaa, kun hän oli kyytänsänyt ketään, mutta tasapaino löytyi silti.

Hiukan kuopissa vaappuen hän lähti polkemaan. Vauhdin otto oli raskasta mutta onnistui kumminkin. Kun he olivat päässeet liikkeelle, nainen alkoi puhua.

– Se vallankumouksen aate tuli tänne Tampereelta niin kuin kaikki muukin uusi, tehdastekoiset pumpulimekot ja naisten oikeudet, samaa se oli kaikki. Ensin siihen syttyi työväenyhdistys, joka ajo asiaa maltillisesti. Mutta kun ihmiset alko puhua, silloin rupes kuumenemaan tavallistenkin ihmisten veri.

– Monella paikkakunnalla rauha säily sen takia, että kaikki kumminkin tunsivat toisensa ja työväenpomot ja virkamiehet piti molemmat omansa tyyninä. Mutta jonnekin tuli väkeä ulkopuolelta, akitaattoreita ja kiihottajia.

– Semmoinen tuli tällekin kylälle. Miehistä se sai mukaansa monta, jotka hyppäsivät autojen lavalle lähteäkseen Tampereelle. Naisista lähti vain harva, jokunen morsmaikku, joka ei uskaltanut päästää

sulhastansa ilman katsomista. Mutta ei se tarkottanut, ettei naiset olisi kuunnellu.

– Häkkisen Katriinan sydämeen ne sanat osu suoraan. Se oli tehty taksvärkkiä kakstoistavuotiaasta ja oli sellanen, josta miehet tykkää. Ei se ollut kun neljäntoista kun ensimmäinen isäntä alko puhumaan hyvän likan hyödyistä. Kaks kertaa se vietiin Tampereelle, jotta ei menis perimysjärjestykset sekasin. Toisella kertaa se sai kuumeen ja melkein kuoli.

– Ei se paljoa ymmärtänyt koskaan, mutta kun joku lupas sille maailmaa, missä sais yhden miehen ja tuvan ja pari lasta, niin se otti niitä kivääreitä ja pisti piiloon puuvajaan sen mukaan kun käskettiin. Eikä kertonut kellekään muulle kuin mulle, kun mä sain sen vahingossa selville.

Polkemisesta oli tullut liikkeen rytmi. Kun kyyditettävä oli melkein yhtä painava kuin ajaja, oli paras vain pitää tasaista vauhtia. Oli paras olla kiihdyttämättä, jarruttamatta tai kääntymättä, parasta antaa vain mennä. Kuului takaa mitä tahansa.

– Mulle se aate ei ole koskaan ollut niin tärkeä. Mutta oli yks toinen tyttö, jolle se oli. Ison talon tyttö, jolle oli katottu valmiiks sulhaset, tilukset ja papit. Ei olis tarvinnut muuta kuin oikeessa kohdassa nyökätä ja kaikki olis mennyt niin kuin pitää.

Mutta mulle se tyttö oli kaikki mitä maailmassa on. Mä kuuntelin, kun se murehti sitä rahan tuomaa onnettomuutta ja vihasin sitä, mutten kuitenkaan osannu olla ilmankaan. Eevi sen nimi oli enkä mä koskaan osannut muuta toivoa, kuin että jossain olis semmonen maailma, missä me voitaisiin olla samanarvosia ja yhdessä.

Pyörä nyökähti kuin elävä olento. Ajatukset laukkasivat Jaakon päässä ympäri ja sekaisin, eikä hän uskaltanut pysäyttää niistä yhtäkään siinä pelossa, että näkisi sen tarkemmin. Oli paras vain keskittyä polkemiseen, vaikkei silloin voinutkaan olla kuuntelematta.

– Katriina aatteli vaan aatetta, minä Eeeviä ja Eevi vapautta. Niin me yhdessä käärittiin panoksia paksuun sarkakankaaseen ja haudattiin polttopuiden alle. Kun joku tuli talolle kysymään piimää viiden litran kannussa me tiedettiin, mitä se halus. Radiossa alko olla taisteluita eikä me oltu tietämättömiä. Joskus illalla me istuttiin puuvajassa ja Eevi luki mulle ja Katriinalle ääneen lehtiä, joita me oltiin saatu niiltä piimänpyytäjiltä.

– Mutta sitten yhtenä iltana Katriina tuli mun ovelle kolkuttamaan ja kerto, että Tampereella oltiin hävitty ja kaikki oli menetetty, että pitäisi mennä pistämään järveen tai suohon ne kaikki mitä vajas vielä oli. Mä hain Eevinkin ja kun me oltiin siellä, kiväärit ja panokset avonaisina lattialla, silloin ne tuli ja löysi meidät.

– Meidät pistettiin auton lavalle ja ajettiin pimeessä jonnekin ja lopuks suljettiin maakellariin. Mä muistan vaan, miten Eevi pelkäs ja mä pitelin sitä sylissäni, tuuditin kuin pikkulasta, enkä koskaan elämässäni ollut ollut niin onnellinen.

– Katriina sen sitten keksi. Kun se puhu siitä, mulle tuli sellainen olo, että se oli oikein toivonu voivansa kuollakin aatteen puolesta. Ja olihan niissä lehdissä ollut niitä lauluja, sellaisia värssyjä, mitä piti laulaa rohkeuden saamiseksi. Katriina halusi, että me siinä yöllä keksittäisiin värssy, joka olisi meidän oma.

– Eevi oli hyvä laulamaan. Mä muistan miten sen ääni oli hento, kun maakellarissa ei kaikunut ollenkaan. Mutta silti se koetti laulaa ja Katriina keksi yleviä sanoja ja minä mietin miten tulis loppusoinnut. Me päätettiin, että sen nimi olis punaorvokkien laulu ja laulettiin sitä niin monta kertaa, että jokainen meistä osais sen päiviensä loppuun asti.

– Sitten tuli seuraava aamu ja meitä jokaista kuulusteltiin. Kysyttiin niistä piimänhakiyoista ja lehdistä ja sellaisesta. Katriina oli ensin, Eevi sitten ja minä viimeisenä. Mä en tiennyt, mitä muut oli puhuneet, mutta mä en puhunut mitään.

– Tai sen mä sanoin, että kun ne tulivat sinne puuvajalle, mua harmitti etten ampunut. Mä olisin ampunut, mutta Katriina kielsi. Sano, että astuis vaikka ennemmin itte piipun eteen kuin antais mun ampua ketään. Mutta sitä mä en kertonut vaan kattoin sitä vaaleeta kuulustelijaa, joka oli niiden komentaja olevinansa ja sanoin, että olisin ampunut.

Polje, polje, polje, toisteli Jaakko itselleen. Pidä pyörä pystyssä ja polje. Mitä sitten tapahtuukin, polkeminen on tärkeintä.

– Niitä kuulustelijoita oli kolme. Yks nuori ja tyhmä, joka piteli pyssyänsä kuin leipälapiota ja varmaan osasi käyttää sitä yhtä paljon. Karilinnaksi sitä puhuteltiin. Sitten se vaalee komentaja ja kolmantena sellainen isompi mies, jolla oli hihanauha ja ajamaton leuka. Se haukku koko ajan sitä nuorempaa siitä, koska sen veljet olivat olleet Tampereella sotimassa punaisten puolella.

– Mä yllätyin, kun se komentaja käski muut pois. Mutta kun ne kaksi muuta oli mennyt, se sanoi, että mulla olis vaan yksi mahdollisuus. Että mun toverit oli kertoneet kaiken, mutta jos mäkin tunnustaisin, hän pitäis huolen, että me jouduttas vaan vankileirille. Ja että yhden meistä hän vois pelastaa kokonaan.

– Mua ei oltu koskaan kosittu. Mutta se vaalea mies sano, että se oli Tampereella tehnyt niin paljon kaikkee kamalaa, että kun se palais, kukaan tyttö ei suostuis sille. Mutta mä olin nätti ja vahva ja jos mä suostuisin sille, se pitäis huolta, että kukaan ei sais koskaan tietää. Mä kattoin sitä kerran, sylkäsin sitä silmille enkä sanonut mitään. Sitten mut kuskattiin takasin maakellariin missä Eevi itki ja Katriina oli onnellisempi kuin jeesuskristus ristinpuuta ootellessa.

– Illalla kun aurinko laski, meitä tultiin hakemaan. Niillä kolmella ei ollut autoa vaan kolme polkupyörää. Meidät istutettiin ritsille kuin tansseista lähtiessä. Tällä tavoin näin. Mä en ollut tiennyt missä me oltiin mutta sitten me tultiin Sydänpohjan ristille ja siitä käännettiin lavalle päin ja silloin mä tiesin. Mutta minne siitä olis karkuun päässy, niillä oli kiväärit ja yö oli jo valoisa, linnut laulo ja kevät tuoksu ja mä katoin jokaista närettä niin kuin viimeisenä iltana ikinä.

– Me tultiin sinne hautuumaalle eikä siinä vielä mitään aita ollut mutta kaikki sen tiesi, mitä sinne oli kuopattu. Se kloppi jätettiin vahtimaan polkupyöriä ja kaksi muuta lähti saattamaan meitä pitemmälle.

– Eevi itki koko ajan. Itki kuin pieni laps, joka kaipaa äitiänsä, ja mun sydäntä särki se itku. Sen mä muistan kaiken parhaiten. Mutta Katriina laulo punaorvokkien laulua ja osas sen ulkoa alusta loppuun. Se vaalea mies katso mua ja Eevyä vuoronperään ja vasta silloin mulle tuli mieleen, että oliko se tehny sen tarjouksensa pelkästään mulle.

– Sitten mä näin ne kaks kuoppaa, jotka oli kaivettu pieneen notkelmaan niiden kahden kuusen alle. Se vaalea mies hikoili vaikka oli komentaja, eikä osannu sanoa mitään. Mutta se toinen romuluisempi äijä paino Katriinan polvilleen sen toisen kuopan reunalle. Katriina veisas punaorvokkeja kuin olis ehtoolliselle asettunu ja kun se pamaus kuulu, se vaan pyörähti vähän ja kaatu sinne kuoppaan.

– Mä pelkäsin silti vaan Eevin puolesta, kun se raukka uikutti ja itki. Mutta silloin se isompi mies otti musta kiinni ja paino lysyn enkä mä nähnyt

Eevyä enää. Sen mä vain mä kuulin miten se äijä kysy komentajalta, että kattomaanko se herra meinas jäädä, kun susinarttua koulutetaan.

– Se vaalea vastas vaimeasti, että hän ei enää puutu Topiaksen asioihin. Sitten mä kuulin kahdet askeleet pois päin. Ensin mä pelkäsin, että se tekisi Eeville paha, mutta kun kauempaa kohta kuulu Eevin itkun tyrske ja sen vaalean miehen ääni, niin silloin mä tajusin, että toinen meistä oli suostunu siihen kosintaan.

– Muusta sun ei varmaan tarvi tietää. Paitsi että Topias, mikä oli sen romuluisemman äijän nimi, se piti kovasti siitä, että nainen oikein pelkää. Se oli semmonen, joka ei varmaan pystynyt ollenkaan, ellei samalla saanut satuttaa. Mutta minä en suostunu pelkäämään sitä edes ihan lopussa. Sen sijaan mä kirosin sen ja sen vaalean komentajan ja Eevinkin mä kirosin ja kaikkien niiden kolmen pojat ja pojanpojat niin kauan kuin niitä missään olisi.

Jaakko säpsähti ja pyörä oli vähällä kaatua kun käsi tarttui hänen käsivarteensa.

– Me tullaan kohta Sydänpohjan ristille. Mä jään siihen. Kiitoksia kyydistä.

Jotenkin Jaakon onnistui pysäyttää pyörä ja katsoa matkustajaansa. Tumman naisen ilme oli surullinen ja silti jossain silmien pohjalla ja toisessa suupielessä karehti hymy.

– Kiitä Eevyä huivista. Sä olet hyvä poika. Jos musta olis tullut sun mummus, niin olisin pitänyt hyvänä. Eläkää rauhassa, sä ja isäs.

– Et sinä tälläkään sitä vallankumousta tehnyt, onnistui Jaakon ainoastaan sanoa.

– Mistä sen tietää, mikä sen aloittaa. Se sun kaveris pelotteli yhden koulun. Ei tartte kuin yhden nuoren muuttaa elämänsuunnitelmiaan. Katriina luki mulle, että vallankumous ei kuole koskaan.

Jaakko nousi polkupyörälleen ja lähti ajamaan pois. Tavarateline tuntui tyhjältä, pyörä kulki taas helposti ja kevyesti eteenpäin.

Hänen kääntyessään kotitielle alkoi takaa kuulua ujellusta. Nopeasti Jaakko ohjasi pyörän tien sivuun, kun ohi pyyhälsi puhtaanvalkoinen ambulanssi vilkut päällä. Syvällä sisimmässään Jaakko tiesi sen tulleen hakemaan Eevi–mummaa.

Kirjoittajalta:

Punaorvokkien laulun osiksi väitetyt katkelmat on todellisuudessa koottu useista vuoden 1918 sodan aikana kirjoitetuista lauluista, joiden tekijöitä ei aina tiedetä. Niiden alkuperäksi on voitu merkitä esimerkiksi seuraavaa: ”Laulun sepitti Hennalan kasarmilla 6.5.1918 neljä naisvankia, joista kolme ammuttiin seuraavana päivänä. Laulun on Kansanarkistolle toimittanut naisista neljäs, ainoa eloon jäänyt.”

Lähteenä lauluihin toimi Tuuli Katajan pro gradu ”Ruusun veri punaisen haudalle istuta” – punaisten laulujen ja runojen ideologinen identiteetti ja kuolemankäsitykset”, JY–Historian ja Etnologian laitos, 20.12.2002.

Mari Saario

**USVA ON VUODEN TAUOLLA.
PALATAAN ASIAAN 2012!**

VIIMEINEN

Petri Laine

Aluksen nostattama hiekka nousi paksuksi verhoksi Aikkunoiden taakse. Odotin hetken, kunnes irrotin turvavyöt ja laskeuduin leijuntakuilun kautta ulos. Maaperä tuntui pehmeältä, se antoi hivenen periksi painoni alla kuin tunnustellen minua. Mikäli saamani tehtäväkuvaus piti paikkansa, tunnustelua oli luvassa lisää puolin ja toisin.

Laskeutumispaikalla minua vastassa ollut eversti käytti kättään laiskasti lipassa ja kätteli minua sitten.

- Saanko nähdä sen heti? pyysin.
- Te ette hukkaa aikaa.
- Onko meillä pitkä matka?

Eversti saattoi minut toiseen alukseen, pelkästään ilmakehässä siirtymiseen tarkoitettuun kopteriin. Laite otti korkeutta ja kiisi eteenpäin aavikon kimallelle allamme. Kopterin varjo juoksi epätasaista pintaa pitkin kuin jonkinlainen hyönteinen. Kirkkaus oli sanoinkuvaamaton. Säädin aurinkolasieni polarisaatiota tehokkaammaksi.

– Miltä Maa näyttää tutkijan silmin? eversti uteli. Mies yritti herättää keskustelua ja varmasti samalla myös arvioida minua.

- Samanlaiselta kuin kuvissa, vastasin.

Maa muistutti nykyään kokolailla pikkuveljeään Marsia, eikä kauan sitten kukoistaneista kaupungeista ollut jäljellä kuin hiekkaan hautautuneet rauniot. Siitä oli useita tuhansia vuosia, kun ihmiset olivat poistuneet kaltoin kohdellulta kotiplaneetaltaan, jonka Aurinko oli päässyt korventamaan uuniksi. Joka sadas vuosi planeettaa kiertämään oli lähetetty satelliitti, joka parin vuoden ajan otti tuoreita kuvia tiedemiesten käyttöön.

Maa oli kiellettyä aluetta. Armeija oli hälytetty tänne, koska heillä oli ainoana resurssit järjestää paikalle väkeä ja tutkimusvälineistöä nopealla aikataululla. Minä olin ainoa siviili, jolle oli myönnetty kulkulupa. Pääsy ihmisen alkukotiin olisi herättänyt monissa suurissa tunnekuohuja, mutta työssäni olin nähnyt niin paljon outoja planeettoja, että Maa oli

minulle vain yksi tutkimuskohde muiden joukossa.

- Saitteko suojattua sen? kysyin.
- Ohjeiden mukaisesti, eversti vastasi. – Alamme olla perillä.

Kopteri alkoi laskeutua. Suojasin suutani pölyltä, kun siirryimme ulos. Sotilaita oli paikalla kymmeniä. Näin useita kevyitä ajoneuvoja, sekä sinne tänne pystytettyjä mittalaitteistoja, joiden välillä puikkelehti paksuja kaapelinippuja.

Everstin ei tarvinnut osoittaa minua oikeaan suuntaan. Kohde oli suojattu kolmekymmenmetrisellä kuperalla kuvulla. Kävelin rauhallisesti lähemmäksi, näytin vartijoille lupaani ja jäin seisomaan kuvun eteen. Vasta silloin aistin oman jännitykseni ja huomasin, kuinka janoinen olin. Laitoin kuivumista ja pahoinvointia estävän tabletin kieleni alle.

Käytin kättäni miltei huomaamattoman valopaneelin kohdalla ja vaikka kuvussa ei ollut nähtävissä minkäänlaisia saumoja, aukesi siihen ovi. Astuin sisään, lähestyin kohdetta varoen ja jäin kunnioituksesta muutaman metrin päähän.

Se ei ollut suunnattoman korkea, vain noin kymmenkunta metriä, mutta jokaiseen senttimetriin liittyi suunnaton määrä merkitystä ja symboliikkaa. Edessäni seisoj Maan viimeinen puu.

Kenttämuona maistui taivaalliselta. Edellisen aterian olin syönyt yli vuorokautta aiemmin, koska voin aina pahoin pitkänmatkan aluksissa. Nyt olin täällä ja ruokaillessani minulla oli hyvää aikaa tehdä jatkosuunnitelmia.

– Tämä herättää huomiota siirtokunnissa, eversti sanoi.

Laskin ruoka-astian syrjään ja pyyhin suuni.

– Tehän noudatatte selkeitä käskyjä, vai mitä, eversti? kysyin. Mies nyökkäsi, joten jatkoin: – Te tiedätte, että ohjeeni tulevat suoraan neuvostolta.

– Ymmärrän, eversti sanoi. Jos hän närkästyi, hän

© Ying Feng Johansson | Dreamstime.com

peitti sen hyvin.

– Tämän pitää pysyä salaisena mitä korkeimmalla luokituksella.

Eversti vakuutteli joukkojensa omistautumista protokollaan. Määrätietoisuuteni toivottavasti takasi sen, ettei meidän tarvitsisi käydä vastaavaa keskustelua enää toistamiseen.

Puu oli pari tuhatta vuotta vanha järkäle, erittäin paksu, mutta sen oksat olivat lehdettömät. Se oli löydetty vasta uusimmista kuvista, sillä aiempien satelliittien kuvausalue ei joko ollut ulottunut alueelle, tai sitten puu oli jäänyt läheisten jyrkkien kallioiden luomiin varjoihin. Kenties juuri sen sijainti oli koitunut sen pelastukseksi. Varjot olivat tarjonneet juuri sopivasti viileyttä niinä vuosisatoina, jolloin lämpösäteily oli korventanut Maan aavikoksi.

– Me teimme jo mittauksia puusta ja ympäristöstä, eversti sanoi. Hän lisäsi, että puuta olisi voinut ulkonäön perusteella helposti luulla kuolleeksi, mutta sen sisuksissa oli todettu aktiivista nestevirtausta. Se olisi ollut sensaatiomainen löytö joka tapauksessa, mutta nyt se oli lisäksi todistettu eläväksi.

– Haluan tietää, kuinka laajalle sen juuret ulottuvat, mistä se saa elinvoimansa.

Annoin ohjeet maatutkan sijoittamiseksi puun

läheisyyteen. Kävin töihin viivyttelämättä. Automaatin sijasta kannoin itse käsin tutkan skanneria ja kävin läpi laajenevassa spiraalissa jokaisen neliömetrin puun ympäriltä. Ponnistus nosti hien pintaan, mutta halusin tehdä työn omalla tavallani.

Sitten olin pakotettu pysähtymään. Peruutin pari metriä taaksepäin ja mittasin saman paikan toistamiseen. Laskin tutkan maahan ja siirryin keskusyksikön luokse. Muutamalla napin painalluksella sain käyttööni tutkan tallentamat tulokset. Ohjasin kuvat näytölle.

– Eversti, te sanoitte jo tutkineenne maaperää?

– Kyllä, eversti sanoi tyytyväisenä.

– Miten sitten on mahdollista, ettette huomanneet tuota?

Osoitin maatutkan suurta näyttöruutua, jossa värisi kolmiulotteinen läpivalaisukuva maaperästä. Eversti astui viereeni. Kun hän tajusi, mitä kuva esitti, hän vakavoitui, nielaisi syvään ja näytti hetken aikaa pahoinvoivalta.

Kuvassa mutkittlevien juurien keskellä näkyi selkeästi tunnistettava hahmo. Pyöritin kuvan näkyville useasta eri kulmasta, jotta kenellekään meistä ei jäänyt epäselvyyksiä löydön luonteesta. Olimme löytäneet toisenkin viimeisen.

Maahan oli hautautunut ihmisen luuranko.

Siiressä hiekkaa sivuun pienillä harjoilla ja saimme esiin pääkallon. Raaputin sen silmäkuopat tyhjiksi ja paljastin kallon piirteet. Ikämäärityksen perusteella se oli noin tuhat vuotta vanha, plus miinus muutama kymmenen vuotta suuntaan tai toiseen.

– Niin nuori. Tämä on häkellyttävää, eversti sanoi.
– Ymmärrättehän, mitä tämä tarkoittaa? Kaikki ihmiset eivät jättäneet planeettaa, kun se evakuoitiin.

Eversti oli pakahtua omaan päätelmäänsä. Olisin odottanut häneltä jämäkämpää ja maltillisempaa otetta, mutta planeetta oli saanut hänet pauloihinsa. Tuhansien vuosien aikana ihmisten poismuutto kotiplaneetalta oli synnyttänyt myyttejä ja salaliittoteorioita, joista useat olivat saaneet fanaattisia kannattajia. Dokumentoitua historiaa oli säilynyt meidän päiviimme, mutta ne jättivät monia aukkoja ja kysymyksiä siitä, mitä todella oli tapahtunut.

En kiistänyt luurangon merkityksellisyyttä. Olosuhteita Maassa oli pidetty tappavina, mutta jotenkin ihmisen jälkeläiset olivat kyenneet selviytymään kymmeniä sukupolvia. Jos jotkut olivat jääneetkin jälkeen, Maa oli viimein saanut heidät ja heidän lapsensa.

Miksi luuranko löytyi niin läheltä puuta? Miksi se oli juuri täällä? Maatutka ei ollut löytänyt minkäänlaisia jälkiä työkaluista tai asumuksesta.

Keskitin taas koko huomioni puuhun. Sen ympärille oli rakennettu toivomuksestani teline. Kiipesin sen ensimmäiselle tasolle varusteideni kanssa ja aloitin puun tarkemman tutkimisen. Raaputin sen pintaa, yritin päästä selvyteen kuoren rakenteesta ja määrittellä sen iän vielä tarkemmin. Työ vei tunteja, mutta viimein pääsin ylimpiin oksiin asti.

Puulla oli tarjota minulle vielä viimeinen yllätys. Istahdin viimein alas ja istuin oksiston vieressä niin kuin jotkut istuvat omaistensa haudoilla ja vain tuijotin sitä useiden minuuttien ajan.

Käännyin ympäri ja roikotin jalkojani telineeltä. Seurasin, kuinka armeijan ajoneuvot huristivat edestakaisin ja kopterit lennättivät paikalle vielä lisää varusteita. Joukkoja näytti ilmaantuneen paikalle lisää. Paikalla jo toista sataa miestä ja naista, ja ilman tiukkoja päätöksiä heidän määränsä ei ainakaan piakkoin vähenisi.

Jos puu oli selvinnyt täällä tuhansia vuosia, voisi kaikki liikkeen aiheuttama tärinä olla sille kohtalokasta. Kuvun tarkoitus oli suojata puuta, mutta se varastoi lämpöä eri tavalla ja esti normaalin ilmavirtauksen sen ympärillä. Minusta sekin oli riski.

Tein päätökseni. Kipusin alas, marssin ulos kuvusta suoraan everstin puheille.

– Eversti, sanoin kohteliaasti. – Haluan, että poistutte planeetalta.

– Minä?

– Te ja koko yksikkönne. Myös kupu puretaan. Saatte puoli vuorokautta aikaa.

Kerroin hänelle perusteluni. Selvitin myös, mitä laitteita ja työkaluja tulisin tarvitsemaan heidän ollessaan poissa. Tarvitsin myös kaiken datan, jota satelliitit olivat tallettaneet alueelta tekemistään mittauksista. Käskin everstin noutaa minut täsmälleen seitsemän vuorokauden kuluttua. Eversti ei vastustanut, mutta oudoksui aiikeitani ja ilmaisi mielipiteensä suoraan. Vähempää en olisi häneltä odottanutkaan.

– Mitä te suunnittelette? hän kysyi. – Kai te neuvoston edustajana tunnette lain, että minkä tahansa kappaleen siirtäminen pois Maa-planeetalta on kielletty?

– Tiedän.

– Ja minkään elollisen tuominen tänne on yhtä kiellettyä, hän täydensi.

En närkästynyt kysymyksistä. Niillä eversti vain turvasi oman asemansa. Niin minäkin olisin hänen asemassaan tehnyt.

– Jos ei lasketa ulos hengittämiämme bakteereja, mitään senkaltaista ei tule tapahtumaan, vakuutin hänelle.

Eversti lupasi toteuttaa käskyn. Armeija osoitti vetäytyessäänkin tehokkuutensa. Kun viimeinenkin alus nousi ylös taivaanrannasta, käännyin katsomaan puuta ja seisoin paikoillani useamman minuutin ennen kuin kävin toimeen.

Linnunradan nauha satoi tähtitaivaan Maan ympärille käärepaperiksi. Hiljaisuuskin olisi ollut liian kovaäänistä siinä rauhassa, jossa planeetta nukkui. Lämpötila oli laskenut yöksi siedettäviin lukemiin ja se tarjosi minulle tilaisuuden jäähtydellä. Nautin kevyttä ateriaa samalla kun annoin koneiden analysoida

ilmavirtauksia kyseisellä alueella. Ilmakehässä oli kosteutta minimaalisesti ja lähes kokonaan kuivuneista meristä vapautui ilmaan vain vähän vettä.

Kävin makuulleni. Olin sijoittanut makuualustani luurangon viereen. Sen tyhjat kasvat näyttivät edelleen katsovan puuta kohti. Otin itse saman asennon ja yritin päästä kiinni arvoitukseen.

– Mitä näit, kun katsoit sitä? Mitä etsit?

Vaitonainen kumppanini ei tarjonnut selityksiä.

– Vai odotitko sinä samaa, mitä minäkin?

Sain riittävästi vastauksia vain olemalla siinä. Vedin lämpöhuovan päälleni ja nukuin muutaman tunnin, kunnes päivänvalo herätti minut.

Kun raotin silmäluomiani, jokin liikkui silmiäni edessä. Räpyttelin unen pois silmistäni. Hiekalla käyskenteli pieni musta hämähäkki. Seurasin sitä, kunnes se katosi niin kauas, etten enää erottanut sitä. Olisiko se voinut kulkeutua tänne alusten tai laitteiden mukana? Pidin sitä mahdollisuutta epätodennäköisenä.

Nousin ylös. Minulla oli paljon työtä tehtävänä ja hämähäkin näkeminen karkotti viimeisetkin epäilykseni. Varustin maastoajoneuvon, joka oli jätetty käyttöön. Suojauduin hellettä vastaan ja pakkasin mukaan nesteitä ja ravinteita. Otin tuntumaa autoon hetken aikaa, ennen kuin uskaltauduin kauemmaksi.

Kuvista oli teettänyt itselleni kartan ja alustavan reittisuunnitelma. Noudatin sitä mahdollisimman tarkoin ja jonkin ajan kuluttua löysin itseni muutaman kilometrin päästä tasangon laidalta. Pysähdyin tutkimaan maaperää. Kevyen hiekkakerroksen alla oli savea. Se oli kuivaa, mutta sen löytyminen jo itsessään paljasti olosuhteista paljon. Aurinko porotti taivaalta voimalla, mutta sen vahingollisuus oli enää vain murto-osan siitä, mitä se oli ollut vuosisatoja aiemmin.

Silti lämpö ehti tarttua minuun. Tein päätökseni paluusta juuri ajoissa. Perillä en kuitenkaan malttanut levätä, vaan nousin telineille ja etsin oksan, josta olin tehnyt viimeisimmän löytöni. Se ei ollut yhtään vähempää sensaatiomaisempi kuin kaksi edellistä Maan tarjoamaa yllätystä.

Kuivassa oksassa näkyi pieni silmu, joka oli juuri puhkeamaisillaan.

Olin arvioinut, että kukinto aukeaisi parin päivän sisällä, mutta olin pyytänyt everstiltä muutaman päivän ylimääräistä kaiken varalta. En voinut kiirehtiä luontoa tässä asiassa. Joten minä odotin.

Kolmannen yksin viettämäni päivän aamuna puun oksaa koristi kaunis, vaalea kukka. Sillä hetkellä se näytti kauniimmalta kuin mikään galaksi tai värikäs tähtisumu, jonka avaruus pystyi tarjoamaan.

Kiipesin telineille ja pidin aluksi kunnioittavan välimatkan. Lopulta otin esiin koeputken, asetin sen kukinnan alle tönäisin varovasti. Siitepölyä varisi koeputken pohjalle. Suljin sen ja kiipesin alas.

Tuuli kävi juuri oikeasta suunnasta, kun ajoin takaisin tasangolle. Olin väsynyt kaikesta odottamisesta, mutta tunsin tyytyväisyyttä päästessäni perille. Pysähdyin vetämään henkeä ennen tärkeää hetkeä. Maa hengitti kanssani. Se oli kenties henkitoreissaan, mutta sen pinnalla esiintyi silti aika ajoin sateita. Niitä ei tullut usein, mutta ehkä kenties sittenkin riittävän tiuhaan.

Rinteet, jotka olivat tarjonneet puulle varjoa, olivat myös este siitepölyn hiukkasten leviämislle. Tuuli puhalsi enimmänsä osan ajasta suunnasta, jossa se törmäsi kallioihin.

Otin tulpan pois koeputken päältä. Nostin koeputken mahdollisimman korkealle ja ravistin. Näin, kuinka tuuli tarttui valkeisiin hiukkasiin ja kuljetti ne nopeasti pois näköpiiristäni kohti savista tasankoa. Kenties löydetty puu ei ollut viimeinen.

Aivan hyvin se saattoi olla ensimmäinen.

© Petri Laine 2010